Papir-, iró-, rajz- és festőszerek

COTILLON-CZIKKEK

Következő külön árjegyzékek bármelyikét, u. m.:

A. *Iró-, levelezési és irodai szükségletek.*
B *Rajz- és vizfestészeti szerek. Építészeti, építői és műszaki kellékek.*
C. *Iskolai-, iró-, rajz- és vizfestő-szerek. Különfélék gyermekek számára.*
D. *Olajfestékek és olajfesto-szerek.*
F. *Farsangi és báli czikkek.*
G. *Szabadalm. Phönix sokszorosító-lapok utasítása és árjegyzéke. 20 különféle eljárás.*
H. *Szabadalm. Phönix sokszorosító-lapok utasítása és árjegyzéke. Rendes Anilin-eljárás.*
J. *500 különféle szükségleti, divat- és Fantasie-levélpapir árjegyzéke.* **Kívánatra ingyen és bérmentve küldi.**

COTILLON-CZIKKEK

SEEFEHLNER J. L. cs. és kir. udvari szállító. BUDAPESTEN IV., váczi-utcza 9. sz.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható az osztrák tartományok számára **Szelinszki György** cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

TOMPA MIHÁLY.

VIRÁGREGÉK.

HATODIK KIADÁS. — A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL.

Ára füzve 2 frt 50 kr. Vászonba diszesen kötve 4 frt. Franczia bőrbe diszesen kötve 5 frt.

A munka **hollandi meritett papiron** lévén nyomatva, a kötött példányoknál csupán a **felső része látatott el aranymetszettel**, a mint ily kiadásoknál külföldön is szokás.

Nyilvános hirdetés

Ausztria és Magyarország összes lakosaihoz!

A t. cz. közönség óriási részvétele folytán a nyilvános lapokban megjelent hirdetések által ajánlt végeladás iránt a Kunzschmidt János Károly féle 121 évig fennállott nagy üzletház hagyatékának áruraktára több mint hét harmaddal kevesebb lett, s az örökösök az utolsó értekezleten elhatározták a meglevő árukészlet eladását mától kezdve még **csak három hétig** folytatni. A ki tehát pompás és kitünő árut majdnem **ingyen** akar magának szereznі, a megrendeléssel saját érdekében siessen.

Hogy a nyomtatásban zavar ne okoztassék, a tárgyak előbbeni darabszáma meghagyatott.

Következő árúk vannak még készletben:

4500 darab női ing legfinomabb angol chiffonból és valódi sveiczi himzés-betétekkel, egy valódi műhimzés; darabonként 1 frt 50 kr. Tuczatonként 16 frt 50 kr.
1500 darab női éjjeli corset, ugyanolyan minőségü, nagyon hosszu s egész hosszában sveiczi himzés-betétekkel, fölötte elegansan kiállitva. Diszes darab minden nőnek, darabonként 1 frt 50 kr. Tuczatonként 16 frt 50 kr.
Ugyanazok nehéz barchetből, drbja 1 frt 60 kr.
5600 darab női alsószoknya legfinomabb szürke vászonból valódi sveiczi selyem sávokkal diszitve, darabonként 1 frt 40 kr., tuczatonként 15 frt 50 kr. Ugyanaz vörös eretonból drbonként 1 frt 50 kr., tuczatonként 16 frt 50 kr. Ugyanazok nehéz nemezből, dbja 1 frt 75 kr. Ugyanazok legfinomabb és legnehezebb posztóból legfinom. pamukkal himezve és körül plussirozva fodrokkal és kicsipkézve, dbja 2 frt 50 kr.
3500 darab férfiing legfinomabb angol chiffonból, 4-szeres mellel, sima vagy himzett és teszés szerinti nyakbőséggel, drbonként 1 frt 50 kr., tuczatonként 16 frt 50 kr.
1500 tuczat damasz asztali garnitura, virágokkal átszőve; egy abrosz, és 12 serviette 2 frt 85 kr. Minden házban nélkülözhetlen s csodás olcsóságu.
2000 tuczat török törülköző készen beszegve, minden darab külön összehajtogatva, vörös csikokkal és hosszu rojtokkal ellátva, legfinomabban piquirozva, pompás szépségü. Tuczatonként 3 frt 75 kr.
2000 darab nagy női kendő legfinomabb berlini pamutból szőve, hosszu rojtokkal a legválogatottabb, legpompásabb és legdivatosabb szinekben, u. m. skót, török, szürke kék, fehér, fekete, kockás, vörös, barna, stb. stb. darabonként 1 frt 20 kr., tuczatonként o. é. 12 frt 50 kr.
400 darab uti plaid, roppant nagy és vastag legnehezebb, legjobb posztóból szőve, elegans angol mintákban, u. m. barna, szürke zománczos, nehéz rojttal; roppant hosszuságuk és szélességük folytán, *öltönydarab, uti takaró, ágyterítő, női shawl* gyanánt alkalmazhatók, s még 20 évi használat után is belőlük 2 elegans öltözet készíthető; általuk felső kabát, esőköpeny, női paletot teljesen nélkülözhetők; I. minőség előbb 15 frt, most csak 5 frt 85 kr. II. minőség előbb 12 frt most csak frt 4·85 dbja.
300 vég házi vászon; teljes 30 röf; legjobb, legnehezebb, legjelesebb gyártmány, házi használatra; 1 vég 5 frt 50. A pamut ára roppant emelkedik, a vászon nem sokára még egyszer annyiba fog kerülni; minél fogva mielőbbi megrendelés mindenkinek ajánlhatik.
500 db. selyem ágytakaró, legnehezebb lyoni shappe-selyemből, kék fehér vörös és sárga csikos; dbja 4 frt bámulatos olcsó.
320 tuczat selyem zsebkendő legnehezebb lyoni selyemből, minden szinben, minden db. más szinben; nyakkendőkre is használhatók; csak frt 3.50 tuczatja.
350 gobelin készlet, két legfinomabb ágyteritő és asztalteritő, bársonyboj tal, szinvegyülékben pompás kivitelben az egész készlet, azaz mind a 3 db. ára együtt csak frt 7.50
5000 drb. lepedő, jó sulyos bőrvászonből, tökéletes még s legnagyobb ágyra is, varrás nélkül, drbonként 1 frt 35 kr., tuczatonként 15 frt.

Mindenki a ki egyszerre legalább 15 frt értékü vásárol, ráadásul, tehát **ingyen** kap egy svájczi órát hosszú lánczczal, franczia aranybronz-plastikából, melynek pontos járásáért 2 évi jótállás nyujtatik. 1349

Készpénz melletti megrendelések (posta-utalvány vagy cs. kir posta-utánvét mellett is) az alulirt czég által teljesittetnek

Erbschaftsverwaltung RABINOWICZ,
Bécs, II., Schiffamtsgasse Nr. 20. T. M.

MARTINY H.

Budapest, váczi utcza 19. sz.

1223 Ajánlja sajátkészitményü

TAJT ÁRUIT.

Valódi Hő ltzl-féle komárom i pipaszárak egyedüli raktára.

Arjegyzékek franco ingyen.

NONPAREIL

ANGOL UJDONSAG RUHÁKBAN ÉS JELMEZEKBEN

Kiállja a versenyt a lyoni bársonynyal az árnak egy negyedével.

Kékesfekete, elpusztithatlan, ugysz. minden divatszín.

1366 *UTÁNZATA A GYÁRI JEGYNEK:*

NONPAREIL VELVETEEN

mely két-két méter tulsó oldalán van alkalmazva.

Könnyü! Simuló! Selyemszerü! Tartós! Kitünő! Sürünszövött! Esőcsepp nem piszkitja!

Bárminemü alkalmazásban pótolja a lyoni bársonyt!

Kapható minden nagyobb divatáru-üzletben.

VELVETEEN

Kitünő illatszerek,

a Victoria-illatászat különlegességei.

YLANG-YLANG DE MANILLE.
Az illatszerek gyöngye.

CHAMPACCA DE LAHORE.
Erezleti s igen kellemes.

MELATI DE CHINE.
Üvegenként 1 frt 50 kr.

1236

Kül mbféle illatszerek	frt 1.—.	Szappan	frt 1.20.
Illatszer zsebkendőre	frt 1.—, 1.50.	Rizspor	frt 1.—, 1.50. 2·—.
Hajkenőcs	frt 1.50.		
Hajolaj	frt —.80, 1.—.	Mosdóvíz	frt 2.—.

PARIS: Rigaud & Cie., 8, rue Vivienne.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszert., király-utcza 12.

FÜZÉRTÁNCZ-JELVÉNYEK és COTILLON-FIGURÁK POSNER KÁROLY LAJOSNÁL BUDAPEST, Erzsébettér 7.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazdatisztek s földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelőnép számára;

különös figyelembevételével annak,

miképen lehet és kell a gazdászatot czélszerűen rendezni, lehető legjövedelmezőbb fokra emelni és csinositani.

Irta

GALGÓCZY KÁROLY.

Ötödik kiadásban átnézte és bővitette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Első kötet: Földmivelés.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár o. é.

Második kötet: Állattenyésztés

sajtó alatt van.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

6-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, FEBRUÁR 10. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 •. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 •. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 •. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

SZERENCSY ISTVÁN.

1793—1851.

Az 1848 előtti magyar politikai élet egy kiváló férfiának, a nagyhirü personális Szerencsy Istvánnak emlékezetét kivánják felujitani e sorok.

A mai napok emberei alig tudnak róla valamit, s csak az azon időkből még meglévő egy-két ember emliti fel olykor nevét. Pedig e névhez annyi emléke van fűződve a pozsonyi országgyülések eseményeinek, s ő róla magáról, kit saját kora nemcsak a tiszteletnek fényével vett körül, hanem a szeretet melegével is, ugy szólnak az egykoru adatok, mint a magyar parlamenti élet egyik ritka jelenségéről.

Szigeti *Szerencsy István*, a Szerencsy Gerzson és gr. Teleki Anna unokájának, Tamásnak, Czóbel Juliától, a Czóbel László és gr. Teleki Borbála leányától származott fia, Ungmegyében, az Ungvártól pár órányira eső Kis-Szelmenczen született 1793 deczember 28-kán.

A családban a hat gyermek közül ő lévén egyedül a fiu, ezenkivül az utolsó is, az ő földadata volt e szerint, hogy a Szerencsy nevet ne csak fentartsa, hanem a képesség és családi kapcsolatok alapján az eddiginél magasabbra is emelje. Atyja, megyei jegyző, s igy maga is a politikai élet embere, fiát szintén a politikai pályára szánta s e végből a leggondosabb nevelésben részeltette. Első iskoláztatását, hogy folyvást figyelemmel kisérhesse, a maga közelében végeztette fiával, és pedig oly sikeresen, hogy mikor a magasabb oktatás végett őt távolabb kelle magától elbocsátani, akkor már abban, hogy czélját szem elől téveszteni nem fogja, teljesen bizhatott.

A gymnázium éveit Ungvártt töltė, s már itt értelmessége és figyelő tehetsége által tünt ki társai között. A bölcsészeti tudományokat Kassán, a jogiakat a pesti egyetemen végezte, s mikor a gyakorlati évek után megyéjébe, hogy magát a közszolgálatra felajánlja, visszatért, megtalálta az alkalmat is, hogy képességének próbáit adhassa.

Huszonnegyedik évét töltötte, mikor előtte a közhivatalok tere megnyilt; s az a rohamos haladás, melyet e pálya fokozatai mutatnak, mert majd minden két évre esik egy-egy előléptetés, kétségtelen bizonyitéka annak, hogy benne szellem, tudomány, ügyesség, becsületesség oly mértékben valának egyesülve, hogy azok csakhamar felkötötték iránta a közfigyelmet.

Hivataloskodását 1817-ben a megyei első aljegyzőséggel kezdette, s nemsokára azután méltónak tartatott, hogy a főjegyzői toll vitele reá bizassék. Az erre vonatkozó jegyzőkönyv ugy emliti már, mint «ritka talentomu, a haza bizonyos reménységére született férfit».

Az 1825-ki országgyülésre Ungmegye őt, ki már 1822 óta táblabiró is volt, küldötte fel, Bernáth Zsigmond mellett, egyik követének. Ez volt az a tér, melyen sokoldalu ismeretei, gyakorlati ügyessége s jellemes volta által nemcsak a követi karnak nyerte meg szeretetét és becsülését, hanem a magasb körök embereinek figyelmét is fölébreszté. E figyelem az országgyülési tárgyalások haladtával mind fokozottabbá lett, s nem volt nehéz kitalálni, hogy Szerencsy Istvánra a szük megyei élet helyett magasabb és szélesebb munkálkodási kör várakozik.

Ez nem is késett sokáig. Ungmegyének 1827. szeptember 20-án tartott közgyülésén élő szóval ő maga jelenté be, hogy a k. m. helytartótanácshoz titoknokká neveztetett ki s ugyanakkor elbucsuzván, letette a megyénél viselt hivatalát, mely alkalommal a megye «a hü, szorgalmatos és dicséretes» szolgálatu tisztviselő iránt «hálás köszönetét» jegyzőkönyvbe iktatni határozta.

Közel három évig szolgált a helytartó-

SZERENCSY ISTVÁN.

tanácsnál, egyuttal mint elnöki titkár, élvén itt nemcsak a hivatalnak, hanem saját tökéletesitésének is, hogy magát az elötte megnyilt pálya felsőbb fokozataira készitse. 1830-ban a királyi táblához számfeletti biróvá neveztetett ki, s e minőségben az akkor megnyilt országgyülésen ő bizatott meg a magyar nyelvü napló szerkesztésével. A királyi táblánál kifejtett tevékenysége, szakértelme 1834-ben a személynöki itélőmesteri állásra emelte, melyet két év mulva a referendáriusság követett a kanczelláriánál, a mikor udvari tanácsosi ranggal és czimmel is felruháztatott. Reá egy évvel Aradmegye főispánja, 1839-ben e mellett kir. személynök, 1840-ben valóságos belső titkos tanácsos lett. Mint kir. személynök két országgyülésen is volt a rendek házának elnöke, s közeléteknek ez a legtevékenyebb és legemlékezetesebb szakasza.

Az adminisztrátori rendszer alatt, 1845-ben, ő is, mint több főispán társai, «helyettest» kapott; majd 1847-ben minden addig viselt hivatalától fölmentetvén, a különben még munkabiró férfiu nyugalomra bocsáttatott s addigi «érdemei elismeréseül», valósággal azonban, hogy némi vigasztalása legyen, a fejedelem által a főpohárnoki méltósággal tiszteltetett meg. 1850-ben a Bécsben felállitott semmitőszéknél elfogadta az elnöki tisztet s ez állásában befolyását hazája érdekében igyekezett érvényesiteni. Itt is halt meg 1851 végén, 58 éves korában.

Fényes volt a pálya, melyet Szerencsy István, mint a közélet embere megfutott. Mint magán embert nagy csapás érte nemes szivü, gyöngéd hitvesének, Ibrányi Miklós szabolcsi alispán és gr. Klobusiczky Mária leányának, Annának, alig három évig tartott boldog házasság után már 1825-ben történt elvesztésével. A szerető nő annak hirére, hogy férje aggasztóan megbetegedett, télviz idején utnak indult Szelmenczről, hogy férjét ápolhassa. Utközben meghült s a csak 22 éves ifju nő rövid betegség után elhunyt.

Mélyen sujtotta a csapás a még mindig betegen fekvő férjet. Tépelődések foglalták el lelkét az elmulás eszméjével, s azok a szomoru gondolatok, azok a végrendeletszerü intézkedések, melyek utána maradt följegyzéseiben* olvashatók, láttatják, hogy e szív megtört, hogy a lélek nem akart magának évek mulva sem földi vigasztalást találni. Második házasságra nem lépett. Magánélete egyetlen leányának, Annának, b. Balassa Antal nejének volt szentelve. Ő volt az utolsó férfi, a ki a Szerencsy nevet viselte.

A kedély lágysága, az érzés mélysége alapvonásai Szerencsy jellemének, mint embernek is; s bár a kontemplativ hajlam, kivált családi vesztesége után, erősen kezdett benne kifejleni: de a hivatalos élet viszonyai nem engedék, hogy a lélek erői elernyedjenek. A reálisélet embere maradt folyvást. Tanuskodnak erről nemcsak «Gondolatai», hanem tanuskodnak kiválóan az általa vezérelt országgyülések tanácskozásairól szóló «Naplók», tanuskodnak a szájhagyományi emlékezések, a melyek mind azt vallják, hogy a *perszonálisi* székben s az országgyülési *követek házának elnöki székén* nála inkább arra termett ember nem ült, s hogy benne kiváló mértéke volt meg mind azoknak a tulajdonoknak, a melyek csak valakit ez állásra képessé tehetnek.

Mint *publicista* ismerte a külföld állami intézményeit, politikai viszonyait; mint *törvénytudós* jártas a hazai jog szövevényeiben; tapasztalt, a ki ismerte az ország állapotát, ismerte a nemzet jellemét, annak multját s birt belátással és józan felfogásával a multnak és jelennek, s hogy e kettő által mikép kell előkésziteni a jövőt. Az *elnöki* székben eszélyes, tapintatos s tudta alkalmazni ismereteit. Mérsékleni birta erővel a tulzásra hajló áramlatokat, s habár nem járt elől, a mit helyzete magyaráz, ő maga is a haladás embere volt, nem divatból, a kor forgó szelétől ragadtatva, mint sokan, hanem meggyőződésből. Beszéde őszinte, szivből jövő, épen azért a szivhez utat találó; képmutatásnak, rászedésnek árnya sincs nála, hogy elburkoltan adja elő nézeteit. Derült nyugalom ült arczán mindig s a nála szokásos mosolygó tekintet, a magyaros nyiltság, a bizalmas szivesség az egész házat lekötelezve tartották iránta, s ha inditványa olykor viszhangra nem talált is nem erőszakolta annak elfogadtatását. Mint *szónok* lelemeny, érvekben gazdag, zavarba jönni soha nem szokott. Nyelve folyékony, természetes, népies, sőt néha nagyon is az, de mindig eröteljes, mindig tartalmas. Előadási módja vidám, fesztelen, rábeszélő, s a legrokonszenvtelenebb tárgy is nemesb szint nyert ajkain. Hangja éles, de nem érdes, nem sértő. Tagjártatása élénk, gyors, melyet jelentős arczbeszéd kisért.

Ily képet adnak Szerencsyről az egykoru följegyzések, a melyhez a szint nem az elfogultság, hanem a különböző pártárnyalatok egyhangu vallomásai szolgáltatták.

Késik, de eljön az idő, a mikor birni fogja irodalmunk a magyar parlament történetét. Abból nem hiányozhatik a Szerencsy István neve sem, sőt azt hiszem, az iró, kit géniusza e nagy és szép munkára hivand, egyiket fogja számára kitüzni parlamenti férfiainak között a legfényesebb helyeknek.

Szilágyi István.

* Kiadva általam *Gondolatok* czimmel a «Budapesti Szemle» 1883. évi folyamában. — *Sz. I.*

VÉGRENDELET.

Moore Tamás.

Ha egykor majd a sírba tértem,
Vigyétek akkor szivemet
A drága lányhoz, a ki értem
Édes szerelmet érezett.
Maradjon ment gyászos könyektől
Szivem, mely fényes, tiszta volt,
De késő éjig kora reggtől
Öntözzetek siromra bort.

Ha elnémul dalom, vigyétek
Hárfám' a csarnok diszeül
S ama kapura függesszétek,
Hol legtöbb vándor jár s leül.
S ha jő egy bárd és átmenőbe
Megrezgeti a húrokat,
Keljen a legszebb hang belőle,
Mely egykor keblemben fakadt.

Vegyétek, a bor istenére
Köszöntni ez arany kehelyt,
De olyan ajk azt sohse érje,
Mely rossz szót a szép ellen ejt.
Ám hogyha jő egy bús szerelmes
És könnye a kehelybe csorg,
Szellemem. fiuk, veletek lesz
S megáld minden kis csöppnyi bort.

Inczédi László.

PETŐFI KATONÁSKODÁSA SOPRONBAN.

1839—40.

Három napi keserves szekerezés után alighogy felértünk Tolnából Sopronba 1839 szeptember 1-én, azonnal hire futamodott közöttünk, hogy régi pajtásunk, Petőfi is itt van, mint katona a Goldner-ezredben. Ezt hallva, annyival inkább óhajtám a vele találkozást, mert lőrinczi kisdiák korából csak a jó lapdázó, futó, dobó és bátran szembeszálló fiucskát képzelvén magam előtt, majdnem hihetetlennek tetszett a felőle szárnyra kelt s különféle eseményekkel tarkitott hir, mintha kalandos diákéletét színészséggel cserélte volna fel, hogy aztán, mint ilyen, Pesten még a nemzeti színház deszkáit is taposса s a legelső színészekkel és színésznőkkel, főkép Lendvaynéval is beszédes lett volna, sőt még Vörösmarty, Bajza személyeröl is sok részletes adattal rendelkeznék, — és igy a magyar irodalom és színészet számot tevő tagjairól és viszonyairól minket, kik égtünk a vágytól ezekről hallani, tudósitásaival teljesen ki fogna elégiteni. — Mindez oly nevezetes és az utánjárást megérdemlő dolog volt akkor s főkép az országban legrégibb és jó hirben álló soproni magyar társaságnak, melyet Kis János még a mult században alapitott s melynek Kazinczy is tagja volt, hogy ennek nem egy tagját kiváncsisággal töltse el. Leginkább minket, kik Petőfit hajdan oly közelről ismerve, most kétszeresen óhajtottuk őt mint hőst láthatni s még hozzá az irodalom és színészet szereplőiről tőle részletes tudomást is szerezhetni. És mondhatom, ez a beköszöntő, a szerény, elhagyatott és már nagy hányattatások által a mindennapiságból mégis kiemelkedeti egykori pályatárs iránt érdeklődésünket igen emelte és a nélkül, hogy akkor okát adhattuk volna, már első találkozásunkat megelőzőleg nálunk különb embernek engedé sejteni őt.

Napról-napra nőtt kiváncsiságunknak végre Németh Jancsi — alias Szurki — barátunk azzal vetett véget, hogy találkozóra lakásába hivott meg a hőssel együtt minket is. Nevezett barátunk titokzatos hirhordásai még inkább növelék kiváncsiságunkat az okból is, mert hősünk multjának eseményeit változatos alakitásokban oly utakra terelék, melyeken szegény feje bizonynyal soha se járt s oly kalandokkal fűzék azt össze, melyek csak az ifjukor heves képzelődésének tüzénél válhattak meggyőződéssé.

Mi mind e valótlan birköltést annyival inkább valóra vevők, mert más uton meg biztos tudomásunkra jött, hogy bizonyitványoknak hiányában iskolánkba fölvehető nem levén, szinte rendkivüli események közbejötténekkellett élete azon hézagát kitölteni, mely előttünk egészen szokatlanul, az iskolából kilépte és katonává létele közt lefolyt. Ily tünődések közt nem csuda, ha találkozásunknak halogatása terhünkre esett. Végre nagy vártatra, egy szép verőfényes őszi délután megtörténhetett a találkozás nevezett barátunk lakásán.

A hamisitatlan valóság ez első találkozásunk alkalmával is tisztán meghazudtolá a felőle terjesztett kalandos részleteket, s őt előttünk természetes és igen egyszerü vonásokban mutatá be. A szobába léptemkor ugyanis szerényen meghuzódva, festetlen diákládán üldögélve találtam egy fakó arczu, mohódzó bajuszu, vézna kinézésü, egészen igénytelen külsejü katonát, ölében lóggatva fehér vállszijáról lecsüngő szuronyát. Köszöntésemre katonásan felállt, oldalára huzá fegyverét s érdes tenyerének szoritása, testalkotásától elütőleg, edzett kezek erejét érezteté velem. Sárga pitykés, zöld hajtókás monturja, nadrágja, csolnakszerü bakancsa ugy lotyogott rajta, mintha nem is rá szabták volna, egyedül nyakszoritója állt feszesen, fölpeczkelvén vékony nyakán ülő fejét, melyen a rövidre nyirott s felálló sertehaj, — mely sötétben dörzsölve akárhányszor szikrázott, — beesett arcz, fekete bőrszin, élénk két barna szem, mint régi ismerősök jelentkeztek előttem. Önkéntes közlések bőséges áradata nem levén természete, részvétteljes kérdezősködésünkre, miután a régebben lefolyt idő eseményein hamarosan átfutott, elbeszélte sikertelen tanuló-pályáját, Pesten, a szinház jelesei közelében eltöltött, szerinte keserü nélkülözésekkel teljes s mégis dicsőséges napjait, apjának őt egy alaptalan föladásra igaztalanul elitélő elhatározását, kitagadó levelét, anyjának (a legjobb édes anyának) sikertelen közbelépését, végre mind ezek után a katonai pályának, melyen szerinte senkinek terhére nem lesz, önkéntes választását. Mind ezt szárazon, részvétre számitás nélkül beszélé el. Valamint élete minden mozzanatában lealkuvást nem ismerő elhatározását s hajthatatlan akaratát állitá előtérbe. ugy most is szánakozásunkat kizáró czélzattal nem az események kényszeréből következőnek tünteté föl végzete ama fordulatát, hogy katonává lett, hanem ellenkezőleg szabad választásából származónak állitá azt. Később bekövetkezett bizalmasabb együttlétünkkor azonban számtalanszor bepillanthatván bánatos lelkébe, többé nem a szabad elhatározások embereként, hanem balvégzete játékának odadobva tekinthetém öt.

Régi jó pajtás létére érdeklődésünk nemcsak elhagyottsága miatt fokozódott iránta, hanem, mint a soproni magyar társaság számottevő tagjai, irodalmi dolgozatokkal is foglalkozván, e részben nyilvánitott megjegyzései, nyomós véleménye nemcsak érdekeltek, hanem őt nálunk tágasabb látkörünek, önállóbbnak mutatták be. Beszélt ezenfelül szinről-szinre látott hirneves férfiakról, elmondá nyelvészeti s irodalmi ügyekben az általa közvetlenül hallottakat, — szokásaként mindig átgondoltan, igazán, miért egyszerü katona létere tekintélye előttünk nőttön-nőtt, s komoly, mégis szelid megjelenése, mély itélő képessége miatt társaságát nemcsak keresők, hanem köztünk megjelenése még kérkedés tárgyául is szolgált. Miután igy állandó barátságára szert teheténk, bizalmát közlékenységgel tetézve, rámutatott, mint már emlitém, nem egyszer bánatának ama melyére, hová ifju életét saját elhatározása és akarata ellen a viszonyok hatalma balul vezérlé. Igy aztán nem érdemlett sorsa részvétünket, csüggedést nem ismerő kitartása pedig tiszteletteles ragaszkodásunkat szerzé meg számára s annyival inkább, mert tudtunkkal önhibáján kivül hajlamaival egészen ellentétes térre szoritva, ott az önkény szeszélyeinek kitéve, minden edzettsége mellett is majdnem elviselhetetlen terhek viselésére, durva és undoritó munkák teljesitésére kényszeritve, mi több, müveletlen bajtársak körében gunytárgyként világfutó tintanyalónak csufolva, — egyedül gyönge fedezetünk alatt találhata enyhülést, résztvevő körünkben öntheté ki méltatlan bántódásaiért őszintén panaszát s mi legfőbb, pezsgő szellemi élete szinten társaságunkban találhatá meg szükséges felüdülését.

Terhes szolgálata, mely fegyver-gyakorlat, őrtállás, söprés, tisztogatás, mosás, mosogatás, peczetisztitásra és sok más egyébre is kiterjedt, a mint csak engedé, társaságunkat kereste föl. Ha épen hon nem talált, leült szobánkban s olvasás közben várta jöttünket. Katonatársaival, ha csak szolgálata nem kényszerité, közel érintkezésbe soha se bocsátkozott, társaságukat föl nem keresé, a mi, az akkori viszonyokat tekintve, midőn még erőszakkal elhurczolt szolgalegényekből telt ki a sereg zöme, kiknek kegyelmére, jóakaratára lett volna utalva — másképen nem is lehetett, ha csak teljesen elvadulni nem akart köztük. — Apjával, rokonaival összeköttetése megszakadván, minden anyagi segély nélkül, tisztán katonai zsoldjára volt szoritva. Ebből származó nélkülözései azonban panaszra soha se fakaszták, pénzkölcsönzésre nem kényszeritheték, sem a vagyonosabbak élősdi pajtásává őt le nem alacsonyithaták s ha összejöveteleinken mégis megjelent, kinálgatásaink elfogadásában mindig tartózkodó, majdnem szemérmetes volt. E mellett katonai méltóságára minden közlegénysége s figyelmet alig érdemlő termete mellett is sokat adott, kötelességét komolyan s egész pontossággal teljesité, s bármily nehezére esett is, el nem hanyagolá azt. Saját értékének sulyát érezve, sőt még másokkal is éreztetve, magát mindenkinek oda nem dobá s ez okból uj barátságot egy-kettő kivételével nem igen kötött.

A mellékes utakon hazulról érkezett hirek csak még jobban fokozák elkeseredését, miután semmi kilátása nem nyilt, hogy apjával ügyét kiegyenlithesse. Egyedül édes anyjának gondoskodása s még nagyobb bánkodása nyitotta meg előtte időnként éléstárát, melyből a mint valami érkezett, nehogy a kaszárnyában lába keljen, lakásunkra hozta, s minden falatjából szivesen részeltete bennünket is.

Sopronban egy évnél tovább tartózkodván, ez idő közben, mint afféle fukar ismerkedő, régi barátjain kivül egyedül a magyar társaság tagjai közt keresett magának ujakat. Igy ismerkedett meg Pákhkal, Nagy Imrével s másokkal. A társaság* elnöke Hetyésy tanár, titkára Pákh volt. Könyvtára a tagok által szokásos használaton kivül kivételesen Petőfi számára is nyitva állt. Mint könytárnok igen jól emlékszem, mily szorgalmas olvasója volt a jelesebb müveknek, az Athenæum-féle komoly irányu lapoknak, mint vitt el három-négy kötetet egyszerre bő köpenyujjába dugva s katonásan nagy léptekkel távozva, meddig böngészgetett hallgatagon egyik-másik müben, hogy kiválaszthassa a legjobbat s mily pontosan hozta vissza az elolvasottat. Alig volt a társaságnak szorgalmasabb olvasója nála. Tag nem levén, rendes üléseinken meg sem is jelenhetett. Azonban a napi kérdések vitatásában, melyek akkor a Vörösmarty, Bajza szerkesztése mellett megjelenő Athenæum és társlapja köréből indultak ki, rendesen mindig élénk részt vett, határozott alapos nézetei nem egyszer kellő méltatásban is részesültek. Nem gyanitottuk fényes jövőjét, nem világra szóló szellemi erejét s mégis az egyszerü megjelenésü, kopott ruhája katonának bármily alkalommal is kijutott a megbecsülés s alapos ismereteinél fogva, minden keresetlensége mellett is, melyet szerény, illedelmes és komoly megjelenésével csak fokozott, megnyerte értékének elismerését. Kevés beszédü, nyomós érvelésü volt. Kedélyes adomáinkat szivesen hallgatá s jóizün meg is nevetè. Kártyás, dorbézoló, sőt készséges borivó, annál kevésbbé iszákos, soha se volt. Mulatságaink közben rendesen csöndes elvonultságban üldögélve hallgatott, vagy ha vitába elegyedett, nézeténck határozott, rövid vonásokban közlésével vált nyomatékossá. Kákán csomót semmiben sem keresett. Félre nem tekintve, el nem fogadva senki utbaigazitását, mondta ki nézetét, követte elhatározását. Okot zajosabb szóváltásra, annál kevésbbé perlekedésre, soha se adott. A mint szerette a dalt s nagyszabásu diák-adomáinkat, a szerint vonult félre előadásaik elől; mert ő, ki legszebb népdalainkat irta, danolni épen nem tudott, hiányozván ehhez hangja és hallása, az adomáknál pedig, leleményesség s előadó ügyesség dolgában szegény levén, csak mint kész nevető jelentkezett. Legkedvesebb beszédtárgya az irodalom és nyelvészet, legkedveltebb költői Vörösmarty, Horatius valának. Jósika regényein, mint egészen ujszerüeken s az Aurora és hasonló zsebkönyvek évfolyamain kapva kapott. Bámulatos emlékező tehetséggel birván, olvasott tárgyainak beható birálatára mindig készségesen vállalkozott. Erős meggyőződései kifogás alá nem eshettek. Komolysága korát megelőzé. Nehéz életiskolájának nyoma nézetei közlésében tisztán volt látható. Illemsértő tárgyak fölötti beszélgetésbe soha se ereszkedett, de annál szivesebb készséggel a napi irodalom vagy nyelvészeti kérdések tárgyalásába. Kaszárnya-életéről hallgatott, vagy legfölebb elkeseredett állapotában annak ridegségét s jó kedvében napi bevégzett munkáit, a seprést, mosást, mosogatást, stb. sorolta föl s néha katona-pajtásai fölött tréfálkozott.

(Vége követk.)

* Sajnos, hogy évkönyvei s egyéb nevezetes okmányai az ötvenes években, mint hallom, elvesztek, vagyis valamely «gutgesinnt»-ségnek áldozataként elhamvadtak. Pedig bizony ártatlanság volt az egész!

AZ OROSZOK MAGYARORSZÁGON 1849-BEN.

Alábin naplója.

(Vége.)

Nyiregyháza, augusztus 8/20-án.

Nagy helységbe értünk, neve Nyiregyháza, több mint kétezer háza van.

Átlépvén a Tiszát, egészen más világ nyilt meg számunkra. Mintha csak a mi kherszoni pusztánk állna előttünk, beláthatatlan voltával, délibábjaival, mindenütt szétszórt buczkáival, számtalan ösvényeivel és dülö utaival, melyek minden lehető irányban kigyóznak és át meg át szeldelik egymást. Csakhogy e puszta termőképessége szemlátomást felülmulja a kherszonit. Milyen itt a fü! Milyen a rozs átalán! Szöllő van a legkisebb falucskában is. Minő itt a kukoricza! Az ember lóháton bemegy a tengeribe, feláll a kengyelbe és alig érheti el kezével a kukoricza forgóját! Látva ezt a kövér talajt, a sürü, és a földet mindenütt elboritó magas füvet, csak akkor érti meg az ember, micsoda arányokat ölt itt a baromtenyésztés. De az elénk táruló puszta kihalt. A rajta legelészni szokott nyájakat, mióta kitört az ellenségeskedés, elhajtották róla, sőt ugy tetszik, hogy a madarak is eltüntek, talán elijesztették őket füleinknek idegen dalaink?... Mindenfelé csend, sikság...

*

Debreczen, Augusztus 12/24.

Augusztus 9/21-én elértük a Hadházát.

A tiszamenti falvak minden tekintetben elütnek a hegyvidéken látottaktól. A tiszamelléki házakon meglátszik, hogy szűken van itt az erdőség. A parasztházak és melléképületek nagyobbára vályogból készültek. A takaros házikók két ablakukkal kitekintenek az utczára, palánk veszi körül, s az ablakok előtt virágos kis kert díszlik. A házikók rendesen tisztára vannak meszelve, cseréppel befedve és falaikat sőt tetejüket szőlőindák futják be. A mi pedig a minden háznál feltalálható kamarát, pinczét illeti, ezeket át meg átfutják az uritök indái, melyek kitünő példányai felnyulnak e kis épületek párkányáig, és kényelmesen nőnek hihetetlen nagyra.

Augusztus 10/22-én a vetéssel benőtt pusztáról megpillantottunk egy csoport fát, hol a jegenyék közül magasan váltak ki a templomok keresztjei és kakasai. Debreczen állt előttünk: szive az ország tiszta magyar lakosságának, az országban nagy becsben álló város, melynek főegyházában hirdette ki az ideiglenes magyar kormány, hogy a Habsburg-Lotharingi ház örök időkre letétetik a trónról!

Mig a városba értünk, több kilométernyi téren merő gyümölcsösök és kertek közt vitt az ut. Áthaladván a városon a számunkra megjelölt helyig, azonnal meggyőződtünk róla, hogy a város nagyon népes (körülbelül 40 ezer lakossal biró), hogy a boltok és vendéglők nyitva vannak és foly a kereskedés, hogy a városban sok a szép, jobbadán egyemeletes és akár a mi Moszkvánk külvárosaiban, apró viskókkal kevert ház, hogy minden házról fehér zászló lobog alá, melyet akkor akasztottak ki, midőn katonáink elfoglalták a várost, és végül, hogy a debreczeni nép levert és méla. Ezt a benyomást csak fokozta a lakosság sötét ruházata.

Egy nagy téren emelkedik a nagyszerü templom szépen épitve. Belül fehérek a falai, semmi ékesség sincs rajtok. Ez az itt túlnyomó számmal levő kálvinisták temploma.

Debreczenben kaptuk a váratlan hirt, hogy Görgei a főhaderővel augusztus 1/13-án letette a fegyvert Világosnál! Főhadiszállásunk Nagy-Várad felé indult. Valószinü, hogy a magyarországi háborunak immár vége, minthogy Bemnek erdélyi és Dembinszkynak temesvári veresége után nincs hivel verekednünk.

Két hónapja csak — és a háboru vége! Hát ily jövőt festett nekünk a képzelődés, mikor a legnagyobb reményektől duzzadtan átléptük Ausztria határát!

A háborunak vége és mi egy ütközetben se vettünk részt! Nem, nem találok szavakat arra, hogy mit érzettek sziveink.

*

Dorog (Debreczenhez közel), augusztus 14/26.

Három napi debreczeni időzésünk alatt szinte állandóan a város nagy vendéglőjében tartózkodtunk, mely telides teli volt minden fegyvernemhez tartozó orosz, magyar és osztrák tisztekkel, kik közt az utóbbiak nemcsak helyben a szögletben ültek övéik közt.

Bizony vig volt a világ a vendégfogadóban! Reggel óta szól a magyar zene, az a viharos, kihivó; halomban hever az arany a kártyaasztalokon, és a pointek száma rengeteg. A magyar bor patakzik mindenütt és hirtelen megkezdődik a legnagyobb mértékben élénk magyar nemzeti táncz, a «csárdás», melyet rendesen a magyar tisztek rögtönöznek gyakran igen szép hölgyekkel, a kik követve Görgei seregének tisztjeit, megosztják velök a szerencsétlenséget is. Néhanapján olyan kicsapongó a dinom-dánom, hogy a mi pityókos tisztjeink is beleharapnak a csárdásba. Sőt *Rylyczev* alezredest annyira elragadta heve, hogy fölugrott az asztalra és palaczkok meg poharak közt járta mint veszett fene. A mi pedig az osztrák tiszteket illeti, valahányszor a mieink bátorságra kapnak, mindig kereket oldanak és kiki hazaszalad. Különben e visszavonulásnak megvan a maga oka. Lépten-nyomon és szemlátomást meggyőződhettek, hogy mi és a magyarok rokonszenvezünk egymással, mig iránt ellenszenvvel viseltetünk. Nagyon sok apró sérelmet ejtettek már tisztjeink az osztrákokon: beléjök kötöttek minden hiábavalóságért; a mieink rajta voltak, hogy csapataink fölényét bebizonyitsák nekik; szemrehányással illették őket a kapott veréségekért és tudatták velök, hogy segedelmünk nélkül rég elvesztek volna; kapva-kaptak mindannak a terjesztésén, a mi lealacsonyithatta az osztrákokat; elhódították kezükről az asszonyokat és több effélét müveltek velök. Söt egy vendéglőben annyira ment a dolog, hogy néhány osztrákot kidobtak az ablakon, mert egyikök állitólag azt mondta, hogy az oroszok szándékosan huzzák-halasztják a háborut, mely nekik hasznot hajt a konyhára, mint a bérkocsisnak a

huza-vona. Más helyen egy osztrákot, mert elszólta magát, nogájkával kentek végig. A főhadiszálláson meg épen párbajra került a sor valami haszontalanságért Gorcsákov herczeg huszárfőhadnagy és Marokezi osztrák tiszt közt, mely az utóbbinak halálával végződött. Beszélik, hogy a főparancsnok a kolerától elesettek közé iratta be e tisztet.

Az osztrák tisztekben valóban sok az önhittség, kérkedés és felfuvalkodás, csupa olyan tulajdonságok, melyeket a mieink nem nézhetnek közönyös szemmel. Aztán mindez roppantul ellenkezik azokkal a szomoru véletlenségekkel, melyek az utóbbi időben érték hadaikat, ámbátor ők nemcsak el nem ismerik azt, hogy legyőzettek volna, hanem ellenkezőleg, minden csatájok — szerintök — dicsfénynyel övedzi halántékukat. Sőt olykor a nevetés is elfogja az embert, ha hallja, mi mindent össze nem beszélnek. Náluk minden tiszt egy-egy rettenthetetlen és mocsoktalan becsületü lovag; minden katonájuk egy-egy hős! Nem volt az a csetepaté, melynek epikai jelleget ne tulajdonitottak volna; nem volt ütközet, a melyben, ha nem is tömegesen, de legalább egyesek ne mivelték volna a férfiasság és hősiség csodáit, vagy a megszokott hősi tetteket jóval felülmuló héroszi müveket ne hajtottak volna végre.

Az osztrákok iránti ellenszenv tisztjeinkről átszármazott katonáinkra, a kik azonnal rokonszenvezni kezdtek a magyarokkal, szivesen pajtáskodtak velök, egymást átölelve jártak-keltek és együtt itták a bort és gugyit a csapszékben. Magától értetik, hogy katonáink ilyetén indulata ösztönszerü volt csupán, de azért igy is eredeti indulat volt az.

Jól emlékszem rá, hogy valami táborozó helyen egy rokonszenves és kissé orosz nyelven is beszélő osztrák tiszttel kerültem össze. Elmentünk barangolni a környékre s bebotlottunk a táborba. A tisztet meglepte a katonák komor hangulata: nem hallatszott sem dal, sem eget verő kaczaj, sem zajos beszéd. A katonákat nyilván elcsigázta a hadjárat, és fáradtak voltak.

— Miért oly rosszkedvüek és unalmasak? — kérdé a tiszt.

— Bizonyára kifárasztotta őket a rekkenő hőségben való menetelés, — felelém.

— Ah, ez lehetetlen.

— Hát kérdezze meg tőlük.

— Lássuk!

Ezzel oda megy egy csapat katonához, kik ott heverésztek a földön, az egyik hirtelen felugrik, kihuzza magát, mintha nyársat nyelt volna, — a többieket hagytuk feküdni, pihenjenek.

— Nos fiu, tetszik neked itt? — kérdi tőle az osztrák.

— Nem tesz semmit, tiszt ur.

— Hát mért vagy oly rosszkedvü?

— Nem tesz semmit.

— Beteg vagy?

— Nem.

— Sajnálod a szülőföldedet?

— Nem, egyre megy mindenütt. Ezredemmel mindenütt jó.

— Elfárasztott a hadjárat?

— Oh nem, megszoktuk már.

— Én láttam, hogy mikor ültél, gondolkoztál valamin.

— Ugy van.

— A háboruról gondolkoztál? Vagy arról, a mi történni fog?

— Dehogy, dehogy: a mit isten ad, ugy lesz.

— Vajjon nem gondolsz-e arra, hogy minek jöttetek ide?

— Épen nem. Elég ha a fölebbvalók tudják.

— Hát te tudod-e?

— Tudom.

— Ugyan miért?

— *Hogy a németeket fülüknél fogva kihuzzuk a sárból!*

— Már bocsásson meg, — mondok, — hogy a fiu elszólta magát.

De az osztrák nem vette az orrára a dolgot, sőt annyira megnyerte tetszését ez a közvitézi őszinteség — vagy talán csak tettette magát — hogy a legénynek egy aranyat adott papramorgóra.

Biztosan állitom, hogy ha ezt a filkót megkérdezték volna, hogy tudja-e, mért kapta az aranyat, — hát azt feleli rá: — «Nem, nem tudom. Hogy tudjam én azt.»

Jóllehet Pászkevics tábornagy egy titkos, és minden tisztnek közölt rendeletben megtiltotta tisztjeinknek a magyarokkal való barátkozást, azért az orosz és magyar tisztek egyre barátkoztak. Erre a rendeletre mint olyanra tekintettünk, melyet az attól való félelem szült, hogy bennünket is meg ne mételyezzenek azok az eszmék, melyek az általunk elnyomott lázadást okozták, azért is tovább barátkoztunk a nem rég még ellenségekkel, a kik megvesztegettek bennünket vitézségükkel, festői egyenruhájokkal, mulatságos vig természetükkel és irányunkban szemlátomást kifejezett barátságos indulatukkal, mig társunknak szólott, a kiért vérünket ontani jöttünk!! Valójában nem volt ez többnek vehető a

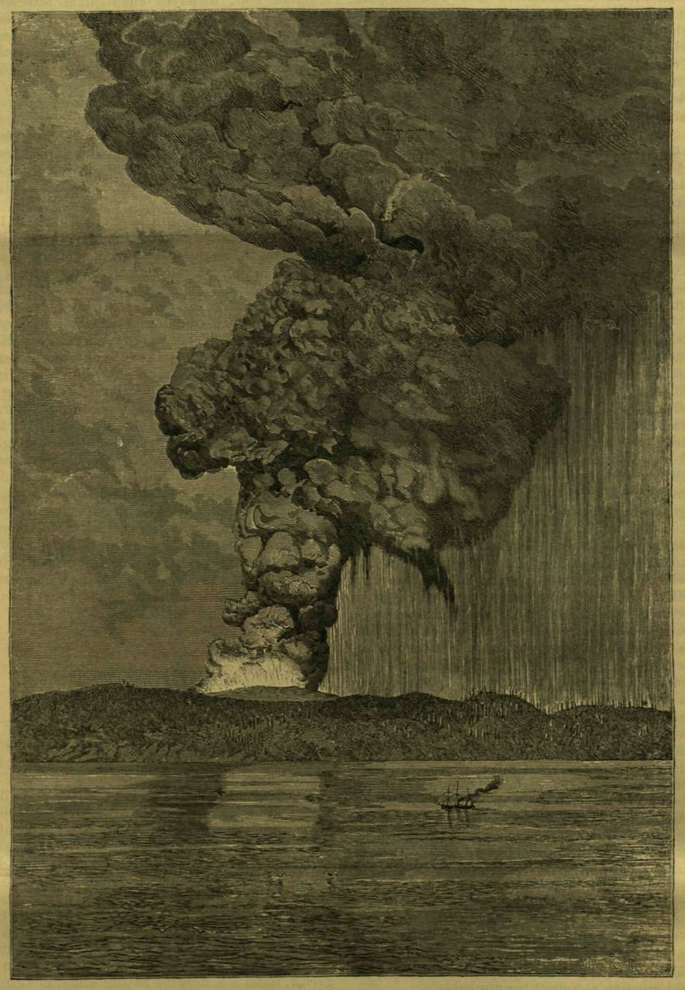

A KARAKATOA VULKÁNJÁNAK KITÖRÉSE 1883-BAN.
Van Gestel-nek a hely szinén fölvett rajza után.

az osztrákok iránt a legnagyobb gyülöletet hordták keblökben. Igy történt, hogy minden lakomán, ha magyarok is vettek benne részt, császárunk egészségeért, a magyar nép jóvoltáért és Magyarország és Oroszország szövetségeért üritettek poharat. Ha pedig a bor heviteni kezdett, belevegyült a zajba néhány ily kiáltás is: «Ausztria vesztére!» * Ez persze szövetséges

* Érdekes epizód folyt le e részben Kassán. Egyszer *Krokovics* orosz főhadnagy megvendégelte társait a vendéglőben; ők ültek a terem egyik, az osztrák tisztek a másik szögletében. Az emelvényen egy kis zenekar játszott az osztrákoknak. Pezsgőzés közben *Krokovics* felál, iszik a czár egészségére, egy aranyat dob a zenészeknek és tust huzat. Az oroszok «hurráh»-t kiáltanak, a zenészek huzzák a tust — de az osztrákok oda se hederitenek. Ekkor Krokovics ujra megtölti poharát és Pászkevicsért, a *magyarok legyőzőjéért* üriti azt; az osztrákok oda se neki. Krokovics tüzbe jő és harmadszor is szól: «*Éljen Magyarország, vesszen Ausztria!*» Ismét tus és «Hurráh!»

Az osztrákok szinte sóbálványnyá váltak, csak egy kelt fel közülök és elhagyta a termet.

Krokovics is felkelt, a szomszéd asztalra tette sapkáját és bement a szomszéd terembe, hogy valami intézkedést megtegyen. Mire visszatért, az asztalnak hült helyét találta és sapkája a földön hevert. Az asztalt egy ujonan érkezett és társaihoz szegődött osztrák őrnagy okkupálta.

Krokovics hozzá lép és kérdi, mily jogon vette el az asztalt, melyen sapkája állt. Az őrnagy visszahebegi, hogy nem tud oroszul. Ekkor egy németül értő orosz tiszttel azt kérdezteti az őrnagytól, «hogy merte a földre dobni minden oroszok czimerét». Az osztrákok elszörnyüködtek, hogy *őrnagyukkal* igy bánnak. Krokovics meghallván, hogy az illető őrnagy és nem felcser, a minek ő nézte, kihivatja párbajra. Az őrnagy mentegetődzik.

— No hát, — kiált föl Krokovics, — hát akkor csókoljon nekem kezet! — és kezét csókra nyujtva közeledik az elámult őrnagyhoz — midőn feltárul az ajtó és *Rüdiger* gróf lép be kiséretével. (Rüdiger e napon történetesen átutazott Kassán és a fentemlitett tiszttől, ki a teremből távozott, értesült Krokovics toasztjairól.)

— Melyik itt Krokovics főhadnagy? — kérdé a gróf, az orosz tisztekhez fordulva.

Krokovics kiáll a sikra.

— Ön lázadó; 24 óra alatt elitéltetem és főbelövetem! Tudja, ki vagyok én?

— Tudom, — Rüdiger gróf.

— Igen, ittam, mert a magyarok meghódoltak és most barátaink.

— Tábornok ur, — szól Rüdiger a kiséretéhez tartozó Frolovhoz, — hivja össze tüstént a hadi törvényszéket. — Frolov távozik.

— Kegyelmes uram, — szólalt meg Krokovics, 23 éve vagyok főhadnagy, — eleget éltem. Gyakran láttam, hogyan mentik fel a bűnöst és elitélik az ártatlant a hadi törvényszékek. Nem félek a jövőtől, tessék velem tenni, a mit tetszik, csak annyit kegyeskedjék megengedni, hogy itt e helyen üritsem ki az utolsó poharat társaim egészségére.

— Ön eszeveszett! — kiáltott Rüdiger, — pusztuljon szemem elől, hogy többé ne lássam.

— Rögtön, csak fizetek.

— Takarodjék a pokolba, megfizetek én.

Ezzel az epizód véget ért, és Krokovicsot, kinek egy hajszála se görbült meg, majd agyonitották a magyarok.

jó kedvre hangolt fiatalság mámoros kiáltásánál, de *tényleg előfordult* és mint akkori tiszteink hangulatát jellemző adalékot nem hagyhatom említés nélkül én sem. Magától értetődik, hogy ezt a kedélyállapotot mi nem készitettük elő, és mint ilyen egyuttal minden politikai alapot is nélkülözött. Hogy mi a magyarokkal barátkoztunk, annak oka első sorban a helyzet szokatlan voltában gyökeredzik, melybe bennünket nem rég még ellenfeleinkkel a baráti körben való találkozás sodort, és másodszor a magyarok nyilt természete, vagyis az a tulajdonság, mely bennünk is uralkodó, és végre valamely öntudatlan érzés, mely arra kényszeritett, hogy barátkozzunk azzal, a kivel csak az imént folytattunk becsületes nyilt háborut.

Mindenfelől hallatszott az elégületlenség, hogy uralkodónk meg nem engedte, hogy szt. István koronáját Nikolájevics Konstantin nagyherczeg elfogadhassa. «Mennyire felvirult volna sorsa a két nagy népnek a testvéri szövetségben, — mondják a magyarok — és mily végzetesen omlott volna porba a Habsburgok trónja!» ...

A PÁRISI RONGYSZEDŐK ÉLETÉBŐL. — A RONGYSZEDŐK OTTHON.

Debreczenből Dorogra mentünk, hogy a többi csapatokkal egyesüljünk. Itt aztán vége is lett a háborus világnak és megkezdődött a békés, rendes élet, melyet oly nagyon megpaprikázott az üres formálizmus. Sőt hadparancsnokunk, *Csodajev* tábornok háboru idején is oda törekedett, hogy mindenféle parancsokkal kinozzon. Igy augusztus 21-én Debreczenből kiadta a rendeletet, hogy a szőlőkbe a szőlőtulajdonosok beleegyezése nélkül ne merészkedjünk bemenni. Persze nem tartottuk meg.

*

Ezredparancsnokunknak, báró *Vitingofnak* egy gazdag dorogi földesurnál volt a szállása, hol a kedves háziasszony és két menyecske-leánya minden lehető kényelemmel és előzékenységgel elhalmozta őt, és szinte egész nap etették, itatták. A jó és olykor kedélyes Vitingof nagyon megbarátkozott a családdal, gyakran szórakoztatta őket azzal, hogy az ezred zenekarával játszatott nekik és annyira megnyerte bizalmukat, hogy egy napon nagy titokban megmutattak neki egy eldugott vadonat uj nagy selyem, arany-ezüsttel himzett magyar zászlót. Természetes, hogy a zászló akkorára készült, ha a lázadás kiut Dorogon. Azonban mily nagy lőn bámulatuk, midőn Vitingof tartózkodás nélkül kijelenté, hogy ő ezt a forradalmi zászlót nem hagyhatja kezükben, rögtön elkobozta és az ezred-zászlókat őrző őrségre vitette.

Vajjon micsoda joggal történt ez most, a háboru után? Mivel lehet megmagyarázni e tettet a közönséges lopáson kivül? Min alapult az önkény hatalmán kivül? — azt titokzatos fátyol boritja ma is! Természetes, hogy a szegény rászedett magyar nők sirtak, mint a záporeső, de még természetesb, hogy megváltoztatták az ezredessel és rendes látogatóival, a velünk való bánásmódot is.

A dolog azonban igy is mulatságos megoldást nyert. Mikor hazaindultunk, Vitingof meghagyta, hogy a magyar zászlót együtt vigyék a többi orosz zászlókkal. Igy mentünk a határig a négy zászlóalj négy lobogója helyett öttel. Mikor aztán utólért bennünket *Bjeloguzsov*, a hadosztályparancsnok, észrevette a zászló-szaporodást és kérdőre vonta az ezredest. A felvilágositás persze nem elégité ki, tehát jól lehordta Vitingofot, «hogy merte a lázadók zászlaját olyan tiszteletben részesiteni, mint a saját uralkodójáét», stb. és megparancsolta, hogy azonnal tegyék el a bagázsia közé. Mikor Kremeneczbe értünk, a zászló ott pompázott báró Vitingof irodájában, ki azt nyugalomba vonulva is magával vitte.

Augusztus 28-án hálát adtunk istennek a hadjárat befejezéséért és hazafelé indultunk Oroszországba...

Közli: CSOPEY LÁSZLÓ.

A PÁRISI RONGYSZEDŐK ÉLETÉBŐL.

Páris utczáiról ismét egy eredeti alak van letünőfélben, a rongyszedő. A czivilizáczió teremtette, mert rongy csak ott van, a hol czivilizáczió s az is adta meg neki a halálos dőfést. Elküldi, elbocsátja, mint kiérdemesült szolgáját, lomtárba veti a történelem többi ócskaságai közé, s ki annyi szemetet turkált össze-vissza, hogy napfényre hozzon valamit, most maga is szemétre kerül.

A párisi alsóbb néposztály ezer meg ezer oly foglalkozást és iparágat üz, melyeket mind a szükség leleményessége teremtett meg, s melyekről alig hinnők, hogy valakinek életmódot nyujtsanak. Ilyen a modell, ki nehány centime-ért bejárja a mütermeket, hogy a legkülönbözőbb fárasztó testállásokban mintául szolgáljon a kezdő festő vásznához, ki különben maga is sült burgonyát ebédel mansarde-szobájában, a divaturacs, kinek egyéb dolga sincs, mint estélyekről estélyekre támolygoni, s föltünést keltő toilette-jeivel reklámot csinálni szabójának, a miért aztán jó fizetést huz; a madaretető, kinek összes praxisa arra szoritkozik, hogy döglött állatokat terit ki a napra s az azokban tenyésztett petéket jó áron, különös csemege gyanánt adja el, és még száz meg száz önfentartási módja a reményt vesztett kétes exiztenciáknak, melyek elől a statisztika is kénytelen meghátrálni. Minde különböző foglalkozások közt épen nem utolsó helyen áll a rongyszedés, ha meggondoljuk, hogy csak Párisban egyedül 50—60,000 frank tőkét képvisel az, a mit naponként kidobnak szemétként az ablakon, s a mi e szerint a rongyszedők nélkül kárba veszne a társadalom értékforgalmára nézve.

Képzelhető ennélfogva, hogy a párisi községtanácsnak az a legujabb rendelete, hogy jövőre szemetes ládákat állittat fel, azokat maga üritteti ki s ily módon megfosztja Páris hatvanezer, vaskampóval fölfegyverzett tipikus alakját egyetlen keresetforrásától, nem kis elégedetlenséget szült ez utóbbiak között, kik ez intézkedésben politikai háttért is vélnek látni s tömeges gyülésezésekkel és kérvényezésekkel igyekeznek e rendelet visszavonására hatni. A harcz a rongyért egyébiránt Párisban nem ujabb keletü.

Már több izben tettek kisérletet jelentékeny tőkéjü vállalatok alapitására, melyek a rongyszedés monopoliumát kézre keritsék. Mindez azonban, ha meg is csappantotta időről-időre a rongyszedők jövedelmét, de végkép nem tette őket keresetképtelenekké! Tovább is megjelentek, a kora hajnali órákban, kopogó czipőikkel az alvó Páris néptelen utczáin, egyik kezökben pislogó lámpa, a másikban kurkászó kampó, melylyel fölrezzentették a majszoló patkányokat, s meg-megállva a szemetes zugok büzös halmazai előtt, szakértő figyelemmel vizsgálták át azoknak tartalmát s rakták bele a használható hulladékokat hátokra akasztott ronda kosaraikba.

Mi indithatta most a községtanácsot arra, hogy erőszakos konvulziót idézzen elő egy oly elterjedt kereseti ágban, minő a rongyszedés, nem igen lehet tudni. Sokat suttognak azonban oly dolgokról, melyek nem valami tiszta szinben tüntetik föl bizonyos körök hivatali önzetlenségét. Mondják, hogy létezik egy hatalmas angol társaság, mely már régóta kerülgeti azt a pompás zsákmányt, melyet Páris hulladékainak neveznek s hogy ez a társaság maga több milliónyi értéküre becsülte azt a rongy- és hulladék-állományt, mely Páris utczáin szeméthen hever.

Azt hihetnék sokan, hogy ez a becsü kissé mindenesetre túlzott. De a világért sem az. Mert ha csak két frankra teszszük egy rongyszedő átlagos napi keresetét, amaz 50,000 iparüző mellett, mely naponként Páris utczáit üzlete érdekében bebarangolja, már ez is évenként 36 millió összeget képvisel.

Gyanus szinben tünteti föl a községtanács végzését még az a körülmény is, hogy ugyanazon napon, melyen a szajnai préfet rendelete megjelent, a háztulajdonosok egy gyárostól jelentést kaptak, melyben ez előirás szerinti szemetes ládák készitésére tett ajánlatot. Hogy miképen értesülhetett ez az üzletember a még akkor köztudomásra sem jött rendelet tartalmáról, az természetesen a találgatásokra tág tért nyit a gonosz nyelvek előtt.

Bizonyos az, hogy a nevezetes kezdeményezés ezereket fog kenyér nélkül hagyni, és nehány más iparágat is fog sujtani, mint például az ócska-dugó-készitőket és különösen a franczia papirgyártást, mely rohamosan fog meghátrálni a külföldi gyárak versenye elől. De a mi különösen érzékenyen érinti a franczia szellemet, ez az, hogy a romantikus alakoknak és hagyományoknak egy egész világát meriti a feledés tengerébe, mely valaha oly hálás tárgya volt a dráma- és regényirodalomnak, a Féval-féle ponyva-irány fénykorában.

Ne hagyjuk letünni ez érdekes tipuszt a szereplés szinpadáról, a nélkül, hogy egy pár ismertető szót ne ejtsünk rólok, mely bizonyára azt a közönséget is érdekelni fogja, a mely különben nem volt abban a szerencsés helyzetben, hogy szemtől-szembe ismerje őket.

A párisi rongyszedők testületének megvan a maga arisztokráciája és a maga polgári osztálya, sőt a maga harmadik rendje is, a szerint, a mint foglalkozása egyik vagy másik ágába vág a rongyszedésnek. A *kurkász* (piqueur, vagy coureur) például legalsóbb faja a rongyszedőnek; nincs állandó helye, utczáról-utczára kóborog, s minden szemetet átkutat, kezében lámpával, háton a fonott puttonynyal, melyet a maga tréfás jargonján «füzfa kasmirnak» nevez. Szereti ez életet a függetlenségért, melyet nyujt s vaskampójával, ha elég szorgalmas hozzá, naponként 2—3 frankot is megkeres.

Középső helyet foglal el a rongyszedőtársadalomban az ugynevezett *«házi rongyszedő»* (placier). Ennek már megszokott helyei vannak valamelyik jószivü házmester engedélyéből. Fontos állomásokat tart kezén s akadálytalanul hatol be azoknak udvaraiba. Gazdag városrészekben 8—10 frankot is megkeres naponkint, sőt van olyan is, a ki a 20 frankig fölviszi. Az ilyen aztán nem is jár puttonynyal hátán, hanem kis taligájával járja be napi utját, melyet hol kutyája, hol meg felesége és gyerekei huznak.

Mindkettőnek felette áll a *rongykereskedő*, a chineur, a ki maga soha sem ereszkedik le a szemétdombig, hanem csak vásárol és ujra elad. Gyakran hallani az utczákon csengő hangját, a mint «törött üvegeket!» vagy «ócska rongyot, ócska vasat!» kiáltoz.

Vannak szemérmes rongyszedők is, kik rendesen czélt tévesztett, elzüllött egyénekből telnek ki; félreismert lángelmék, balsors-sujtotta hivatalnokok, dologtalan, renyhe csavargók, kik fokról-fokra süllyedtek odáig, hogy erre a mesterségre adják árva fejöket. A köznyelven «Nadrágos asszony»-nak nevezett városrészben csak nemrég halt el egy ilyen tipusz, ki 1848-ban némi szerepet játszott, majd viszontagságos életpálya után harmincz évig rejtőzött nevezhetetlen nyomorban a rongyszedőknek negyedében.

Mert a rongyszedőknek külön negyedök van. Ott laknak mindnyájan a várfalak környékén, saját magok által meghatározhatlan anyagokból készitett kunyhókban. Legismertebb tartózkodási helyük a Doré-nak és a Maupy-nak nevezett két városrész. Itt élnek távol a világ zajától. Egy-egy család egy közös szobát foglal el heti 1—2 franknyi bérért. Reggel 10—11 óra tájt aztán megkezdődik a *szemelgetés*. Kiüritik a földre puttonyaik tartalmát, s minden tárgyat osztályoznak; mikor készen vannak ezzel, a rongykereskedőt keresik fel, kinek eladják munkáik eredményét.

A piszkos szemetes ládák tartalma igy jő ujra forgalomba a legelegánsabb czikkek neve alatt. A kidolgozott csontok a fogkefe-gyárakba kerülnek, a közönséges csontokból fekete festék készül. Nehány undoritó kövéséget félrevetnek; jó lesz gyertyának, sőt vajnak is megjárja szerényebb konyhák szükségleteire, a melyek tudják, honnan kell és lehet valamit minél jutányosabban szerezni be. S a törött üvegek? Beváltják mázsáját 3 és fél frankért s aztán az üveggyárakba küldik. A gyapjurongyok papirra használódnak föl, a lenrongyokat pedig szétfoszlják és ujra szövik.

Vannak ócska-dugók, melyeket százával adnak két sou-ért; mit csinálnak ezekkel? Egyszerüen khlórba mártják s olyan fehérek lesznek, mint a hó; a füszeres egy frankért adja el százát. Épen ezért nem jó bizni az igen fehér dugókban, valamint az igen fehér kis szivacsokban sem, melyeket 10 centime-on kinálgatnak az utczán, s melyek hasonló kezeléssel átalakitott kórházi szivacsok.

Hát az elszaggatott czipők? Az ócska talpat két uj talp közé varrják, s a czipész különös ajánlattal sózza vevője nyakába, mint elszaggathatlant. A mi a bört illeti, abból karikákat szabnak esernyők tetejére.

Egy más érdekes metamorfozis. Páris, a választási mozgalmak kivételével, évente 1.325,370 falragaszt fogyaszt el. A választási manifesztumokkal együtt természetesen sokkal többet. És valószinüleg egy képviselőjelöltnek sem jutott soha eszébe azon töprengeni, hogy mi lesz sorsa azoknak az ünnepélyes politikai vallástételeknek, melyekben az adók eltörlését s több ily üdvös reformokat igér. Nos hát papir-ragacsokat készitenek belőle, czipőgombok előállításához.

Szóval a párisi rongyszedő semmit sem hagy felhasználatlanul. Még a kenyérhéjakat is belegyömöszöli puttonyába. Ha tiszták, maga eszi meg, ha piszkosak — a közönséggel eteti meg. Mert tudnunk kell, hogy a jól megszáritott, kisütött és porrá tört fekete kenyérhaj kitünő kérget szolgáltat a vendéglőkben a sonkadarabokhoz.

A ki kiváncsi rá, hogy mi történik azokkal a kis hajcsomókkal, melyeket a nők fésüjeikből tisztitanak ki, a rongyszedő utján megtudhatja, hogy miután naponta kilószámra gyüjtenek ösze belőle, fontját 4 frankért árusitják el fodrászoknak, kik viszont illatos, selymes tekercsekké dolgozzák fel, s ugy szolgáltatják vissza, jó áron, eredeti tulajdonosnőiknek, hogy bizonyos hiányokat pótoljanak velök, melyekkel nem szoktak kérkedni. Még különösebb a szárdellás dobozoknak értékesitése. Először is füreszporral keverik össze, aztán tüzbe teszik. A meleg hatása alatt a dobozok szétesnek, s csak a hamut kell eltávolitani, hogy az ötvény készen álljon a használatra. Van iparos, a ki ilyen módon több mint 100,000 frank értékü ötvényt nyer évenként szárdellás dobozokból. Magok a dobozok a lemezgépbe kerülnek, hol kitiszitva, kifényesitve és átdolgozva gyermekjátékhoz és velenczei lámpákhoz használtatnak föl, mig a hulladék vaskeneget szolgáltat az iparnak.

Eme csak vázlatosan előadott ipari feldolgozásokből is kitetszik, hogy a rongyszedő csakugyan hasznos munkása a czivilizácziónak, s foglalkozásának fontos nemzetgazdasági jelentősége van. Érthető ebből az a mozgalom is, melyet a párisi rongyszedők egy oly tanácsi végzés ellen kezdeményeztek, a mely bizonyos, hogy bénitólag fog hatni több más, a rongyszedési ipartól föltételezett üzletágra is.

A GYŐZTES BERTÓK.

— Elbeszélés. —

Irta SIENKIEWICZ HENRIK.

Lengyelből forditotta: CSOPEY LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Bertók levelei most már áradoztak a francziák iránti megvetéstől. «Minden csatában ugy futnak elölünk, mint a nyulak» irta Magdolnának. És igaza is volt. Azonban Páris ostroma nem igen nyerte meg a tetszését. Napokig kellett feküdni a futóárkokban, hallgatni az ágyuk fülsiketitő dörgéseit, és a mellett ázni is. Aztán meg nagyon sajnálkozott ezredbeli társai után. A mely ezredhez beosztották őt önkéntes minőségben, abban jobbadán német fiuk voltak. Igaz ugyan, hogy ő már beszélt németül, de csak töredezve. De azért «polnischer Ochs» volt a becses neve az ezredben, és hogy más, jóval érzékenyebb boszantásoknak nem volt kitéve, azt leginkább érdemjeleinek és rendjeinek köszönheti vala. Néhány csatározás után azonban már itt is kivivta társai elismerését, és egészen megbarátkozott velük. Végre is saját emberüknek kezdték őt tekinteni, mivelhogy az ő dicsősége dicsőségére vált az egész ezrednek.

Bertók sértésnek veszi vala, ha valaki őt németnek meri nevezni, de a francziáktól való megkülönböztetés okáért ő maga is «ein Deutscher»-nek nevezte magát. Ugy tetszett neki, hogy ez egészen más valami, már pedig ő nem akart rosszabb lenni társainál. Mindamellett olyan eset is előadódott, a mely gondolkozóba ejtette volna őt is, ha ugyan a gondolkozás megfért volna az ő vitézi eszével.

Egy izben ezredéből elküldtek néhány századot az önkéntes vadászok ellen. Lest vetettek a vadászoknak, a kik csakugyan bele is kerültek a kelepczébe. Ez alkalommal azonban Bertók nem látta a lövések hallatára legugguló vörös sapkákat, mert az ellenséges csapat valamely idegen legió töredéke vala. A mindenfelől bekeritett önkéntes vadászok oly vitézül védték magukat, hogy egyeseknek sikerült elmenekülni, a többiek pedig jobbadán halálos sebektől vérzettek el, és nem adták meg magukat, jól tudva, mi sors vár reájok a fogságban. Bertók százada csupán két foglyot keritett hatalmába. Este bezárták őket az erdészi lakba. Másnap főbe kellett őket lőni. Az ajtónál őr állott. Bertóknak bent a szobában kellett őrt állnia.

Az egyik fogoly már nem volt fiatal ember, szürke bajszu, közönyös arczu hadfi; a másik lehetett husz éves; alig pelyhedzett kis bajusza, és inkább látszott kisasszonynak, mint katonának.

— Itt a végóra, — szólalt meg a fiatalabb, — egy golyó a szivbe és vége!

Bertók megrázkódott, hogy szinte megcsörrent kezében a fegyver — az ifju lengyelül beszélt...

— Mindegy már nekem, — felelé kelletlen a másik, — Istenemre, mindegy! Eleget kinlódtam már...

Bertók szive egyre hevesebben dobogott.

— Hallod, — szólt tovább az idősb, — a dolgon immár nem segithetünk. Ha félsz, gondolj egyébre vagy igyekezzél elaludni. Ördög vigye ezt a keserves életet! Isten ucscse! nem bánom már!

— Szegény anyámért fáj szivem! — válaszol az ifju tompán.

És hogy elnyomja felindulását és önmagát rászedje, fütyörészni kezdett. Azonban hirtelen fölkiáltott:

— Ördög és pokol! El se bucsuztam tőle!

— Megszöktél hazulról?

— Igen; azt hittem, megverik a németet, és véreinknek könnyebb sorsuk lesz Pózenben.

— Én is azt hittem. Most pedig...

Az öreg a kezével intett, és magában dörmögve végzé be a mondatot, mig szavait túlfütyölte a szél. Az éj hüvös volt. Apró szemü eső csapkodta az ablakot; az erdő ugy feketéllett, akár a gyászlobogó. A szoba szögleteiben is zugott a szél, a kéményben pedig üvöltött, akár a mérges eb. A magasra felfüggesztett lámpa ott pislogott az ablak fölött, kisérteties fényt lövelve

szét a szobában. Bertók azonban, ki az ablaknál állott, árnyékban vala.

Jó volt az, hogy a foglyok nem látták az arczát. Különös érzelmek tomboltak e pór lelkében. Kezdetben csak bámult, meresztette a szemét és igyekezett számot adni magának a foglyok szavainak jelentőségéről. Ők a németet jöttek ütni, hogy pózeni földijeiknek könnyebb legyen a sora, ő pedig a francziákat ütötte, hogy földijei sorsán enyhitsen. A foglyokat holnap főbe lövik! Mi köze hozzájuk? De mégis... ne szóljon-e nekik, hogy földijük, hogy szánja őket? Torkát hirtelen fojtogatni kezdi valami. Segiteni rajtok nem lehet. Hiszen őt is főbe lönék. Istenem, mi történik is hát vele? Csak nagy küzdelemmel állhat meg a helyén. Szokatlan vendég, az együttérzés, diadalmaskodik katona-szivén. Egy belső szózat váltig sugja neki: «Bertók, mentsd meg földieidet, hiszen véreid!» — szive pedig ugy vágyik haza, ugy huz Pognenbinba, ugy ver Magdáért, mint soha ezelőtt. Torkig van Franczia országgal, a háboruval és csatákkal. Egyre világosabb lesz a szózat: «Bertók, mentsd meg földieidet!» Hogy nyelné el a föld ezt a háborut! A tört ablakon keresztül sötétlik az erdő és zug, akár a pognenbini jegenyék, és zugása egyre ezt hajtja:

— Bertók, mentsd meg véreidet!

Mit tegyen?

Velök meneküljön az erdőbe, vagy mi? Porosz fegyelemtől leigázott lelke tiltakozik e gondolat ellen... «Az Atyának és Fiunak és...» Jó, hogy keresztet vet magára. Ő katona — szöknie nem szabad!

Az erdő pedig egyre nevesebben zug s a szél egyre siralmasabban nyög.

Az idősb fogoly ujra megszólal.

— Ugy fuj a szél, akár nálunk öszszel...

— Hagyj békét.... — feleli az ifjabb búsan.

Kis vártatva mégis azt ismétli:

— Nálunk, nálunk, nálunk! Istenem! Istenem!

Mély sóhajtás vegyül a szél süvöltésébe... a foglyok ujra hallgatnak.

Bertóknak vaczog a foga, mintha láz gyötörné.

Legválságosabb állapot az, mikor az ember nem tud magának számot adni arról, a mi vele történik. Bertók nem lopott semmit, és mégis ugy rémlik előtte, hogy valamit lopott, és fél, hogy rajtakapják. Nem fenyegeti vész, és mégis rettentően fél valamitől. Lábai megtagadják a szolgálatot, puskája rettentő nehéz, és valami sirhatnék-féle fojtogatja torkát. Magdolnáért-e, avagy Pognenbin után? Mindkettőért, de még ezt a fiatal foglyot is ugy sajnálja, hogy nem tudja mit csináljon.

Néha-néha ugy rémlik Bertóknak, hogy alszik. Ez alatt a vihar odakünn egyre nő. A szél üvöltésébe sajátságos hangok vegyülnek.

Bertóknak minden hajaszála égre mered a sapka alatt is.

Ugy tetszik neki, hogy valahol ott, ott a nedves erdő mélyében, valaki siránkozva ismétli: «nálunk, nálunk, nálunk!»

Bertók felriad, földhöz üti a tusát, hogy felébredjen.

A szender elszáll pilláiról... Körülnéz: a foglyok ott feküsznek a szobában, a lámpa pislog, a szél bömböl — minden rendben van.

A mióta Bertók Bertók, soha nem kesergett igy. Jól érzi, mint szorul összébb torka és mint nyomulnak elő könyei.

Az idősb fogoly pedig nehezen fordul a másik oldalára, mondván:

— Jó éjszakát Vladek...

Csönd van. Elmul egy óra... Bertókkal valami különös történik. A szél harsog, akár a pognenbini orgonasipok. A foglyok nyugodtan feküsznek; egyszerre az ifjabb fölemelkedik és megszólal:

— Károly?

— Nos?

— Alszol?

— Nem...

— Hallgass csak! Én félek... Beszélj, a mit akarsz, de én imádkozni fogok...

— Hát imádkozzál!

— Mi atyánk, ki vagy a mennyekben! Szenteltessék a te neved, jöjjön el a te országod...

Zokogás vágja ketté szavait; de azért zokogva is folytatja:

— Legyen.... meg... a... te... akaratod!

— Óh Jézusom! — hörg valami a Bertók mellében. — Óh Jézus!... Nem! tovább ki nem birja! Még egy percz, és azt kiáltja: Urfi! én pór vagyok!... Aztán keresztül az ablakon... az erdőbe... Történjék, a minek történnie kell!

A pitvar felől kimért léptek zaja hallik. Jő az őrség a káplárral. Fölváltják az őrt!

Másnap reggel óta Bertók részeg volt, mint a csap. A rá következő nap szintén...

*

Később uj harczok, csaták, marsok következtek... és én örömmel jelezhetem, hogy hősünk visszanyerte az egyensulyt. Az emlékezetes éjszakából csupán az ital iránti előszeretet maradt meg, hiszen abba bele fulaszthatni a bút, olykor az emlékezetet is. Különben a csatákban ezentul még kegyetlenebbül viselte magát, a diadal pedig nem lett hozzá hütelen soha.

(Folyt. köv.)

BÁTORI SCHULCZ BÓDOG ÉLETÉHEZ.

A szabadságharcz még élő legidősebb tábornokának, a 80-ik évét a mult hóban betöltött Bátori Schulcz Bódognak életéhez a következő adalékokat közli velünk egy volt bajtársa.

Engedje meg, szerkesztő ur, hogy a Horatius Cocleséhez hasonló sziklajellemü öreg hadfi születésének 80-ik évében hadd tüzzek én is egy nefelejcset harczi babérai közé, mint a ki az 1848/9-iki dicső küzdelemben az első honvédhadtest tábori törzspapja voltam. E hadtestnek egyik kiegészitő részét tette a Bátori Schulcz Bódog parancsnoksága alatt levő barsmegyei 17-ik zászlóalj is.

Nem lehettem ugyan szerencsés közelebbi viszonyban állani a derék hadastyánnal, de mivel a 19-ik és 52-ik zászlóaljak parancsnokaival, a honáért hőn lángoló Nyereggyártó Jánossal és Stetinával tartottam többnyire s a harcz fergetegei közt mindenütt ott voltam: szemmel láttam a kassai, kereszturi, tápió-bicskei, isaszegi, nagy-sarlói, komáromi ütközetekben, valamint Budavár bevételénél s több helyeken honvédeink halálmegvető hősi elszántságát, a mint a házaink szabadságáért vivott küzdelemben dicsőséget arattak, valahányszor a harcz fergetege felviharzott.

Bátori Schulcz Bódog ama koszoruzott hősöknek mindig első sorában állt.

A kassai ütközetben, 1849 január 4-én, mig az ütközet állott, hadsegédi szerepet vittem Perczel és gróf Wartensleben parancsnokok alatt. Az ágyuzürben az arcz előtt lovam alá estem s hogy akkor hadi fogolylyá nem lettem: azt Schulcznak köszönöm, ki az ő zászlóaljával az előre rohanó osztrák lovasságnak eléje vetette magát s a hidfőnél ama római hős példájára az üldöző ellenséget jó ideig fentartotta. Ez alatt szabadultam meg én is lovam alól s menekülhettem a visszavonuló sereg után.

Majd Uj-Pest alatt, az erdőben, hol a hadi törvényszék együtt ült, mikor a honvédtábor Buda vára visszafoglalására indult, Schulcz, mint a jelzett törvényszék elnöke, kérelmemre egy bevádolt egyéniségnek adta vissza szabadságát. Az ekkép megszabadult érdemesnek is mutatta magát a kegyelemre, mert Budavár visszafoglalása nagy napján egyike lett azoknak, a kik érdemjelt nyertek vitézségükért.

A budai ostrom alkalmával Schulcz az ő 17-ik zászlóalját a Nádor-kert felől vezette ostromlajtorján föl a várba, rettenetes golyó-zápor között, melyben e zászlóalj Balogh nevü százados homlokon találva esett el. De Schulcz fölvezette azért a maga hőseit, s e nap dicsőségéből oroszlánrész illeti meg őt.

Komárom alatt, mikor Windischgrätz a vár alól elhajtatott, a monostori vonalon tábori isteni tiszteletet tartottam. E szép és magasztos isteni tiszteletnek Bátori Schulcz Bódog volt a rendezője.

Egyszerü elvonultságban él szent harczunknak Dessaix-ra emlékeztető ez agg oroszlánja. Igaza van Ovidiusnak:

Difficile est, fateo, sed tendit in ardua virtus,
Mercede caret perseque pedenda est
Externis virtus in comitata bonis.

S elmondhatjuk sokan:

Nostra per adversas agitur fortuna procellas.

Honvédemlékek dicsőitik mindenfelé a 48—49-ki hadjáratot. Az élő emlékek, az akkori hősök maradványai pedig elvonulva, szerényen, egyszerüen élnek imitt-amott.

Derék honfi, élj még te is számos évekig, tiszta öntudatod tegye derültté életed alkonyát! Ezt kivánja szivből az akkori hadjáratnak egy igénytelen papja:

SASS KÁROLY,
albisi lelkész.

A SZ.-MÁRK-TÉR GALAMBJAI.

Ha a magyar ember Bécsen kivül «más külföld»-et is meg akar látni, első sorban rendesen Velenczébe megy. Az uj házaspárok utközben alig állva meg itt tartják az első pihenő napokat, az iskolapadból kinőtt ifju vágyva siet a tengeren épült város felé s a szerényebb viszonyok között élő Lido tengeri fürdőjét magasztalja mindenek felett. S ha még hozzá számitjuk, hogy még ezer számra élnek magyar bakák, kik egykor itt állomásoztak, nem csodálkozhatunk, hogy Velencze neve a magyar földön mindenütt ismeretes s minden vidéken akad egy-két egyén, ki e város világhirü főpiaczáról, a Szent-Márk-térről, egyetmást elmondani képes. S csak hallgassuk meg. Midőn a hatalmas dogék palotájáról, az aranyozott nagy templomról, az oroszlán-szoborról, a harangtoronyról, a gyönyörü oszlopcsarnokról s a hires tér más nevezetességeiről beszél, hangja soha sem lesz oly vonzó, kifejezései soha sem árulnak el annyi érzelmet, mint midőn a Sz.-Márk-tér — galambjairól emlékezik meg. Csodálatos, de sokak által tapasztalt és följegyzett dolog, hogy e galambokat mindenki megszereti, ha csak egy pár napot tölt is Velenczében.

Kecses mozdulataik s folyvást változó szép csoportjaik kellemes ellentétet képeznek a művészet és világuralom itt összetornyositott, de egyuttal már megkövesült emlékeivel szemben. A piacz kőburkolatán galambcsoportok pótolják a virágágyak helyét s a tiszta olasz ég kellemeit felhőként fölemelkedő csoportjuk még jobban kiemeli. De leginkább vonz szeliségük. Európában sehol sincsenek ily szelid, szabadon élő madarak. Mind ott repdes a tér körül, mely soha sem néptelen, egyetlen kézkinyujtás elég, hogy négy-öt repüljön feléd s ha e akugyan buzaszemet talál rajtad, megszállanak s mint eleven galambhordó oszlop tovább mehetsz, nem ijednek meg.

Eléggé ismeretesek tehát e kedves játszi madarak, melyek a Sz.-Márk-tért és környékét ezer számra lepik el s egy még a mult századból eredő alapitvány kamataiból nyilvános élelmezést nyernek. A jelen kép bemutatását azonban azért is érdekesnek tartottuk, mivel az — revolver-fénykép után készült, azaz oly fénykép segitségével, mely a pillanatnyi mozdulatot is képes megörökiteni. Ackworth nevü angol készitette a hely szinén. Képünk tehát e gyönyörü piacz mozgó ember- és állat-alakjait először mutatja be egészen természethiven s nem idealizálva, mint azt az eddigi képeken megszokták. A fényképészet e tökéletesebb alakját most már oly nagyságban is ké-

szitik, hogy minden turista fáradság nélkül magával viheti s egy kis gyakorlat után maga saját kezével megörökitheti emlékeit abban a pillanatban, a mikor azok reá a legszebb hatást gyakorolták. Addig is, mig hazánkfiai ily önkészitette fényképeket hoznak magukkal emlékül a lagunák városából, Ackworth képe bizonynyal kedves emlékük lesz és sok utazó fog visszaemlékezni a kedves madarakra, melyek ma is oly nyugodtan röpködnek e történelmi emlékü téren, mintha, a kőoszlopokhoz hasonlóan, az évtizedek egészen nyom nélkül haladnának el felettök is.

A TARANTAL-PÓK FÉSZKE.

Költeményekben, prózában, szindarabokban s utleirásokban egyenlő buzgalommal terjesztik már régi idő óta azt a hitet, hogy Olaszország déli részében van egy erdei pók, melynek csipése mul hatlanul halált idéz elő, ha a sebzett bizonyos sajátságos zenét nem hall s azon nem tánczol. E hit pedig egészen alaptalan. Már a multszázad végén hasztalanul dobta ki pénzét egy Borch nevü lengyel nemes, ki a nápolyi csőcseléken akarta a tarantal-pók hatását tanulmányozni. Ma biztos, hogy a pók csipése kellemetlen szurást és viszketést okozhat, de halált semmiesetre s biztos az is, hogy a regét furfangos olasz parasztok találták ki abban a korban, midőn az egyház a tánczot s a vele együtt járó másnemü kicsapongásokat hatalmasan üldözte.

De ha elveszett is a tarantal-pók e régi hirneve, az ujabb kutatás szintén igen érdekes, sőt valóban regényes jellegü sajátságot fedezett föl rajta: fészke épitésének módját. Nem az olaszországi pókról mondják a következőket, hanem közelrokonairól, az Egyesült-államok nyugoti felében lakó tarantál-pókokról, melyek ép oly fehér mellü, barnás, szürke hátu és sárgás hasu állatkák, mint az európaiak, csakhogy még nagyobbak, mintegy 5 centiméter hosszuak és egészen szőrösek. Az amerikai pók száraz, napfényes helyen lakik s rendesen csak éjjel megy ki rovarvadászatra. A forróság és eső ellen tehát állandó menedékre van szüksége. E menedekhelyet mindig a földbe ássa vagy függélyes vagy vizszintes irányban, leginkább egy lábnyi hosszura. Egész fészkének belső részét igen szilárd s teljesen sima hálóból készült szövet boritja. A fészek felső nyilásán ajtó van, mely csodálatos módon mozgatható s ha semmi sem tartja fenn, magától bezáródik. Az ajtó oly pontosan illik a környezethez, hogy csak nagy nehezen lehet megkülönböztetni. A kis állat első lábaival emeli föl, s ha fészkébe jutott, ismét lebocsátja. Mivel azonban lehetséges volna, hogy valami ellenség, például egy mezei egér, szintén kinyithatná az ajtót s a pókot saját fészkében támadná meg, a kis állat valóban bámulatra méltó intézkedéseket tesz. Az ajtó benső része ugyanis, ép ugy mint az egész fészek, sürün és egész simán hálóval boritott s alsó részén két kis nyilás van, melybe a pók — ha gyanus jelt vesz észre — két nagy erős előlábát betámasztja, s igy, mint valami eleven toló által, meggátolhatja, hogy az ajtót kivülről kinyissák. Maga az ajtó is pókhálóból áll, apró porszemmel és földdarabkákkal vegyitve s oly komplikált szerkezetü, hogy egyenegyen, bár csak körülbelől egy hüvelyknyi magas s három vonalnyi vastag, több százezer hálófonalat lehetne megolvasni. A tarantal-pók e csodálatos fészke ma már az Egyesült-államokban kereskedelmi tárgy is. A hosszu, belől atlaszként csillogó s elől félköralaku, de egyenesen lemetszett, mozgató ajtóval ellátott kis fészket ugyanis különösen Kaliforniában szorgalmasan összegyüjtik s kis szekrénykékbe felállitva az utazóknak és ritkaság-kereskedőknek féldollárjával árulják. Mondják, hogy igen nagy kelete van s már az európai muzeumokba is jutott nehány példány.

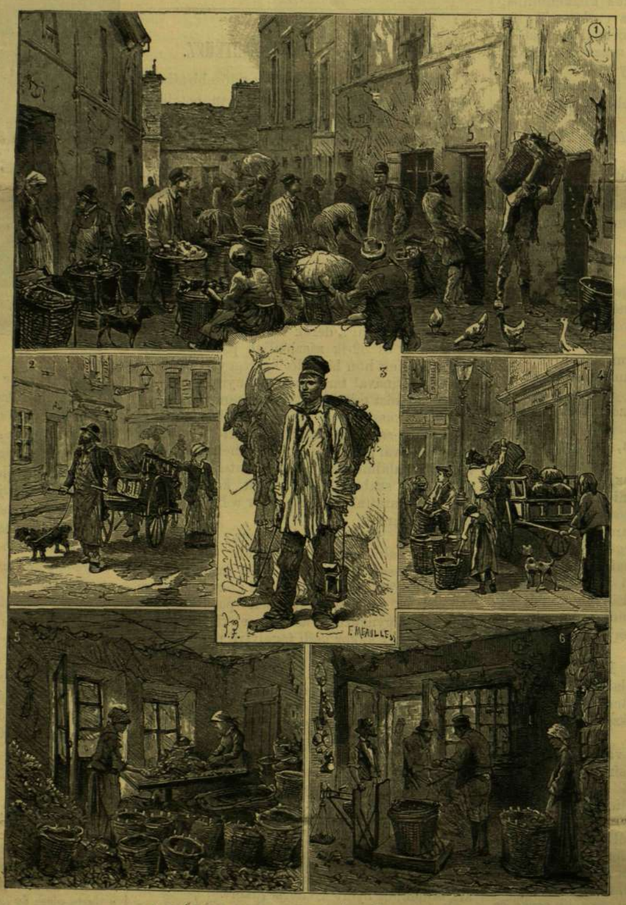

A PÁRISI RONGYSZEDŐK ÉLETÉBŐL.

1. Rongyszállitás a rongykereskedőhöz. 2. A rongykereskedő. 3. A kurkász. 4. A házi rongyszedő. 5. A szemelgetés. 6. Eladás.

EGYVELEG.

* **Milliomosok bálja.** Az Egyesült-államok egyik legelőkelőbb kereskedő-családja, az Astorok, New-Yorkban rendkivül fényes bált adnak annak emlékére, hogy most százéve érkezett Amerikába az első Astor, mint hollandiai kivándorló. A bál helyiségeit egészen a mult század szerint rendezik be, a termeket fagygyugyertyákkal világitják s kandallók lesznek benne nagy fatuskókkal. A vacsora egész éjjel tart, minden étel vert ezüst és arany edényekben lesz, melyek értéke 350,000 forint s a bort 60,000 forint értékü ezüst asztalra helyezik.

* **Viasz-álarczokat** használnak ujabban a bécsi előkelő nők az álarczos bálokban. Ez álarczok jelentékenyen drágábbak, mint a papirból vagy selyemből készültek, de igen könnyüek, nem lehet alattuk megizzadni s teljesen felismerhetlenné teszik az embert. Az álarcz alsó része mozgatható, ugy hogy beszélni, enni és inni szabadon lehet vele. Eddig csak egy párisi gyár készit ily álarczokat, azonban ha czélszerüeknek bizonyulnak, bizonyosan elterjednek.

* **A leghosszabb regény** 1869-ben jelent meg Japánban. Szerzője Kiong te Bakin, ism.ert iró, ki e művön teljes 40 éven át dolgozott. A rengeteg regény 106 kötetben jelent meg. Még eddig nem akadt európai kiadó, ki e mü leforditásáról gondoskodott volna; valószinü azonban, hogy olvasója is kevés lehet.

* **Nagy hideg volt** a jelen év első napjaiban az Egyesült-államok minden részében. Chicagóban jan. 3-ka és 5-ke közt emlékezetet meghaladó hideg uralkodott, ugy hogy bérkocsik sem voltak az utczán, az üzlet teljesen megszünt, a színházakban alig volt egy pár ember s a vizet jégből olvasztották. Dakota állam Bismarck városában 31, a Sós-tónál 32 hidegségi fokot jegyeztek fel. Missouriban egyetlen éjjel 12 ember fagyott meg.

* **Birma királya**, Tibau, nemrég egy egészségügyre vonatkozó kézi könyvet kapott kezébe s azon ugy föllelkesedett, hogy Mandalayban levő palotáját gyökeresen átváltoztatta, mindent kitisztogattatott s nemcsak udvarában, de az ország több részén is alkalmazott uj tisztviselőket, a czélból, hogy az egészségügyi szabályokra felügyeljenek.

* **A siámi nők,** egy angol lap tudósitása szerint nemrég kérvényt intéztek a királyhoz, hogy ezentul ne legyen szabad férjeiknek őket a kártyaadósság fejében más férfiaknak átengedni. Kérdés, hogy a király belegyezik-e e Siamban bizonyára hallatlan reformba.

* **Az amerikai egyetemi hallgatók társulatai** különös föltételeket szabnak azoknak, kik közéjök be akarnak lépni. Igy Harvardban egy tanulónak egész héten át hirlapot kellett árulnia frakkban és lepedőből készült nadrágban, a másiknak a legélénkebb utczákon kellett végig menni egy hosszuszáru rézperselylyel s a járó-kelőktől kéregetni. Némely jelentkezőt különös öltözetben küldenek az utczára s egészen beragasztják hirdetésekkel, mások leányokhoz visznek számlákat s egész komolyan kell ott lenniök, mig el nem küldik őket, ismét másoknak egész nap nevetniök kell, avagy fejöket bekötik s igy kell a szabad levegőn állaniok. A társulatok nevei is rendesen bolondok. Ez ostobaságok mindamellett nagyon vonzzák az amerikaiakat s minél érthetlenebbek a szabályok, annál több társulati tag van.

* **Nagy vadászok.** Hóditó Vilmos angol király oly szenvedélyes vadász volt, hogy harmincz mérföldnyi területről, hol vadászni szokott, minden embert elüzött s ott erdőt készittetett. Eduard angol király, midőn 1359-ben Franczia országba hadat vitt, harmincz solymárt, harmincz kopót s ugyanannyi agarat vitt magával. Saint-Foix gróf, ki ugyanekkor élt Franczia országban, ezer hatszáz kutya fölött rendelkezett.

* **Egy szarka** Dél-Ausztráliában, nem messze Adelaidetől, a táviró-rudra épen a drótok közé rakta a fészkét s ez által a távirati összeköttetést félbeszakitotta. A madár ügyessége s kitartása, hogy a kedvezőtlen helyen fészket rakhatott, valóban bámulatot érdemel.

* **Bolivárnak**, a hires délamerikai hősnek, a panamai szoroson óriási szobrot állitanak, mely 3—4 méter magas talapzaton 18 méter magas lesz s öt mellékképe a Bolivár által felszabaditott öt köztársaságot fogja ábrázolni. A mintát 30,000 márka költséggel Münchenben érezbe öntik.

* **Viktor Emánuel-muzeumot** akar felállitani az olasz király a Kapitolinmon levő Garibaldi-muzeum mintájára azokból az emlékekből, ajándékokból, zászlókból stb., melyeket atyja kapott.

SZÉLMÉRÉS A WASHINGTON-HEGY TETEJÉN ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

A KRAKATOA VULKÁNJÁNAK KITÖRÉSE.

Az óriási szerencsétlenség, melyet a Krakatoa szigeten levő vulkán kitörése mult év augusztus havában okozott, egy ideig csak azon vidéket érdekelte közvetlenül, mely a Szundaszoros körül fekszik, ma azonban érdekli már az egész világot. Hatása érezhető lett az egész földön. A berlini csillagda igazgatója, dr. Forster Vilmos, csak minapában mutatta ki egy értekezése alkalmával, hogy a hatalmas levegőrázkódtatás, melyet e kitörés okozott, érezhető volt még Németország fővárosában is, s az eszközök, melyek a csillagda udvarán egy mély pinczében állanak, megmutatták alig 36 óra lefolyása alatt azon kataklyzma hatását, mely a földnek ellenkező oldalán végbement. A tengerhullámok, melyek ez által keltettek, több mint ezer mérföldnyi távolságban voltak érezhetők, egy szükebb vidéken belől pedig mindent elfödött a láva és a hamu. Sőt sokan még azt az égi piroslást is a Krakatoa vulkánjának működésével hozzák kapcsolatba, melynek Európában november utolja óta vagyunk szemtanui.

A Krakatoa egy sziget a Szunda-szorosnál. A rajta levő vulkán már májusban jeleit adta annak, hogy bensejében nagyobb kitörés van készülőben. De a veszély csak augusztus 11-én jelentkezett egész nagyságában. «Ferrong» kráteréből ekkor emelkedett egy roppant vastag és nagy magasságra emelkedő füstoszlop, mely füst elszéledett felhő-alakba ment át, s folyton nagyobb és nagyobb dimenziókat öltött. Azután a füst vastagabb lett, nagymennyiségü vastag kormot vitt magával, mely aláhullott azonnal. A koromra kövek következtek, melyek nagy mennyiségben dobattak fölfelé, iszappal és salakkal vegyest. Irtóztató sötét éjszaka borult ezután a táj fölé, mely teljes tizennyolcz órán keresztül láthatatlanná tette a napfényt. Ugy tetszett, mintha az ős Khaosz következett volna be. A légből folytonosan hullott a korom, a hamu, az iszap, a kövek; a tenger hullámai magasra keltek, kiléptek a sziget partjaira, s áradattal boritották be messze a partvidéket,

A NIZZAI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS PALOTÁJA.

s tompa morajlással ömlöttek odább és odább, s mindent sötét éjszaka borított el. Oly erővel mentek a hullámok, hogy felkapták a parton horgonyozó dereglyéket és hajókat, s elvitték azokat a sziget belsejében három kilométernyi távolban fekvő hegy lábaihoz. A közel fekvő falvak elpusztultak egytől-egyig, sőt még a szomszédos Szumatra sziget Jáva, Bantam, Anjer parti városaiban is átalános volt a pusztulás. A hol pedig a viz hatalma megszünt, ott következett a hamu országa. Hamu födött el mindent. Másnap, mikor végre fölvirradt, vastagon be volt fedve a talaj. Vetések, kertek, rétek vastagon el voltak lepve a szürke hóval, mely nem olvad el. A kutak kiszáradtak. Előbb a szomj kezdte gyötörni a lakosokat, utóbb az éhség. Ez által még többen vesztek el, mint az aláhulló kövek, és a vizáradat következtében.

Maga az egész Krakatoa sziget megváltozott. A vulkán vidéke magasan kiemelkedett, s azok a részek, melyek eddig el voltak fedve a viz által, szárazan maradtak. Ellenben a sziget északi része mélyen süllyedt, s ott, a hol nemrégiben még gazdag tenyészet honolt, ma több mint 300 lábnyi mélységü viz borít el mindent.

A kép, melyet a vulkán kitöréséről ez alkalommal bemutatunk, Van Gestel rajza után készült, ki kevéssel a katasztrófa kitörése előtt hagyta el Krakatoa szigetét, s annak hirére oda ismét visszatért.

IDŐJÁRÁSI ÉSZLELETEK WASHINGTON HEGYÉN ÉSZAK-AMERIKÁBAN.

Rendszerint és végső okban hő és villamosság szabályozzák az időjárást Mindkettőről tudjuk, hogy légmozgásokat idéznek elő és változásokat a viznek halmazállapotában. A föld felülete időjárási viszonyaira leginkább ható hőforrásul azonban a napot és a föld belsejét tekinthetjük. Mindamellett különbség van a kettő között és pedig abban, hogy átalában a nap melegének behatása a földfelületre egyes helyeken periodikus változásoknak van alávetve, mig a föld bensejéből nagyobb mértékben kisugárzó hőhatásnál nem fordul elő semmi időnkénti változás. A légköri villamossági tünetéknél sem észlelhető ilyen, a mennyiben nem a nap melegével állnak természettani kapcsolatban.

Ha már most az időjárási viszonyokra átalános érvényü törvényeket akarunk kapni, akkor czélszerü mindenekelőtt azokat a jelenségeket venni szemügyre, melyek átalában a földfelületre vonatkoznak, mert csak igy lesznek értékesithetők a helyi befolyások is, különös és az illető helyre vonatkozó időjárási szabályok felállitására. E jelenségek egészben véve a tenger felszinétől lehetőleg távol eső légrétegekben keresendők fel. Átalánosan rendszeres jelenségekként ismerjük már a lég egyenlitői és sarki áramlatait; de minthogy ez áramok ujra szétágaznak, e különös szétágazások is figyelemmel tartandók. Ez áramok a hő, a nedvesség és a villámosság szabályozói. Különböző időkben és különböző helyeken az egyenlitői és a sarki áramok egymás felett, egymás mellett haladnak el, vagy egymásba mennek át és különböző magasságban, különböző gyorsasággal birnak, stb.

Már régebb idő óta rendeztek be magasabb fekvésü helyeken időészlelő állomásokat; igy Európában már több mint 45 ily állomás van, oly helyeken, melyeknek fekvése 1000 méteren felül van a tenger szine fölött, mint például a Colle de Valdobbián (2548 méter), a Stelvión (2543 méter), a Szt-Bernárdon (2478 méter), a Berninán (2340 m.), a Julieren (2244 méter) s a Szent-Gotthárdon (2100 méter). Jelentékenyen felülmulják azonban e helyeket magassági fekvésben az amerikai állomások, minők például a Pikes-Peak-i (4390 m.) s a Mount Lincoln-i, mely szintoly magas.

A magasabb légrétegekben eszközlendő vizsgálatokra és azoknak az alsóbb légrétegekben eszközöltekkel való összevetésére van berendezve különösen a Mount-Washington-i állomás. Ez állomás távirati összeköttetést tart fenn a Burlington-i és Portland-i állomásokkal, a mi által egyidejü különbözések a hőmérsékben, szélirányban, szélsebességben, stb. a mélyebben és magasabban fekvő helyeken rögtön fölismerhetők s az időjárás állapotával együtt összeállithatók lesznek.

A képünkön működése pillanatában lerajzolt időészlelő az észleldén kivül van és Robinson-féle szélmérőt tart, a szél sebességének és erejének kipuhatolására. Mount-Washingtont nyáron át számosan látogatják, mig télen csak az időjárási észlelde személyzete tartózkodik ott s más emberekkel csak távirati uton áll érintkezésben. Az észlelő állomás szilárd épitmény, s kényelmesen van berendezve, de időnként egészen elboritja a hó.

A NIZZAI NEMZETKÖZI KIÁLLITÁS.

A nemzetközi kiállitások ma már annyira nem ritkaságok, hogy jóformán föltünést sem keltenek. Az 1878-ki párisi kiállitás óta alig beszélnek rólok valamit. Igaz, hogy egy részök Ausztráliában és a Fokföldön minket kevéssé is érdekelt, de az, mely a mult évben Amsterdamban s még inkább a mely jelenleg Nizzában rendeztetik, méltán felhivhatta volna a figyelmet már csak közelfekvése miatt is.

Nizza, a legutóbbi nemzetközi kiállitás székhelye, tudvalevőleg a Földközi-tenger partján fekvő város, melyet, mint kellemes éghajlatu fürdőhelyet, régóta kedvelnek, s idegenek, köztök még betegek is, nagy számmal fordulnak meg benne. A jelenleg Franciaországhoz tartozó városnak mintegy hatvanezer lakosa, számos szép palotája és sok elökelő gyára van, melyek közt különösen a selyem- és liqueur-gyárak nevezetesek. Legnagyobb nevezetessége azonban a szép városnak gyönyörü környéke s a buja növényzet, hol a szőlő, olajfa, czitrom, narancs és más déli gyümölcs gazdagon tenyészik.

A kiállitási palota, melynek képét jelen számunkban mutatjuk be, a Páris-Lyon-Mediterran vasut pályaudvarával szemben egy kis emelkedésen készült, virágok és gyümölcsfák között. Egészben véve a párisi világkiállitásról jól ismert Trocadero-palotát vették mintául épitői. Két könnyedén folemelkedő tornyával igen kellemes hatást tesz; homlokzata előtt két nagy lépcső s köztök egy szökőkut áll, mely a különben kis épületnek monumentális jelleget kölcsönöz. Kivül-belől Astruc Zachariás szép szobrai diszitik s mellette igen csinos apró kioszkok vannak.

A kiállitás érdekesnek és fényesnek igérkezik. Magában a képzőművészeti tárlatban több mint 5000 mű van. Látogatók sem hiányoznak, de valószinü, hogy farsang végével a gyönyörü fekvésü helyet még tömegesebben fogják látogatni.

BARNARDO, AZ EMBERBARÁT.

London társadalmi bajairól s a nyomorról, mely ott uralkodik, köteteket irtak már össze s nem ismeretlen olvasóink előtt az az erőfeszités sem, melyet e rengeteg nyomor enyhitésére egyesek megkisérlettek. De valószinüleg kevesen lesznek, kik dr. *Barnardo* nevét ismerik, azét a kiváló emberbarátét, ki szive egész melegével s apostoli buzgalma egész lelkesedésével karolja fel a nyomorultak s különösen az elhagyatott gyermekek ügyét. Ő, az egyetlen magános férfiu, száz és ezer gyermeket ragadott ki már a nyomor, éhség és a bün karjai közül. Egyedül, nemes szive által megedzett vasakaratával fölkeresi e kisdedeket, magához veszi, oltalmazza, öltözteti, ruházza, oktatja s megőrzi a tolvajlás, részegeskedés és erkölcstelenség tévutjaitól és szerető atyaként kiséri őket egész éltükön át. Nem válogat közöttök. Mosolygó szemü, egészséges gyermekek ép ugy találhatók védenczei között, mint nyomorékok és erkölcsi bajban szenvedők. Nem várja meg, mig öt felkeresik, maga megy utánok, legtöbbnyire sötét éjeken, rettegett bunbarlangokba vagy oly helyekre, hol a hideg ellen menedéket találtak. Épülőfélben levő házak között, hidak és padok alatt nem ritkán talál félig-meddig megdermedt s éhhalállal küzdő kicsinyeket, kiknek nincs otthonuk s kiknek csak homályos sejtelmük van szülőikről. Némelyik csak vonakodva megy vele s nem ritkán meg is szöknek, de később megszeretik őt s intézeteit és rendesen derék, munkabiró emberek lesznek belőlök.

Nem kevesebb, mint ötezer lelket mentett meg igy ez apostoli buzgalmu férfiu 17 év alatt London utcáiról. Saját külön intézetei vannak, hol a fiuk a rendes elemi oktatás mellett különféle házi ipart tanulnak, csizmadia, szabó, ács, könyvkötő, kosárfonó, fésüs lesz belőlök. Egy részök, mint csizmatisztitó s mint hordár, már gyermekkorában keres. A leányok számára dr. *Barnardo* Essexben egy külön falut (Ilford) állitott föl; harmincz kis egyenlő házból áll, melyek mindegyikében egy «anya» vezetése alatt 20 kis leány tanul varrni, mosni, főzni, sütni, stb., ugy hogy a legkitünőbb cselédek innen kerülnek ki. Ugyanitt vannak a még csecsszopó gyermekek, mig a kisdedóvóba járókat Jersey szigetén helyezték el. Mindezeken kivül Barnardonak vezetése alatt vannak külön vasárnapi iskolák, gyármunkás leányok számára menhelyek, a részegeskedés ellen kávéház s több más jótékony czélu intézet, összesen huszonkettő. Összes gyámoltjait, a mult évben mintegy 2400-at, egy nap a szabadba viszi s ott megvendégeli. Az erőteljes és kézi munkában ügyes ifjakban 80—100-at egy csomóban Kanadába, Ausztráliába vagy Dél-Afrikába küld, hol rendes felügyeletben és gyámolitásban részesülnek. A mult évben több mint 300 fiu és leány vándorolt ki s mindannyinak a szabad utiköltségen és ruházaton kivül 10 font sterling adományt adtak.

Gondolható, hogy e nagyszabásu humanisztikus munka rengeteg összegeket igényel. Mondják — s bizonyára nem tulzás, — hogy minden nap ezer forint szükséges. E nagy összeghez maguk az ápoltak is jelentékenyen járulnak. Dr. Barnardo tudósitása szerint a favágók, csizmatisztitók és hordárok a mult évben 42,790 forintot szereztek. Évenként rendeznek továbbá bazárt, melyen a gyermekek munkáit s a különféle, sokszor nagyon is vegyes jellegü ajándékokat árusitják el s melynek meglehetős jövedelme van. Mindamellett ily sokoldalu tevékenységre a lelkes emberbarátot csak az angolok hires jótékonysága képesiti. Seregestől jönek az adományok mindenünnen. Legmeghatóbbak a gyermekek járulékai: egyik perzselyébe nyul, a másik theáját czukor nélkül iszsza, a harmadik küldi azokat a jutalmakat, melyeket kora fölkelésért kapott, mások eladják nyulaikat, virágaikat, nehány kis leány kézimunkájából Barnardo intézetei számára családi bazárt rendez. Jönnek adományok Amerikából, Indiából, Uj-Zeelandból, stb. Volt oly nap, midőn 203 helyről jött adomány. A szülők elhalt gyermekeik ruháit küldik, mások valami örvendetes családi esemény vagy veszélytől szabadulás után adnak adományokat.

Néha mégis megtörténik, hogy a pénztár üres, az adósság nagy s nincs remény a jövőben. Dr. *Barnardo* ilyenkor sem esik kétségbe. S a gondviselés csakugyan szinte különösen pártfogolja őt. Egy napon ily szükség idején egy öreg hölgy látogatja meg s félénken beszéli el, hogy mily régen bámulja már működését s végül zsebébe nyulva egy kis papirt ad át, mely öt fontos bankjegyhez hasonlitott. De kibontva azt, meglepetve látja, hogy ezer fontos (10,000 forint) bankjegy van kezében. Alig mondja el köszönetét, a nő még egyszer ily összeget ad át s elmenetelkor egy harmadikat. Angliában a jótékony nők szerénysége és félénk magatartása nem épen szokatlan dolog.

Az intézetekben ápolt növendékek sorsáról is számos meglepő adat került nyilvánosságra. Egy részeg nő egyszer — igy beszéli el egyik napilap — saját 16 hónapos fiát tüzbe dobta. Jelenlevő szomszédasszonya hirtelen kiragadta a gyermeket, de a szivtelen anya másodszor is bedobta. A szomszédasszony ujra kivette s erre dulakodni kezdtek; mielőtt a rendőrség megjött, az anya gyermekét forró vizzel öntötte le, ugy hogy félholtan szállitották a kórházba. De azért lassanként meggyógyult s Barnardo kezébe jutva, a «fire baby» (tüzgyermek) ma az intézet beczéje. Más alkalommal egy tolvajgyermeket fogott el s azt lassan s rendkivüli türelemmel szeliditette meg oly annyira, hogy most derék, jellemes férfiuvá nőtt.

Bizony e kiváló férfiu nélkül ezer s ezer gyerek halt volna el éhség, fagy és betegség miatt s az általa felnevelt ötezer közt nem egy népesitette volna meg a kórházakat s börtönöket s utthonzuk, hogy egyik sem lett volna oly munkakedvelő, jellemes férfiu, minővé az ő szerető szive alkotta. Ha valaki, dr. Barnardo érdemli meg, hogy nagysága előtt faj, felekezet s nyelvkülönbség nélkül mindenki kalapot emeljen. Ez egyszerü ember 'századunk egyik legnagyobb fia.

MÉG EGYSZER A „LACZI-KONYHA".

Elől is ponyva, meg hátul is ponyva: Sátorból utczák; ez a Laczi-konyha.
Arany János.

A Vasárnapi Ujság ez évi 2-ik számában egy kis elmefuttatás van a Laczi-konyháról. De nekem ugy látszik, hogy irója téved. A falusi lakodalmas házak udvarán összehevenyészett főzőhelyet vagy szabad konyhát nem szabad összetéveszteni a Laczi-konyhával. Lényeges a kettő között a különbség!

Átlapozva Arany költeményeit, megtaláljuk benne azt a talpra esett definicziót, melyet e sorok fölé jegyeztem. Valóban, az a Laczikonyha.

Hogy mi köze is lehetne egymáshoz Laczinak meg a konyhának? Hát elmesélem én, s abból a tisztelt beküldő is beláthatja, hogy az az összetett szó a magyar nyelvnek nem valami talált gyermeke.

Volt Magyarországnak egy szegény királya, ki *«nem hiába, hogy csak volt, de hejh, csakúl is álla!»* Ennek a királynak a fináncminisztere nem engedte meg, hogy fejedelmi konyhát, állandó udvari szakácsokat tartson. Csak ugy vegetált az istenadta, mint a nyirkos homokba állagatott sárgarépa télen. S *«ha ehezni méltóztatott király ő felsége, egyik-másik alattvaló hicta meg ebédre.»*

Igen ám! csakhogy potya-ebéd nem mindenkor akad! Honnan elösködött ilyenkor a szegény király?

Mert hi-z ennie meg is csak kellett valamicskét.

Mindenesetre!...

Gondoskodott ő róla is az a véghetetlen jóságu Jehova, a ki a pusztában tévelygő zsidókra két kézzel szórta egykor a mennyei mannát.

Volt már akkor is minden nagyobbacska város piaczán — a vásárt járó kofák és lő-kupeczek méltó gyönyörüségére — egy tuczat *mozgótraktir*, a hol bárki is kibékülhetett lázongó gyomrával.

Ezt a demokratikus intézményt vette igénybe szorultságból a mi árva királyunk, Dobzse László; innen hordatta fenséges étvágya csillapitására a pecsenyét, a *«laczipecsenyé»*-t.

S a nép — kikapva furcsa uralkodóján — ő róla nevezte el a *piaczi konyhát* «Laczikonyhá»-nak! (Lásd a «Hármas Kistükör»-t 64. l. 7. 1850-ik évi kiadás.)

A mi a Kiséri helyreigazitásait illeti, ő is téved a kort és egyéneket illetőleg. A «Laczikonyha» elnevezés II. Ulászló idejében (1490—1516) keletkezett; Kun László pedig már azelőtt legalább is kétszáz esztendővel költözött el az árnyékvilágba.

Bereczky Károly.

IRODALOM ÉS MÜVÉSZET.

Utmutatás a földmágnességi helymeghatározásokra, a természettudományi társulat megbizásából irta Schenzel Guidó. E munka hasznos kézikönyvül szolgálhat mindazoknak, kik a fizikai, különösen pedig a földmágnességi állandók meghatározásával akarnak foglalkozni. Felöleli s szisztematikus egésszé csoportositja mindazt, a mi a földmágnességi vizsgálatok körében ugy elméleti, mint gyakorlati tekintetben az utóbbi harmincz év alatt felmerült s a tárgyra vonatkozólag egyes folyóiratokban elszórva megjelent. Az elméleti fejtegetéseket és a földmágnességi állandók meghatározásának módjait gyakorlati példákkal illusztrálja, a melyekhez a megfigyeléseket maga a szerző, mint a m. kir. központi meteorológiai intézet igazgatója, személyesen végezte. Számos ábra is van a müben, mely 21 ivre terjed, s ára 2 frt. Schenzl e müve, s Gruber «Utmutatás földrajzi helymeghatározásokra» czimü munkája, mely ugyancsak a társulat kiadásában jelent meg a mult nyáron, kiegészitik egymást. A csinos kiállitásu, gazdagon illusztrált két munka hézagot pótol tudományos irodalmunk terén, elő fogja segiteni az idevágó kutatások és megfigyelések tételét, mert nem kell a megfigyelőnek minduntalan külföldi forrásokhoz fordulni, vagy folyóiratokban elszórt értekezések után kutatni, a melyekhez nem is lehet mindenkor könnyen hozzájutni.

«Legujabb politikai divat,» irta *Timoleon*, megjelent Zilahy Sámuel könyvkereskedésének bizományában.

E röpirat figyelmet keltett a politikai körökben, s mint mondják, első kiadása pár nap alatt elfogyott. Szerzőjének sikerült meglehetősen rejtve maradni. A 133 oldalra terjedő füzet gyakorlott irói tollra vall, hangja heves, itéletében éles. A «legujabb politikai divatul» az antiszemitizmust, az agrár mozgalmakat, de főképen a förendek és a klérus magatartását birálja, s elitéli mindeniket. A klérus mostani szerepében az ultrámontán és reakczionárius irány fenyegető feltünését látja. A főurakról és arról, hogy mikép jutottak a nagy vagyonhoz, izgatott hangon ir. Az erdélyi főurakat azonban megkülönbözteti. A könyv szerzője a közjogi alap hive, de nagy válságoktól fél, s a szabadelvüségben és a magyar középosztályban látná a biztositékot. Attól tart, hogy az antiszemitizmus után a reakczió, ezután a protestánsok megtámadása, majd meg a nemzetiségek forrongása következik. Ára 80 kr.

«Sötét pontok» czimü két kötetes regény jelent meg, mely előbb egy politikai napilap tárczájában látott napvilágot. Szerzője egy fiatal hölgy, *Kvassayné Kun Melanie*, ki egy pár elbeszéléssel adta már jelét tehetségének. E tehetség regényében is nyilvánul. Azt, hogy ember- és életismeret is hozzájuljon a tehetséghez, fiatal hölgytől nem lehet kivánni. A két kötet ára 2 frt s Aigner bizományа utján kapható.

«Miket ne olvassunk?» czimen egy füzet jelent meg Kolozsvártt *Székely* Sándortól. A kedélyt mételyező olvasmányokról szól, melyeket oly nagy számmal fordítnak le a külföld irodalmából, s melyek nagy részéről a sajtónak tudomása sincs. Összeállit betürendes sorozatban 164 oly regényt vagy butitó olvasmányt, melyek átalános forgalomban vannak, s melyekre fölhivja az ellenőrködő figyelmet. A szerzőt a legjobb akarat vezette, de van az általa megbélyegzett müvek közt egy pár olyan is, melyhez férne védelem. Tizenhat éves leánykák kedveért nem lehet oly könnyen «rossz, selejtes, rémes vagy szennyes könyveknek» nevezni, a mi nem való az ő kezükbe.

«Lelki buzgóság hangjai» czim alatt Surányi Gyula peéri ref. pap imádságokat adott ki «a magán és családi élet vallásosságának emelésére». Révész Bálint püspöknek van ajánlva, Debreczenben Csáthy Károly könyvárus utján kapható, különböző kötések szerint 50 krtól 1 frtig terjedő árban.

Füzetek. «*A Murányvölgy murány-nagyrőczei szakaszának földrajza*», geografiai tanulmány, önálló vizsgálatok alapján, irta Lovassy Sándor; megjelent Kilián Frigyes egyetemi könyvárus bizományában; 40 oldal. — A Knorr-féle «*Átalános levelező és házi titkár*» czimü gyakorlati utmutatóból a 9—11. füzetek hagyták el a sajtót; egy füzet ára 30 kr. — «*A brüsszeli kereskedelmi muzeum*», különös tekintettel egy Budapesten létesitendő keleti kiviteli muzeumra, irta Gelléri Mór. — «*Önkénytes-e vagy önkéntes?*» nyelvészeti fejtegetés, melyben Thewrek Árpád azt magyarázza, hogy nem «önkénytes katona», hanem «önkéntes» a helyes. Nem oly régen József főherczeg szólalt föl e két fogalom megkülönböztetése végett.

Folyóiratok. «*Felső nép- és polgáriskolai közlöny*» czimen uj tanügyi folyóirat indult meg, melyet a városi polgári iskolai tanitó- és tanitónőképezdék tanárai szerkesztenek, s havonként két nagy ivből álló füzet jelenik meg belőle 3 frt előfizetési dij mellett, mely Miklós Gergelyhez (Budavár, országház-utcza 13. sz.) intézendő. Főtörekvése lesz oda hatni, hogy összeköttetésbe hozza a felső nép- és polgári iskolákat a budapesti polgáriskolai tanitóképezdékkel és országos egyesület alakuljon a tanárokból. A folyóirat feladatát Gyertyánffy István részletesen fejtegeti az első füzet bevezető czikkében. E füzet még Péterfi Sándortól, Knyaskó Lajostól, Pethes Jánostól, dr. Kerékgyártó Elektől, Suppan Vilmostól, stb. közöl tartalmas czikkeket. — A «*Hazánk*» czimü történeti uj közlöny második füzete érdekes közleményt hoz nyilvánosságra Kazinczy Gábortól «Szerepem a forradalomban», mely az irónak az osztrák hadi törvényszékhez intézett védirata; Abafi szerkesztő pedig a tárczában a czikkhez «Kazinczy Gábor a hadi törvényszék előtt» czimmel felvilágositásokat közöl. Mailáth Béla «Széchenyi István 1850-ben», Torma Károly «Rettegi György emlékiratai 1718—1767», Ferenczy József «Gróf Dessewffy Aurél külföldi utazásáról», Rényi Rezső «A 64-ik zászlóalj» czimü czikkeket irtak bele; id. Szinnyei József egy 1850-ben «Népszerü naptár» czimen, Emich Gusztáv kiadásában megjelent s elkobzott humoristikus naptárt ismertet. A naptárt állitólag Bulyovszky Gyula és Vas Gereben szerkesztették. — A «*Tornaügy*» (a magyarországi tornatanitók egyletének havi közlönye) januári füzetében fölhivást közöl a tornaszövetség ügyében; Jenny Antal a hazai tornázás ügyéről ir, dr. Torday Ferencz a tornázás élettani hatásáról, stb. Előfizetési ára félévre 1 frt 50 kr.

Meddő pályázat. A *király himnusz* szövegére hirdetett második pályázat is meddő volt. A Petőfi-társaság tagjaiból alakult biráló bizottság a 121 mü közül egyet sem talált a jutalomra érdemesnek.

Uj zeneművek. A Rózsavölgyi-féle zeneműkereskedésben a következő három hangjegy-füzet jelent meg közelebb: «*Kricsi polka*», zongorára szerzé Bánfi Sándor, ára 60 kr.; «*Riszáld fiam*», csárdás, zongorára, két kézre alkalmazva, irta Nagy Zoltán; ára szintén 60 kr.; «*Rejtett virágok*», hat magyar dal, énekhangra zongorakisérettel szerzé Gaal Ferencz, a szabadkai zenede igazgatója, ára 1 frt.

A nemzeti szinházban f. hó 1-sején adták először ifj. *Ábrányi* Kornél uj, négy felvonásos drámáját, «*Olgát.*» A dráma cselekvénye azon veszélyek körül forog, melyek egy, az élet feladatainak, léha felfogásában nevekedett családot fenyegetnek. E család Lovasi volt főispáné, ki vagyonilag tönkre jutva minden módon meg akarja védelmezni s tartani állását az előkelő világban. Leányát, Olgát, egy gazdag és derék ügyvédhez, Ozdy Sándorhoz adja nőül, fiát, Eleket pedig az arany ifjuság naplopó örömeire s egy haszontalan életre neveli. Olga, a ki idegbeteg, elégedetlen komoly férjével s már-már belecsik egy grófi udvarlójának, Tarjáni Edvárdnak, hálójába. Látogatást is tesz nála; de fölébredvén erkölcsi érzése, nem bukik el. Hanem a világ szájára kerül. A botrányt teljessé teszi Eleknek egy félig tréfából elkövetett váltóhamisitása, mely Tarjáni Eduardot majdnem egész örökségétől megfosztja. Egy nagybátyja ugyanis akként rendelkezik, hogy ha még váltót irna alá, legyen mindenéből kitagadva. Eduard, hogy Olgát kimélje, magáénak ismeri el az aláirást; de Elek sem akar végkép elsüllyedni s lakolni kiván. A botrány kész s az öreg Lovasi azt tanácsolja gyermekeinek, hogy öljék meg magukat. Az öngyilkosság széléről rántja őket vissza Márta néne, Ozdy anyja, ki fölébreszti lelkökben a kötelességérzetet. Azonban Olga, férjének vádló szavára, megőrül. Végre Sándor ügyessége közmegelégedésre intézvén el az örökség dolgát, megmenti Eleket, s szeretetével meggyógyitja feleségét is.

A mese nagyon élőkre állitott helyzeteken s tulcsigázott érzések és felfogások között halad. Olga küzdelmei inkább testi betegségből, mint szenvedélyéből látszanak eredni. Mindig a végtelen áll előtérben. De a szövevényes cselekvény gazdag feltaláló képességről, s számos jelenete költői erőről tanuskodik. A közönséget érdekelte a darab s gyakran és zajosan adott kifejezést tetszésének. Az előadókat is sürüen tüntette ki, kik közül különösen Helvey Laura mutatta be müvészi tudásának egész teljességét. A többiek: Márkus Emilia (Olga testvére, Oszika), Nagy Imre (Ozdy), Ujházy (Lovasi), Mihályfi (Elek) elismerésre méltó igyekezettel játszottak közre az ujdonság sikeréhez.

Jókaitól operette-szöveg. Bécsi lapok szerint Jókai «Czigány báró» czimü operette-szöveget irt Strauszz János ismert bécsi zeneköltő számára. A három felvonás közül kettő Magyarországon, egy Bécsben játszik, Mária Terézia uralkodása idejében. A szöveget Schnitzer Ignácz fordítja németre.

Magyar müvésznők Bécsben. *Nádayné* asszony, ki a nemzeti színház operájának tagja volt, és szerződési differenziákból vált meg az intézettől, a bécsi udvari operánál kétszer lépett föl tetszés közt és 10,000 frt évi fizetéssel szerződtették is. — *Blaha Lujza* asszony e hó 3-ikán a bécsi zenekedvelők egyesülete által rendezett hangversenyben énekelt magyar dalokat, s ez lett a hangverseny főnyomja. A legnagyobb előkelőségek jelenléte sem tartóztatta a közönséget, hogy viharosan ne tapsoljon. A müvésznőt Rothschild báró, az ünnepély egyik rendezője, vezette le az emelvényről. A zenekedvelők egyesülete Blaha asszonyt gyönyörü legyezővel és izléses virágbokrétával lepte meg. A hangversenyen több főherczeg is jelen volt.

A képzőművészeti társulat műlapjait most küldözik szét a tagoknak. Még nem adott ki a társulat oly nagy és értékes műlapot, mint most a Liezenmayer Sándor muzeumi festményének fénynyomatu másolata, «Magyarországi szent Erzsébet», mely azt a jelenetet tünteti föl, a mint e bájos fejedelmi hölgy leoldja válláról hermelines köpenyét, hogy egy didergő szegény asszonyt és gyermekét fedje be vele a téli hideg ellen. E diszes műlap mellett még két kisebb van: Pausinger bécsi festő után «Rudolf trónörökös vadászata», a másik pedig az országos képtárból De Vargas egy madonnája, Doby Jenő rézmetszetében.

**

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémián e hó 4-én a nyelv- és széptudományi osztály ülésezett *Hunfalvy* Pál elnöklete alatt.

Barna Ferdinánd egy mult századbeli magyar nyelvészt mutatott be, a kinek munkája az erdélyi nyelvművelő társaság első és egyetlen kötetében, 1796-ban jelent meg. Ki irta, nem tudni; Barna azt hiszi, hogy Aranka György műve, bizonyitani azonban nem lehet. Akárki, de oly munka őrzi emlékét, melyért a nyelvujításban Révay után illeti az első hely. A munka a nyelv legmagasabb elveivel foglalkozik, csak vázát adja a magyar nyelvnek, de nézetei oly talpraesettek, hogy nem egy kérdéshez, mely legujabb időben is foglalkoztatta még a magyar nyelvészeket, a megoldásnak biztos kulcsát adja. A régi nyelvészeti értekezés szólván egy tökéletes nyelvmester (nyelvtan) megirásáról is, előre tiltakozik minden ujitás ellen. A nyelvtan irójának tisztában kell lennie az iránt, hogy senkinek sem állhat jogában — ugymond — a nyelvet szabályozni, jobbitani, ujitásokkal ékesitgetni, mivel nem a grammatikából kell nyelvet csinálni, hanem nyelvből grammatikát.

Simonyi Zsigmond tett ezután jelentést az akadémia egyik nagyobb és fontos munkálatáról, a «Nyelvtörténeti szótár»-ról, mely három ötödrészében már ki van dolgozva. Tizenegy éve bocsátottak ki fölhivást a régi irók és nyelvemlékek szókincsének összegyüjtésére. Elég feldolgozó jelentkezett, s az akadémia is pártfogása alá vette. Simonyi, mint az egyik szerkesztő, ismertette a szótár beosztását. A régi iróknál és kodexekben előforduló minden szó és kifejezés benne lesz. Számos oly szót tartalmaz, melyeket eddigi szótárainkban hiába keresünk, vagy kételkedve olvasunk. Viszont nem lesz benne sok oly szó, melyeket átalában régi magyar szavaknak tartunk, szótáraink is vagy ilyenekül vagy elavult szavakul jegyzik föl; de történelmileg dokumentálni nem lehet. A szótárban magyarázott régi nyelvemlékek szavai, a régi irás szerint, számos szó eredetére, honnan való kölcsönzésére is rávezetnek.

A Kisfaludy-társaság ünnepélyes *közülése* vasárnap lesz az akadémia diszermében a következő tárgysorozattal: Gyulai Pál elnöki megnyitó beszéde. Titkári jelentés. Beöthy Zsolt emlékbeszéde Greguss Ágost felett. Mikszáth Kálmán rajza: «A becsületbiróság», felolvassa Győry Vilmos. Szász Béla költeménye: «A halottak törvényszéke.» Gyulai Pál lyrai költeménye: «A gyümölcsösben.» Elnöki zárszó.

A társaság e hó 6-án zárt ülést tartott a pályázatok ügyében. A Lukács-Krisztina-alapból vig eposzra kitüzött száz darab aranyat a tiz pályamű közül egynek sem lehetett kiadni. «A dongó» czimü ér legtöbbet, de csak aránylag. A pályakérdést tehát ujra kitüzik, s a beküldési határidő nov. 30-ika. A másik pályázat is meddő volt, melyre egy nevezetes magyar nő élet- és jellemrajzát kellett megirni. A tizenegy mű közül a birálók fölemliték a «Mária királynő», «Mária Terézia», «Boldogok a törvény ellen» (Forgách Zsuzsánna), s «Egy magyar nő» (Széchi Mária) czimüeket, de ezek sem birnak a kivánt müértékkel. Mivel pedig a pályakérdés már kétszer eredménytelen maradt, a száz darab aranyat az alaptőkéhez csatolják. Uj pályázatul nagyobb történeti beszélyre vagy kisebb történeti regényre tüztek ki 100 db aranyat. Beküldési határideje jövő évi nov. 30-ka. Bemutatták a pénztári jelentést is. A bevétel a mult évben 9723 frt, a kiadás 9253 frt. Irói díjakra 1708 frtot költött a társaság. A könyvkiadó bizottság elnökévé néhai Mailáth György helyébe Gyulai Pált, tagjává pedig Csapó Vilmos kamarást választották s kimondotta az ülés, hogy ezentul a Kisfaludy-társaság elnöke egyuttal a könyvkiadó bizottságé is. A pártoló könyvtár jövő évi kötetei gyanánt kiadja a társaság Beöthy Zsolt harmincz ives munkáját «A tragikumról» és a «Mahabharáta» szanszkrit éposz fordítását.

A történelmi társulat e hó 7-iki ülésén Thaly Kálmán érdekesen ismertette azt a Petneházy-családot, melynek egyik tagja, Dávid, Budavár 1686-iki ostrománál oly rettenthetetlen bátorsága által tünt ki. Budavár visszafoglalásának kétszázéves emlékünnepének megülésére készülvén a főváros, az ostrom történetének megirásáról is gondoskodik, s Thaly e mühöz a Petneházyra vonatkozó adatokat gyüjti össze.

Petneházy Dávidról eddig nem sokat tudtunk. Cserey emliti róla, hogy a rohamoszlop élén ő volt az első, ő tűzte ki a magyar lobogót. E tény máshol nincs följegyezve. Külföldi tisztek jelentései nem említik; azok az ostromban részt vevő magyar hadakról csak «huszár» vagy «hajdu» név alatt tesznek említést. A leváltári kutatások rávezetnek valószinüleg arra az adatra, melyből Cserey meritette tudomását, valamint rávezettek Cserey egy másik állitásának alaptalanságára, arra tudniillik, hogy Leopold császár Petneházyt grófi rangra emelte volna, mert megvan a császárnak egy levele, melyet Petneházy özvegyéhez intézett, s ebben az elhunytról csak oly egyszerü czimezéssel emlékezik meg, melynél több illette volna a grófot. Cserey valószinüleg összetévesztett egy másik kitüntetést, melylyel a császár 1686 elején különböztette meg Petneházyt. E vitéz huszár-ezredes (hibásan állitották eddig hajdu-ezredesnek) Thököly Imre hive volt, de mikor a fejedelmet a váradi pasa oly csufos rászedéssel fogságba ejtette, Petneházy és a kuruczok több vezére boszut esküdött a törökök ellen, szolgálataikat felajánlották Leopoldnak, s közreműködésükkel egyszerre foglalták el a töröktől Szolnokot, Szarvast, Aradot. Ez utóbbi elfoglalásánál Petneházy oly hősileg viselte magát, hogy a császár nemcsak külön kifejezteté neki köszönetét, hanem arczképével diszitett arany láncot is küldött, a mi akkor a legnagyobb kitüntetés volt, melyben vitéz katona részesülhetett. Thaly az egész család leszármazási táblázatát összeállitotta. Régibb időkben «de Petheneháza» néven emlittetnek. Zsigmond korában már nagyon előkelő szerepet vittek. A család egyik ága később Erdélybe származott, s ez most is él.

Szintén érdekes volt *Barna* Ferdinánd ismertetése két orosz irónak az ős magyarokra vonatkozó véleményéről. Az értekezést Bállagi Aladár olvasta föl. Groth Jankolevics Konstantin történeti fejtegetést irt arról, hogy a magyarok mily utat követtek, mikor az őshazából, az Ural tövéből, Lebediába költöztek. Azt állitja, hogy a magyaroknak vadász és halász népnek kellett lenni, s a Don és Dnjeper folyók csábitották őket. Ezek erdőszélein vadászva és a vizen halászva mentek le aztán délre Lebediába, melyet az orosz iró Krimia fölött vél föltalálhatni. Egy másik orosz iró, Danilevszky, kritika alá véve Groth munkáját, azt mondja, hogy a magyarok, ha azt az utat követték volna, élhen vesznek. Ha csak 80—100,000 főre is teszszük számukat, ily tömeget az erdők és vizek nem táplálhattak volna. Aztán Lebediában csak 70 évet töltve, nem lehet elképzelni, hogy a halász és vadász nép egyszerre ugy átváltozott volna azokká a hires lovasokká, kik a honfoglalás csatáit oly rettenthetetlenül vivták. Lebedia nevére pedig azt mondja, hogy ezt az orosz *lebeda* szó magyarázza, mely labodát jelent. Puszta vidék, labodával benőtt vidék a jelentősége a szónak. — Ezzel végződött az érdekes ülés.

A filologiai társaság e hó 6-iki ülésén *Finály* Ernő olvasott föl egy fejezetet «Monographia» czimü munkájából. E fejezet Pindaros költészetéről szól, jellemzi a hatást is, melyet korára gyakorolt. Utána *Hahn* Adolf Gyöngyösinek egy kiadatlan költeményét mutatta be, mely tárgyára nézve a Murányi Venushoz hasonlit. Végül *Kardos* Albert Kálmán Károly zsoltár-fordításáról adott véleményt. A biráló e fordításban nem lát annyi elismerésre és dicséretre méltót, mint a mennyiben a napi sajtó és több irodalmi társulat részesité. Elismeri azonban, hogy a 150 zsoltár között körülbelül 20—25 szép és hü költemény található, minden költői értéket pedig egy darabtól sem tagadhatni meg.

A hirlapirók uyugdij-intézete e hó 2-án tartotta közgyülését *Falk* Miksa elnöklete alatt. A harmadik közgyülés volt ez, s ép oly rövid mint az előbiek, mert az intézet még csak hét év mulva kezdi meg működését, addig a tőkegyüjtés tart, s a közgyülés tárgyát most is az erről szóló jelentés tette. Az elnök rövid szavakkal utalt a kedvező eredményre, aztán *Visi* Imre titkár olvasta föl a jelentést.

A mult évben nem volt oly nagy az alaptőke szaporodása, mint az első két évben, mikor számos pénzintézet és egyesület tett ala itványokat, s ekkép a nagyobb adományok ideje elmult, de a jótékonyság és érdeklődés örvendetesen nyilatkozott a harmadik évben is, ugy hogy az intézet vagyona 15,844 frttal gyarapodott, s az év első napján meghaladta a 101,000 frtot. Az intézet már alakulása harmadik évében abban a helyzetben van, hogy ama legkisebb nyugdijat, melyről tiz év multára biztositotta tagjait, ma a tagok felének képes volna megadni. Van jelenleg 76 tag, kik a mult évben 4893 frtot fizettek be, azonkivül, hogy a törzs-betétet is törlesztették. A lehető pontosan fizetik a tagdijakat. «Vajha mindenütt megtudnák, — mondja a jelentés, — hogy a magyar sajtó munkásai nagy többségükben oly komoly férfiak, kik jövőjük nyugalmának biztositására ily áldozatkészséggel adóznak. Ennek tudomásra hozatala lesz alkalmas legjobban, hogy egyrészt fölkeltse és ébrentartsa a nagy közönség érdeklődését is ügyünk iránt, s hogy az adományozás azon többé nem tömeges, de remélhetőleg állandó járulékát, a melyre számitunk, jövőre is biztositsa; s hogy másrészt megszerezze pályánknak azt az elismertetést, mely ez intézet létrehozói előtt az anyagi siker mellett egyenrangu fontosságunak tetszett, hogy megszerezze azt az elismertetést, hogy a hirlapirói pálya is szolid életpálya, mely becsületes munka mellett becsületes existencziát ép ugy biztosit, mint bármely más életpálya.» A gyülés köszönetet nyilvánitott az adakozóknak és az egylet ügyeit vezető Falk Miksa elnöknek, Törs Kálmánnak és Visi Imre titkárnak. Ezután az alapszabályokon azt a változtatást tették, hogy még egy alelnök osztozzék a megszaparodott teendők végzésében. Falk Miksát és Törs Kálmánt ujra megválasztották, az uj alelnöki helyre pedig Visi Imrét, ki annyit fáradozott az intézet létesitésén. Gyülés után lakoma volt a Szikszay-fogadó emeleti helyiségében.

A kir. közjegyzők e hó 2-án országos egyesületté alakultak. Az alakuló gyülésre számosan jöttek fel az ország távoli részéből is. Az egyesület nyugdijintézettel is össze lesz kötve. A gyülés Tokaji Nagy Lajos elnöklete alatt ment végbe, az alapszabályokat megállapitották, a tagsági dijat 12 frtra szabták, a közjegyzői jelöltek számára pedig 6 frtra.

A magyarországi tanitók árvaháza valószinüleg már ez évben elkészül a fővárosban. Trefort miniszter elhatározta, hogy az eddig begyült alaptőke (14,000 frt) igénybe vétele nélkül a közoktatásügyi minisztérium költségvetésétől átveendő összeggel épitteti föl. Az árvaház helyéül a budai uj tanitóképezde telke ki van szemelve, melynek északi oldalán fog emelkedni a 24 árvára berendezett egyszerü emeletes épület. Az árvautya lakásán kivül lesznek benne háló, dolgozó és betegszobák, valamint minden más szükséges helyiség.

Közgyülések. A budapesti tanitók segélyegyletének e hó 3-iki közgyülésén *Zichy* Antal lemondott az elnökségről, melyet oly tevékenységgel viselt. Azért vonul vissza, — ugy mond — hogy a vezetést biztosabb kezek vegyék át. A közgyülés azonban módot talált, hogy továbbra is megtartsa az egyletnek, s tiszteletbeli elnökül választotta felkiáltással, az elnöki teendők vezetésére pedig *Bekey* Imre budapesti tanfelügyelőt választotta meg. — A *fővárosi iparos kör* Ráth Károly elnöklete alatt e hó 3-án tizenegyedik közgyülését tartotta. A kör tagjainak száma 357; tavaly tizennyolcz felolvasást tartott, s rendezett hangversenyt, szini előadást és társas estélyeket. Bevétele 5853 frt, kiadása 5144 frt volt.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A dunamelléki ref. egyházkerület szuperintendensi székének betöltése egyelőre függőben maradt. A szavazatokat e hó 5-iken délután bontotta föl a bizottság, melynek elnöke Vizsolyi Gusztáv. A 248 szavazatból három formailag hibás volt, tehát azt megsemmisitették. Egy-egy szavazatokat kapott Sziládi Áron és Fördős Lajos, a többi pedig igy osztott meg: *Szász* Károlyra 111, *Filó* Lajosra 87, *Baksay* Sándorra 45. E szerint a beadott szavazatokból többséget egyik sem nyert. A szavatszedő bizottság elnöke ekkor felolvasta Szász Károly levelét. Kijelenti ragaszkodását abbeli elhatározásához, hogy ha nem nyeri meg az abszolut többséget, ujabb választás alá magát nem bocsátja. A bizottság nem tartotta magát illetékesnek a további intézkedésre s az egybehivandó konvent fogja az uj választást elrendelni.

Magyar lelkész Fiumében. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Czobor Gyulát, ki 14 évig a Terézvárosban mint káplán működött, kinevezte Fiuméba magyar lelkésznek. Czobor már elutazott rendeltetési helyére.

MI UJSÁG?

Az országos kiállitás. A kiállitás képzőművészeti bizottságának 48 művész 101 művet jelentett be, a mi nem sok és koránsem képviseli a hazai képzőművészetet. A bejelentők közt 30 képiró, 6 szobrász, 2 üvegfestő, 4 réz- és fametsző, 1 éremvéső és 5 műépitész. A bizottság a bejelentések határidejét meghosszabbitá márczius végéig. — *József főherczeg* is buzgólkodik a kiállitás ügyében Alcsuthon és vidéken. Tizennégy iparos jelentkezett onnan s a bejelentési iveket maga a főherczeg küldte be levéllel, kijelentve, hogy ez ügyben minden költséget és felelősséget elvállalt. A levél Fiuméban kelt s a bejelentő ivek rovatait is a főherczeg sajátkezüleg tölté ki.

Az ötvösműkiállitás ideje alatt a nemzeti muzeum régiségtára zárva marad, mert a muzeum szintén részt vesz a kiállitáson, s a megcsonkitott gyüjteményeket nem akarják közszemlére bocsátani. A muzeum régiségtárának még egyéb hivatása is lesz az ötvösműkiállitásnál. A muzeumban vannak ugyanis egyes ötvösműtárgyak, melyek részint magántulajdonban levő gyüjteményeknek, részint pedig a kincstárból és gyüjteményeiből a kiállitásra átengedett tárgyaknak kiegészitését képezik. A képtár szintén zárva marad.

A képviselőházban e hó 6-án volt a szavazás a főrendiház üzenete fölött, mely a keresztények és zsidók közti polgári házasság ismételt elvetéséről értesité a törvényhozás másik faktorát. A kedélyeket régen foglalkoztató és a képviselőházat immár most harmadizben is nagy vitába sodort ügy egyelőre letünik a napirendről. A képviselőház 40 szótöbbséggel (171 szóval 131 ellen) elfogadta a miniszterelnök inditványát, mely szerint a törvényjavaslatot nem küldik vissza harmadszor is a főrendekhez, hanem a kormányra bizzák, hogy alkalmas időben a kérdést megoldó törvényjavaslatot ismét előterjesszen.

Külföldi családok magyar rokonságot keresnek. A történelmi társulat legutóbbi ülésén Thaly Kálmán arra a jelenségre figyelmeztette a társulatot, hogy utóbbi időben, mióta a magyar történelmi könyveket a külföldi szaklapok is figyelemben részesitik, mennyi külföldi család keres rokonságot magyar családokkal és pedig nem alaptalanul, mert a Rákócziak szabadságharcza után sok magyar család menekült el a hazából és felső Poroszországban, Danzigban, Thornban, Königsbergben ma is találni Böszörményi, Szerdahelyi, Meskó (Móskóy) stb. nevü családokat. De most egyszerre többen mint Rákóczivadékok keresik az összeköttetés fonalát. Thaly, mint a ki a Rákócziak korszakával foglalkozik, sok levelet kapott az utóbbi időkben, melyekben a genealogiai összeköttetéshez kérik az utbaigazító fonalat. A Németországban élő Ragotzkyak, az olaszországi Ragazzi és Ragozzini családok szintén a hires fejedelmi családhoz tartozóknak mondják magokat. Mindezek II. Rákóczi Ferencz ifjabbik fiához, a kalandos életü és bizonytalan végü Rákóczi Györgyhöz kötik eredetüket. A kérdezősködések közt legérdekesebb a franczia országi d'ornansi zárda fejedelemasszonyának levele, mert nyomot mutat arra, hogy hol lehet tovább kutatni az utolsó Rákócziak külföldi összeköttetéseit.

A fejedelemasszony felemliti levelében, hogy Baufremont-Courtenay herczeg családfájának összeállitása közben reájött családjának a Rákóczi-akkal való rokonságára, t. i. hogy Rákóczi József, az erdélyi trónkövetelő neje a d'Estiral családból és ennek révén Baufremont herczegi vérből származott. Rákóczi Józsefnek nejétől, d'Estiral Klaudintól egy leánya született, kit Josephe-Charlotte-nak keresztelték, s a ki a «de la Visitation» zárdában halt meg 1780-ban. A Baufremont herczeg által összeállitott és a fejedelemasszony leveléhez mellékelt családfa szerint II. Rákóczi Ferencz ifjabbik fia, Rákóczi György, a kinek haláláról eddig semmi biztos adatot sem tudni, állitólag Páris mellett halt meg 1756. junius havában.

Liszt Ferencz, az országos zeneakadémia igazgatója, e hó 4-ikén jó egészségben Budapestre érkezett. A mester Weimárból jött, hol rendesen lakni szokott.

Tóth Kálmán költőnk siremlékére a «Fővárosi Lapok» kétezer forintot gyüjtött össze. A tervet Kauser József épitész készitette. Magas, gulaszerü emlék lesz, ékitve a költő arczképével, melyet Huszár Adolf a költő iránti kegyeletből fog mintázni s a Schlick-féle müintézetben önteti érczbe. A költő bajai szülőházát május 22-én fogják emléktáblával megjelölni, s ekkor irodalmi ünnepélyt is rendeznek.

Egy hires festmény jövedelme. Egy berlini lap, a «National Zeitung», összeállitja, hogy Munkácsy «Krisztus Pilátus előtt» festménye mennyit jövedelmezett eddig a kép tulajdonosának, Sedlmayer müárusnak, ki vonakodott Budapesten áruba bocsátani a festményt. Azóta következő jövedelmeket hozott: Budapesten 38,000 frtot, Manchesterben 80,000, Glasgowban 50,000, Londonban 30,000 frtot, a mi már egymagában meghaladja azt a 150,000 forintot, melyért a kép Magyarországon eladandó lett volna. Ehhez jő, hogy ugyane kép réz- és acélmetszeteiből 600,000 frank értékü vásároltak meg — ezek nagy részét Angliába szállitották — s a képet most viszik Németországba, s aztán hátra van még Amerika is. Munkácsy osztozik Sedlmayerrel a kép és sokszorositásának jövedelmében, de maga a kép a müárus tulajdona marad. Mai napság tehát — jegyzi meg az emlitett lap — ép oly jó üzlet szép képet festeni, mint szép képet birni.

Fáy András szobra. A vidéki takarékpénztáraknál szóba jött az eszme, hogy Fáy Andrásnak, kinek oly örök érdemei vannak az első takarékpénztárak alapitásánál, szobrot kellene emelni. Ha a pénzintézetek akarják, eszközökkel is rendelkeznek, hogy a kegyeletes tervet valósitsák.

Farsang. Az orsz. prot. árvaház javára február hó 14-én az Európa szálló termeiben tartandó, évek óta «protestáns bál» nevezete alatt ismeretes zártkörü táncvigalomra a meghivók szétküldetvén, fölkéretnek mindazok, kik netalán tévedésből, vagy hibás czimezés folytán meghivót nem kaptak volna, hogy dr. Horváth Mihály urhoz, a bálbizottság alelnökéhez (molnár-utcza 16. sz. I. emelet) d. u. 2—5 óra közt fordulni méltóztassanak. Az érdeklődés ezen

táncvigalom iránt már eddig is oly élénk, hogy az kétségtelenül ez évben is a legszebb bálok sorában fog helyet foglalni.

Földrengést figyelő müszer. Haynald bibornok legutóbbi római tartozkodása alkalmával megtekintette azt a Rossi-féle készüléket, mely önmaga följegyzi a földrengéseket és a földkéreg folytonos mozgásait. A bibornok egy ilyen készüléket, mely 2000—3000 frtba kerül, megrendelt a kalocsai csillagda számára is.

Az égvöröslésről, mely már pár nap óta nem látszik, a berlini földrajzi társaságban dr. Neumayer tanár, a német Seewarte meteorologiai állomás igazgatója, tartott közelébb értekezést, előterjesztve a hajósoknak az intézethez érkezett jelentéseit is.

Szerinte az 1883-ik év a nagy vulkanikus kitörés következtében jelentős szerepet fog játszani a föld történetében, mert emberemlékezet óta nem volt még oly nagy erupczió, mint a tavalyi. A Seewarte gazdag anyagot gyüjtött az égvöröslés tüneményére. Az anyag többnyire hajónaplókból áll, melyek a Seewartehoz érkeztek. A hajónaplók adatai ép azért becsesek, mert a följegyzéseket tett kapitányoknak sem a tünemény okáról, sem kiterjedéséről fogalma nem lehetett a sik tenger magányában. A hajónaplók egyhangulag konstatálják, hogy hasonló jelenséget a kapitányok még nem tapasztaltak és hogy a tünemény messze kiterjedése és ereje mellett meglepő az is, hogy időnkint eltünik s majd ismét előkerül. Vulkanikus hamut, mely ezer mérföldekre terjedt szét, oly sokat és oly mennyiségekben küldtek be a Seewartehoz, hogy a hamut kisérletek alá lehet vetni és föleg a fényre való hatásait kutatni. Ugyancsak a vulkánkitörésekkel hozható összeköttetésbe a nap hol fénytelen, hol azurkék, zöldes, hol rézbarna szine, mely természetesen legerősebben Indiában, de Afrikában, sőt Ausztráliában és Amerikában is észlelhető volt. Harmadik jelenség ama nagy dagályhullámok, melyek erős léghullámzás kiséretében 7—8000 mérföldre voltak érezhetők. Nagy becsüek ezt illetőleg különböző sarkvidéki állomások észleletei. Az összes tüneményekre vonatkozó anyagot a londoni Royal Society fogja kiadni.

A «Jogtudományi Közlöny» február 8-iki (6-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

A polgári házasság kérdéséhez. *Szlehlo Kornel* budapesti ügyédtől. — A jogi seminariumok kérdéséhez. Dr. *Schwarcz Gusztávtól*. — Az uj közjegyzői törvényjavaslat. *Mikulik József* közjegyzői helyettestől. — Birói szervezetünk reformkérdései. Dr. *Fayer László* budapesti ügyvédtől. — Törvénykezési Szemle: Adalékok a vagyonátadási szerződések történetéhez. *Ternovszky Béla* lugosi kir. törvényszéki birótól. — A nagykőrösi eset és a magánindítvány. Dr. *Jancsó György* budapesti kir. táblai fogalmazótól. — Különfélék.

MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A budapesti kir. tábla elvi jelentőségü határozatai. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

SAKKJÁTÉK.

1260. számu feladvány. Ehrenstein M.-tól.

Sötét.

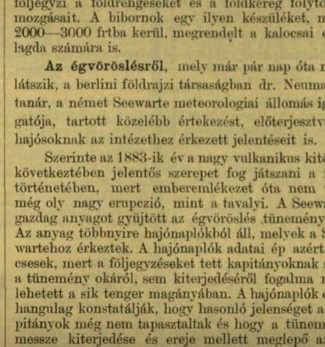

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1255. sz. feladvány megfejtése.

Hlubek J.-tól.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Hh4—g6	Bg7—g5:
2. Vd6—d5	Fe6—d5:
3. Hf6—d7	t. sz.
4. Hd7 mattot ad.	

Sajnos e feladvány **Vd6—e5** első lépés által mellékfejtéssel bir. — E hiba azonban kijavitható, ha **e8-ra** sötét huszár állittatik, mely a mellékfejtést meghiusitja és a szerző intenczióját lehetségessé teszi.

Helyesen fejtették meg: *Veszprémben*: Fülöp József. *Budapesten*: K. J. és F. H., Andorfi Sándor. Kovács J. *Szatmárott*: Vass János. *A pesti sakk-kör.*

HALÁLOZÁSOK.

Mária Anna herczegnő, György szász királyi trónörökös neje, 41 éves korában meghalt e hó 6-án. Drezdában. A boldogult herczegnő testvére volt dom Luis portugál királynak. Hat gyermeket hagyott hátra, két leányt és négy fiut. A trónörökös-pár mult év május 11-én ülte meg ezüst-lakodalmát.

A Perzsiában elhunyt Ráth Imrének, Budapest főpolgármestere derék fiának holttestét január 27-én inditották el Teheránból Budapestre.

Dr. Czilchert Robert, a mezőgazdaság egyik érdemes előmozditója, alapos képzettségü szakiró, kivált a juhtenyésztésben kiváló tekintélyi, a pozsonymegyei gazdasági egyesület alelnöke, elhunyt e hó 4-ikén gutori birtokán, 74 éves korában.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: Weber Gusztáv, a Weber és Fleischmann elsőrendü mükertészeti czég főnöke, jeles müveltségü férfiu, ki a főváros park-ültetvényei közül is sokat rendezett, 57 éves korában. — Brecska Aurél, benedek-rendi szerzetes, aranymisés pap, 81 éves korában Komáromban. — Mészáros János, barthi nyug. plébános, Esztergomban. — Hernádi József, a szombathelyi egyházmegye káplánja, 27 éves korában, Puszta-Kovácsiban, hol anyja-és öcscse körében keresett enyhülést. — Vasdéntey Antal, földbirtokos, 63 éves korában Felső-Rajkon, honnan holttestét a somogymegyei Szabásra szállitották. — Révész Károly, az ásotthalmi (Szeged mellett) erdőőri szakiskola derék igazgatója, rövid betegség után. — Zámori Kálmán, Komárommegye gesztesi járásának szolgabirája. — Kobler Ferencz, a nemzeti szinház egykori balletjének tagja, ki családjával az ötvenes években jött Németországból, 89 éves korában Budapesten; ugyanitt Neszveda Ferencz, városi hivatalnok, kinek egyik leánya, Neszveda Anna a budapesti és kolozsvári nemzeti szinházaknak hosszabb ideig volt énekesnője, másik leánya pedig Frecskay János irótársunk neje; 66 éves korában. — Dr. Biszterszky Róbert, Kunhegyes orvosa. — Fridrich Ignácz, somogymegyei nyug. körjegyző, 72 éves korában, a zalamegyei Ukkon. — Rumbach József, a volt Ferencz-józsefvárosi takarékpénztár igazgatója, legutóbb rendőri tisztviselő, 46 éves korában Czeczén. — Bakodi Márton, zentai tanító, 26 éves korában. — Bergheer, a budapesti születésü és országszerte ismert szellemidéző és mutatványos szinház tulajdonosa, Brailában, Romániában. — Hirsch Mózes, aradi kereskedő, kit jótékonyságáért Arad diszpolgárul is megválasztott, Bécsben. — Bolváry Árpád, Bolváry József 28 éves fia Kalocsán. — Jusztus Mór, kereskedő, 42 éves korában Zomborban. — Somogyi Sándor, egykor cs. kir. szolgabiró, majd urbéri törvényszéki elnök, az absolutizmus egyik legbuzgóbb embere, 64 éves korában, nagy szegénység közt, Aradon. — Stelczer Károly, tanuló, a hasonló nevü evang. lelkész fia, N.-Szombathan. — Nolten József Károly, 31 éves korában Nagy-Szuhán. — Kürtössy Gyula, harmadévas theologus, Pozsonyban. — Schmidt Konrád, az erdélyi szászok volt grófja, 68 éves korában Bécsben, hol 1868 óta lakott, mióta nyugalomba helyeztetett, s hol 1875-ben az urakháza rendes tagjává is kinevezték, az abszolut-korszakban szerzett érdemei viszonzásául. Mint ügyvéd kezdte pályáját, s 1848 óta szerepelt, mikor mint az erdélyi országgyülés tagja, az unió kimondása után kilépett országgyülésből ót más szász követtel. Aztán polgári biztos lett, majd kincstári ügyész Szebenben; 1860-ban a szászromán párthoz csatlakozott, nemsokára az erdélyi gubernium vezetését is rábizták, 1861-ben a szászok gróful választották, 1863-ban elment a reichsráthba is; szerepe Erdélyben a magyar ministerium kinevezésekor ért véget, mikor nyugalomba helyezték, a mi ellen a szászok hevesen tiltakoztak.

Jankóné, Jankó János kitünő képirónk, az élczlapok geniális rajzolójának 81 éves édes anyja, Tót-Komlóson, hol legidősb leányánál lakott. — Özv. Remenyik Ferenczné, szül. Gilányi Franciska, 71 éves korában, Egerben. — Özv. Bürger Ferenczné, 88 éves korában, B.-Csabán. — Haránfine szül. Sándor Johanna, 73 éves korában, Tót-Soókon. — Luka Ferenczné szül. Szubszky Alojzia, 84 éves korában, Balassa-Gyarmaton. — Kis Zsigmondné szül. Nyakas Rákhel, 61 éves korában, Nagy-Enyeden. — Özv. Surányi Ferenczné szül. Baán Johanna, 53 éves korában. — Dr. Lengyel Mártonné szül. Lengyel Netti, a szatmári gyógyszerész neje, 25 éves korában; szintén Szatmárt Valkovszky Anna k. a. 24 éves korában. — Kovács Miklósné szül. Borbély Zsuzsánna, 60 éves korában, H.-Szoboszlón. — Lázár Piroska, 18 éves korában, Váczon. — Bélaváry Lenke, 21 éves korában Csoknyán.

Gallmeyer Józefin, a bécsi szinpadok egyik speciális nevezetessége, meghalt e hó 3-án 47 éves korában. Fiatalabb éveinek jelentékeny részét Szebenben. Temesvártt és a pesti német szinháznál töltötte. Mintegy husz év előtt lett kedveneze a bécsieknek, operettekben és bécsi életből vett szerepekben. Utóbbi

években már homályosult szinpadi csillaga. Halála szomoru volt; családtalanul fekudt sulyos betegágyán, és csak adósságok maradtak e szeszélyes nő után. Végrendeletében megtiltotta, hogy ünnepélyesen temessék el. Akarata szerint egyszerü koporsóba helyezték, feketébe öltöztették, fekete fátyollal burkolták be, s nem tették ki közszemlére. De azt a kivánságát, hogy ne külön, hanem közös sirba tegyék, és nyughelyét semmi se jelölje, nem teljesitek. Temetésén nagy sokaság és számos előkelőség volt jelen.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

K. I. «Ez is az Ember tragédiája». Biz ebben semmi tragikum és tragédia nincs; mert ahhoz összeütközés és küzdelem kell. Inkább elégia, a tétlen s tehetetlen fájdalom és mélabus lemondás dala. De annak is gyönge, halvány és szintelen.

N.-Várad. P. A. Megkapta levelünket?

Lotti dalaiból. Csakugyan: vágja földhöz azt a kotyogó (?) lantot! (saját szavai.) Már kérjük, mi az, hogy «Im a kérdés — de felelet, isten tudja, merre feled»? (akarja mondani: hol marad?). S hogy áll a kápolnácska, «tündöklön, édesen»? — Kár az ilyenekre a papir — s a szerk. üzenet.

P. M. Dalok. 1—4. Nincs bennök sem daleszme, sem dalhang; csak rim-pengetés.

Intés (bizonyos koru asszonyoknak). A szemet, mely elolvassa, megtalálta. De azt, a ki megértse, — bennünk legalább — nem.

Nem közölhetők. Rózsapiros... Néprege (A zöld fáról). — Alkonyatkor, és társai.

HETI NAPTÁR. Február hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
10 V	F Skolaszt. sz.	F Hetvened v.	29 A Triodium
11 H	Frozina	Frozina	30 Ignácz, Bal.
12 K	Eulália sz. v.	Eulália	31 Czir. és Ján.
13 S	Ricsi Xatalin	Kasztor	1 Február Tr.
14 C	Bálint áld. v	Bálint	2 Gy. sz. B. Á.
15 P	Fausztin, Jov. †	Fausztin s Jov.	3 Sim.és Anna
16 S	Julianna sz. vt.	Julianna	4 Izidor

14 János. 15 Örömn. 16 Józon 17 Jer. 18 19 Joakh. 20 S. S.

Holdváltozásai: ☾ Utolsó negy. 19-én 4 ó. 28 pk. reg.

Tartalom.

Szöveg: Szerencsy István. *Szilágyi Istvántól.* — Végrendelet. Moore Tamás költeménye. *Inczédi László-tól*, — Petőfi katonáskodása Sopronban. 1839—40. Az oroszok Magyarországon 1849-ben. Közli: *Csopey László.* — A párisi rongyszedők életéből. — A győztes Bertók. Elbeszélés. Irta Sienkiewicz Henrik. Lengyelből forditotta: *Csopey László.* — Bátori Schulez Bódog életéhez. *Sass Károly*, albisi lelkésztől. — A szent Márk-tér galambjai. — A tarantal-pók fészke. — Egyveleg. — A Krakatoa vulkánjának kitörése. — Időjárási észleletek Washington hegyén Észak-Amerikában. — A nizzai nemzetközi kiállitás. — Barnardo, az emberbarát. — Még egyszer a «Laczi-korhely». *Bereczky Károlytól.* — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi uj-ság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Szerencsy István. — A Krakatoa vulkánjának kitörése 1883-ban. Van Gestel-nek a hely szinén fölvett rajza után. — A szent Márk-tér galambjai. — A párisi rongyszedők életéből: 1. Rongyszállitás a rongykereskedőhöz. 2. A rongykereskedő. 3. A kurkász. 4. A házi rongyszedő. 5. A szemelgetés. 6. Eladás. 7. A rongyszedők otthon. — Szélmérés a Washington-hegy tetején, Észak-Amerikában. — A nizzai nemzetközi kiállitás palotája.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

1883-ki Bittner-féle Conifera-Sprit mindenekfölött kitünik zamatossága és finomsága által s miután e készitményben semmiféle mesterkélt ség nincsen, jóság tekintetében felülmulja előbbi évfolyamait. Tiz éves fönnállása óta e szer mint légtisztitó eszköz beteg- és gyermekszobákban, ugyszintén mint balzsamos-fenyves belégzés gyöngélkedők és mellbetegek számára, a lakosság minden rétegében meghonosult. A **Bittner-féle Conifera-Sprit** a mult évi első nemzetközi gyógyszerkiállitáson Bécsben az ezüst dij-éremmel lett kitüntetve. Valódilag a Bittner-féleConifera-Sprit csupán **Bittner Gyula gyógyszerésznél**, Reichenauban, Alsó-Ausztriában kapható; Budapesten Török József gyógyszerésznél. Egy palaczkkal 80 kr.; 6 palaczkkal 4 frt; a szabadékozott porlasztó 1 frt 80 kr.

Elvesztegette idejét s pénzét!
Ezt cseleksszi mindenki, ha gyomor- vagy májbajában egyebet használ, mint az általánosan ismert s nagy hirre kapott Bradt R. gyógyszerész-féle svájczi labdacsokat. Csak egyedül ezek segitenek gyorsan s minden fájdalom nélkül, s a mellett napi kiadásunk e szerre csupán 2 kr. Egy egész dobozzal 70 krért lehet venni a gyógyszertárakban.

Egy hatszor használható petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdij külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.**

Legujabb szabad. billard-golyók.

Alulirott bátorkodik tisztelettel tudatni, hogy sok évi fáradság után sikerült neki 1168

billard-golyókat

készíteni, melyek jóság és tartosság tekintetében minden eddigit messze föülmulnak.

Szin, hang és **ruganyosság** tekintetében teljesen hasonlitanak az elefántcsont-golyókhoz, azonban elpusztithatlanság tekintetében messze felülmulják azokat, miután törés vagy repedés e golyóknál teljesen lehetetlen, s erre nézve **1 évi irásbeli jótállást** vállalok. Egy darabnak ára 62 mméterig 5 forint, 62—66 mméterig 6 forint, 66—70 mméterig 6 frt 50 kr., nagyság szerint.

Közel 100 billard, minden rendszerből, folyton raktáron.

KNILL KÁROLY, cs. k. kiz. szabadalm, billard- és billard-golyó-gyára, **Bécs, IX., Rossau, Rothe Löweng. 5. u. 7.**

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

ZORD IDŐ.

TÖRTÉNETI REGÉNY.

IRTA

KEMÉNY ZSIGMOND.

Második kiadás. Három kötet. Ára füzve 3 frt.

Pittner's CONIFEREN-SPRIT

a fenyő lepárolási terméke, pompás balzsamos erdei illattal, s a hatásos **illó-olajos, balzsamos-gy ntás** anyagokat teljesen változatlan, természetes alakban magában foglalják. **A Bittner-féle conifera-sprit** sok ovodában, sok korházban részben mint légtisztitó-szer, részben mint belégzési készitmény a légzőszervek bajaiban, valamint mint aromaticus bedörzsölés köszvény, csúz s több ellenéknél van használatban, és sikerrel alkalmaztatik. — Miután jelenben körülbelül 30 hamisitvány van belőle, minden vevő figyelmeztetik az idenyomtatott védjegyre ügyelni, mely vörös és fekete szinü, s vele a conifera-sprit minden palaczkja van elszárva. 1277

Árak: egy palaczkkal a «Conifera-Sprit»-ből 80 kr., 6 palaczk ½ frt, egy szabadék. porlasztó-készülék 1 frt 80 kr.

A **Bittner**-féle Conifera-Sprit egyedül a készitőnél

Bittner Gyula gyógyszerésznél **Reichenauban (Alsó-Ausztria)**

kapható, s az alábbi letétekben megszerezhető. **Budapesten:** Török József, gyógyszerész. **Eszéken:** Dienes J. **Fehértemplom:** Heimbold O. gyógyszert. **Gyöngyös:** Mersics J. gyógyszert. **Nagy-Károly:** Füleky Pál. **Nagy-Szombat:** Csepcsány B. gyógyszert. **Pozsony:** Henrici F. gyógyszert. Reckert E. gyógyszert. **Soprony:** Reckert E. gyógyszert. **Székes-Fehérvár:** Dieballa E. **Temesvár:** Jahner C. **Zala-Egerszeg:** Hollósy J.

Valódilag csupán a védjegygyel! A „szabadék. porlasztó-készüléken" e czégjegy van beütve: „Bittner, Reichenau, N.-Oe"

Mezei gazda népszerü vezérkönyve

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazdatisztek s földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelőnép számára;

különös figyelembevételével annak, miképen lehet és kell a gazdaszatot czélszerüen rendezni, lehető legjövedelmezőbb fokra emelni és csinositani.

Irta

Galgóczy Károly.

V. kiadásban átnézte és bővitette

Dr. Farkas Mihály.

I. kötet: Földmivelés. Ára füzve 1 frt 20 kr.

II. kötet: Állattenyésztés (sajtó alatt).

A PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET

XLIV. ÉVI RENDES

KÖZGYÜLÉSÉT

1884. évi február hó 23-án délutáni 4 órakor Budapesten, saját helyiségében (IV. ker., egyetem-utca 2-ik szám) fogja megtartani.

TÁRGYAI:

1. Igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés az 1883-ik évi üzlet-eredményről.
2. A mérleg és tisztajövedelem iránti határozathozatal.
3. Egy igazgató s esetleg egy felügyelő-bizottsági tag választása.
4. Igazgatósági előterjesztések.

Mely közgyülésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja akár saját személyében, akár meghatalmazott által szavazati jogát, kinek részvénye 1883. deczember 31-ig nevére iratott s a közgyülést megelőző nap déli 12 óráját a társaság főpénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Kelt Budapesten, 1884. február 1-én. *Az igazgatóság.*

1390 (Utánnyomat nem dijazta ik.)

CHIOCOCA - LIKÖR
(Liquor chiococae fortificans)

Tudományosan megvizsgálva, kipróbálva és tökéletlyek által sjánlva, mint jelesnek bizonyult, határozottan ártalmatlan

életrendi szer,

különlegesen pedig mint gyors és kellemes

ÉLÉNKITŐ,

ébresztő és erő ítő s gyöngült életi

IZOMERŐRE,

az idegek és feszerejök erősítésére; megjegy. jótékonyan ébresztő, élénkitő és fölviditó hatásban; különösen petyhüdt izmokná', és idült gyöngeségi állapotokban.

Irat tekintve, fölülmulja a legfinomabb asztali likőröket. Számtalan elismerő és köszönő irat tekintetével, a chiococa likőr jelességéről szives megtekintés végett rendelkezésre állnak. Egy eredeti üveg, pontos használati utasitással minden nyelven, 3 frt o. é. Postai és csomagolási dij 20 kr.

Fő szállitó raktár: *Weber K.* gyógyszertára Bécs, VII., St. Ulrichplatz 4 (hová minden levélbeli megrendelés intézendő).

Fiókraktár: Weisz József gyógyt. «a szeresemhez» I, Tuchlauben. **Budapesten:** Török József gyógyszert. király-utcza 12. **Prága:** Fürst József, gyógyszert; valamint minden jó nevü bel- és külföldi gyógyszertárban. 1370

Kitünő illatszerek,

a Victoria-illatászat különlegességei.

YLANG-YLANG DE MANILLE.

Az illatszerek gyöngye.

CHAMPACCA DE LAHORE.

Eredeti s igen kellemes.

MELATI DE CHINE.

Üvegenként 1 frt 50 kr.

1236

Különféle illatszerek ... frt 1.—. Illatszer csebkenőre frt 1.—, 1.50. Hajkenőcs ... ... frt 1.50. Hajolaj ... ... frt —.80. 1.—. Szappan ... ... frt 1.20. Rizspor ... ... frt 1.—, 1.50, 2.—. Mosdóviz ... ... frt 2.—.

PARIS: Rigaud & Cie., 8, rue Vivienne.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszert., király-utcza 12.

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle gyógyszertár zum gold. Reichsapfel" **Bécsben.**

Vértisztitó labdacsok, ezelőtt **egyetemes piluláknak** nevezte ve, teljes joggal megérdemlik a labdacsok már ezerszeresen nem bizonyitottak volna csodás hatásukat. A legmakacsabb esetekben, mikor számos más orvosság hasztalanul lett alkalmazva, a pilulák által erántalaszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. **1 doboz 15 labdacscsal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., bérmen ellen utánvételnél 1 frt 10 kr. (Keresebb 1 tekercsnél nem szállittatik.)** Számtalan levél érkezett, melyekben e labdacsok fogyasztói a legkülönbözőbb és sulyos betegségeknél történt fölgyógyulásukért köszönetet mondanak. Mindenki, a ki csak egyszer tett velük kisérletet, továbbra is kérje a labdacsokat.

A sok köszönő iratból közlünk nehányat:

Waidhofen ax Ybbs mell. 1880 november 21.
Nyilvános köszönet!
Tekintetes ur! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hugyrekedésben; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, ugy hogy idő multával heves hasfájást is éreztem, (a belek összeszugorodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihelyt csak a legcsekélyebb étket vagy egy korty vizet nyeltem le le, alig birtam a puffadás, nehéz zihálás és fulladozás miatt egyenesen állni; mignem végre az ön, csaknem csodálatos hatásu vértisztitó labdacsai használhatóbb folyamodtam, melyek nem tévesztették el hatásukat, s engemet csaknem gyógyithatlan bajomból tökéletesen megszabadilott. — Minek következtében én a tekintetes urnak értésükül labdacsai s más erdélyi gyógyszerért nem gyözöm hálám s ellenerősmet elegendőképen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel

Oellinger János.

Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztitó labdacsaihoz juthatni, melyek nálam csodákat müveltek. Évek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy barátomtól 10 dbot adott az Ön kitünő labdacsaiból, s e 10 labdacs oly teljesen helyre állitott hogy csodálatos. Köszönettel kérek ujabban 1 tekercset.

Piszka, 1881 márcz. 13. **Parr András.**

Bielitz, 1874 junius 2.
Tisztelt Pserhofer úr! Irásbelileg kell nekem és sok másoknak is, kiknek az Ön «vértisztitó labdacsai» egészségüket visszadták, forró köszönetünket kifejezni. Igy sok betegségben labdacsai a legsoródásabb győgyszerét tanusitottak, a hol már minden más szer hasztalan volt. Nőknek vérfolyása vagy rendetlen tisztulásánál, nehézvizelés, gitisztaság, gyomorgörgeség és gyomorgörcs, szédülés és sok baj ellen gyökeresen segitettek. Teljes bizalommal kérném, ha lehet 12 tekercset küldene.

Teljes tisztelettel **Kauder Károly.**

Tekintetes úr! Előre bocsátva azt, miszerint valószinüleg valamennyi gyógyszere hasonló jósággal bir, az ön **hires fagybalzsamával**, mely családomban több idült fagydagnak gyógyszert vetett, daczára valamennyi ugynevezett egyetemes szer iránti bizalmatlanságomnak, határoztam magamat az ön vértisztitó labdacsaihoz folyamodni, hogy ezen apró golyóbisok segélyével megcsodálom sok évi aranyeres bántalmamat. Egyátalában nem restelem önnek bevallani, miszerint régi bajom négy heti használat után egész tökéletesen megszünt, s én ezen labdacsokat ismerősim körében a legbuzgóbban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenvetésem, ha ön ezen soraimat, — jóllehet névaláirás nélkül — nyilvánosság elé óhajtja bocsátani.

Mély tisztelettel **T. K.**
Bécs, 1881 február 20 Cseney, 1874 máj. 17.

Tisztelt uram! Miután «vértisztitó labdacsai» nőmet, ki sok évi idült gyomorbajban és tagszaggatásban szenvedett, nem csak az életnek visszaadták, hanem fiatal erőt is szereztek neki, nem állhatok ellen, más hasonló bajokban szenvedők kérésének, és kérném: nékem ujolag 2 tekercsel küldene pőstautánvét mellett e csodahatásu labdacsokból. Teljes tisztelettel **Spisstek Balázs.**

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétségtelenül legjobb szer minden köszvényes és csúzos baj, nevezetesen hátgerinczbaj, agszaggatás, görcs, ideges fogfájás, fejfájás, fülszaggatás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Anatherin száj-viz, cs. k. szab. valódi, **Popp J. G.-tól,** általánosan elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvegcse 1 frt 40 krajczar.

Szem-essentia, dr. Romershausentól, a láteró erősitésére és fenntartására; eredeti üvegecskében à 2.50 és 1 frt 50 kr.

Chinai toilette-szappan, a legtökéletesebb a szappanyártás terén. Használata után a bőr bársonyi sima lesz és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, általánosan ismert jeles háziszer a burut, rekedség, fojtóköh, stb ellen. 1 doboz 35 kr

Fagy-balzsam Psherhofer J.-tól, évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr.

Élet-essenczia (pragai essenck), jeles házi szer megromlott gyomor, rosz emésztés n indenne nő altesi bajok ellen. Egy üvegcse 20 kr.

Valamennyi franczia különlegesség raktáron tartatik, vagy kivánatra pontosan és legolcsóbban beszerezteiik.

Postai küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beküldése mellett, nagyobb összegeknél utánvéttel is eszközöltetnek.

A legtöbb elősorolt speczialitás kapható **Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában, király-utcza 12. sz. alatt is. 1328

Dr. Lengiel F.

nyir-balzsama.

Már a növényi nedv, mely a nyirből ha annak törzsét megfurták, kifolyik, ember emlékezet óta a legkitünőbb szépitőszernek van ismerve; ha pedig e nedv a föltaláló utasitása szerint vegyi uton balzsammá dolgoztatik, majdnem csodálatos hatással bir. Ha azzal **arczot vagy egyéb bőrrészeket este bekenjük, már a következő reggelen majdnem észrevehetetlen pikkelyek válnak le a bőrről, minek folytán ez gyöngédebb és fehérré válik,** E balzsam kisimitja az arczon támadt redőket és himlőhelyeket, fiatal arczszint ád; a bőrnek fehérséget, gyöngédség és frisseséget kölcsönöz; a legrövidebb idő alatt a szeplőt, májfoltokat, anyajegyet, orvrörösséget, böraktát és minden egyéb börszenynnet eltávolit. Egy korsóval használati utasitással együtt 1 frt 50 kr.; póstán küldve 10 krral több. **Fő letét Magyarország számára Török** József, gyógyszerésznél, **Budapest** király-utcza 12. szám; **Pozsonyban Pisztory Bódog**, gyógysz **Temesváron** Tarczay József gyógysz **Zágrábon** Mittelbach Zeigmond gyógyszerésznél.

Alulirott egyetlen valóban olcsó

beszerzési forrás

a termelő országokból közvetlenül behozott

nyers kávéra

szállit 4¼ **ki o netto-tartalmu** halokban postán utánvét mellett, épen úgy kölcsönöge, mint kitünő, tiszta, erőteljes, zamatos, hamisitatlan minőségeket a mellékelt árakon **1 kilora netto** számitva, **vám- és fuvarmentesen** az átvevőre nézve:

Gyöngy Ceylon legf. kék	1.98
Gyöngy Costaricza zöld	1.76
Gyöngy Manilla, világos	1.65
Ceylon A, legfin. nagyszem	1.70
Ceylon B, finom zöld	1.58
Mokka, valódi arab	1.84
Afrikai Mokka sarga	1.54
Menado (legfin. Aranyjava)	1.60
Cuba, legfin. nagyszemü	1.80
Java malang, zöld	1.42
Domingo, válogatott	1.40
Santos, kellemes izü	1.34
Brasil (Rio), jó, erős	1.30
Bahia, jó izü	1.22
Jamaika, erős és jó	1.14

Narancs

vagy **czitrom,** legfinom. **messinai,** érett, uj aratás válogatott gyümölcsei 35—45 db. szép 5 kilos kosárban, tengeri füvel csomagolva a fagy ellen védve; frt **1.90 kosarankint vám- és vitelidijmentesen.**

3 kosárral egyszerre megrendelőire egy czim alá és az összeg bérmentes megküldésével, kosarankint 14 kr.-ral kevesebb. 1374

Maiti R. Triestben.

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az o.-orák tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stephansplatz Nr. 6

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utasitás a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcstenyésztés körében.

A legujabb kutfők után irta

GALGÓCZI KÁROLY.

Átnézte és jegyzetekkel bővitette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Negyedik kiadás.

Ára füzve 80 krajczár.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdusabb

SAVANYUVIZE

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a viz mind azon köroknál kivalo figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének föllfokozása kivánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

1883. évben 1 millio palaczk szállittatott el.

Fris töltésben mindenkor kapható

Édeskuty L.

m. kir. udv. ásvan, viz-szállitónál Budapesten.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben és vendéglőkben.

Tapasztalataim, melyeket több évi működésem, s **désem alatt bécsi, németh**oni és belgiumi gyógyszertárakban szereztem, de azon körülmény is, hogy a külföldi gyógyszerek elszaporodását ellensulyozzam, arra inditottak, hogy a legnagyobb gyógyerejü növénykivonatokból, dr. Kvapil orvosi utasitása szerint a máris nagy kedveltségű

kárpáti egészségi labdacsokat

készitsem és forgalomba hozzam, melyek **eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorbaj, felfuvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, börkiütések, köszvény, vizkór** és **vesebajok** ellen a legfényesebb sikereri alkalmazhatnak. — Egy skatulya 21 kr., egy tekercs 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeménynél 5 kr. bélyegdijjal több. Ha a labdacsok árához 20 kr. mellékeltetik és az egész összeg posta-utalványval beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes birodalomba bárhova bérmentve küldetik. Ezen esetben egy tekercs ára 1 frt 25 kr., 2 tekercs 2 frt 30 kr., 3 tekercs 3 frt 35 kr., 4 tekercs 4 frt 40 kr., 5 tekercs 5 frt 45 kr.

SZÉTKÜLDÉSI FŐRAKTÁR.

Friedrich János gyógyszerésznél Malaczkán, Pozsonym.

RAKTÁRAK:

Budapesten: Pataki Károly Széchenyi-sétatér az ujépület-tel szemben, **Pozsonyban:** Pisztory Bódog, **Debreczenben:** Mihálovits Istv. **Kecskeméten:** Molnár János, **Szegeden:** Kovács Albert, **Temesvárott:** Tárczay István, **Verseczen:** Müller Oszkár, **Kaposvárott:** Babochay Kálm. **Nagy-Szombaton:** Dobó Istv. **Lugoson:** Vértes I., **Nyiregyházán:** Korányi Imre, továbbá a gyógyszertárakban: **Privigyén, Beszterczebányán, Bries, Tiszoloz, Nyitra, Bars, Sst-Kereszt, Békés-Csaba, Kula, Pozsony, Sst-György, Gyöngyös, Zólyom, Ersek-Ujvár, Szucsány, Fegyvernek, Kun-Szent-Márton, Rima-Szombat, Petrovácz és Siklóson. Zágrábban:** Arazin gyógyszerésznél. **Bécsben:** (Währing) Trnka.

Legujabb hálairatok. 8668

Kérem labdacsaiból, melyek házamban évek óta kedvelt háziszerek, 2 tekercset küldeni. Körmöczbánya 1883. május hó 7-én. **Raab Károly** ev. pléb.

Kérem tiszteltettel kit. labdacsaiból ismét 10 tekercset küldeni.

Zvada Ferencz kath. plébános.

Pöstyén Teplitzben véletlenségből szerencsém volt labdacsait megkapni, melyek nekem és nejemnek kitünő szolgálatot tettek. Ennélfo va kérek négy tekercs kitünő csodahatásu labdacsot. Neusatz, Morvaországban 1883. szept. hó 20-án. **Novotny Ferencz** kávés.

Miután sajat tapasztalá-omból csodahatásu labdacsai kitünő jóságától meg vagyok győződve, kérek két tekercset. Tétel 1883. aug. hó 12-én.

Reich Christof épitőmester.

18 éven át gyomorbajban szenvedtem, csak egyedül 1 labdacsai segitettek nekem. Az isten áldja meg. Sirolince, Havonia 1883. november hó 22-én.

Popp Antal a-talosmester.

T. gyógyszerész ur! Kérem küldjön nekem még tiz tekercset egészségi labdacsaiból, miután ezek váltólázat, aranyért, és minden gyomorbetegséget csodaszerüen gyógyitanak, ezen okból minden gyógyult nevében mély köszönetemet kifejezem. Csanád 1882. aug. hó 31-én. **Wolf János.**

Kérek egy tekercset bajomnak valódi jó hatásu egészségi labdacsaiból küldeni. Cservenka 1882. május 15. **Gehl Péter** kosárfonó mester.

Kérek egyik rokonom részére két tekercs egészségi labdacsot gyomorgörcs ellen küldeni.

Nejem helyreállitásáért, ki két éven át borza ztó gyomorgörcsben szenvedett, jelenleg pedig teljesen egészséges mély köszönettel tartozom.

Nagy-Szalatna 1882. junius 4-én.

Nándory Sámuel tümármester.

Nagyon tisztelt gyógyszerész ur!

Kérek ismét három tekercset kitünő egészségi labd csaiból. Az isten áldja meg ezen találmányért, miután labdacsai ismét teljesen helyreállitottak. — B.-Alja 1882. szeptember 16-án.

Duschke Ferencz bányásztiszt.

Tekintetes úr! A nemrég küldött abdacsait plébániámban beteg gyermekek közt szétosztottam, s miután tapasztaltam, hogy ezekre kitünően hatnak, ennélfogva kérek ismét hat tekercset. Liptó-Hutty 1882, julius 2.

Divoczky János, plébános.

Kérek két tekercset egészségi labdacsaiból küldeni; miután ezeket mint nélkülözhetlen háziszert találtam, ezennel köszönetemet nyilvánosan kifejezem. Banastor. 1882. szeptember 4.

Hirschenhauser E.

Sziveskedjék mellékelt összegért nekem ismét két csomagot egészségi labdacsaiból, melyek kitünő hatása az aranyérnél tagadhatlan, mit magamon lapasztaltam, küldeni.

Körmend, 1882. márczius 20-án.

Kerecsényi I. ref. plébános.

Nagyon tisztelt gyógyszerész ur!

Kérek mielőbb kitünő egészségi labdacsaiból két tekercset küldeni, miután évek során át ezek használa atára szokva vagyok, és pedig igen jó sikerrel, ugy hogy házamban nélkülözhetlenné lettek. Rozsnyó, 1882. deczember 4-én.

Hedry Nándor, pénzügyi hivatalnok.

Kérek azonnal 6 dobozt labdacsaiból küldeni. Az Isten ezen jó hatásu gyógytalálmányáért áldja meg.

Bécs, 1882. augusztus 22-én.

Helyettesy Lajos, plébános.

Labdacsai kitünő hatásáért, mely évek óta elvesztett egészségét visszaadták, alulirott önnek nyilvánosan köszönetet fejezi ki. Gilvandorf, 1882. okt.

Scheider Antal, földmivelő.

Nyilvános hirdetés

Ausztria és Magyarország összes lakosaihoz!

A t. cz. közönség óriási részvétele folytán a nyilvános lapokban megjelent hirdetések által ajánlt végeladás iránt a Kunzschmidt János Károly féle 121 évig fennállott nagy üzletház hagyatékának áruraktára több mint hét harmaddal kevesebb lett, s az örökösök az utolsó értekezleten elhatározták a meglevő árukészlet eladását mától kezdve még **csak három hétig** folytatni. A ki tehát pompás és kitünő árut majdnem **ingyen** akar magának szerezni, a megrendeléssel saját érdekében siessen.

Hogy a nyomtatásban zavar ne okoztassék, a tárgyak előbbeni darabszáma meghagyatott.

Következő áruk vannak még készletben:

4500 darab női ing legfinomabb angol chiffonból és valódi sveiczi himzés-betétekkel, egy valódi műhimzés; darabonként 1 frt 50 kr. Tuczatonként 16 frt 50 kr.

1500 darab női éjjeli corset, ugyanolyan minőségü, nagyon hosszu s egész hosszaban sveiczi himzés-betétekkel, fölötte elegansan kiállitva. Diszes darab minden nőnek, darabonként 1 frt 50 kr. Tuczatonként 16 frt 50 kr.
Ugyanazok nehéz barchetből, druja 1 frt 60 kr.

5600 darab női alsószoknya legfinomabb szürke vászonból valódi sveiczi selyem sávokkal diszitve, darabonként 1 frt 40 kr., tuczatonként 15 frt 50 kr. Ugyanaz vörös cretonból drbonként 1 frt 50 kr., tuczatonként 16 frt 50 kr. Ugyanazok nehéz nemeből, druja 1 frt 75 kr. Ugyanazok legfinomabb és legnehezebb posztóból legfinom, pamukkal himezve és körül plissirozva fodrokkal és kicsipkézve, dbja 2 frt 50 kr.

3500 darab férfiing legfinomabb angol chiffonból, 4-szeres mellel, sima vagy himzett és tetszés szerinti nyakbőséggel, drbonként 1 frt 50 kr., tuczatonként 16 frt 50 kr.

1500 tuczat damasz asztali garnitura, virágokkal átszőve; egy abrosz, és 12 serviette 2 frt 85 kr. Minden házban nélkülözhetlen a csodás olcsóságu.

2000 tuczat török törülközö készen beszegve, minden darab külön összehajtogatva, vörös csikokkal és hosszu rojtokkal ellátva, legfinomabban piquirozva, pompás szépségü. Tuczatonként 3 frt 75 kr.

2000 darab nagy női kendő legfinomabb berlini pamutból szőve, hosszu rojtokkal a legválogatottabb, legpompásabb és legdivatosabb szinekben, u. m. skót, török, szürke kék, fehér, keszkás, vörös, barna, stb. stb. darabonként 1 frt 20 kr., tuczatonként o. é. 12 frt 50 kr.

400 darab uti plaid, roppant nagy és vastag legnehezebb, legjobb posztóból szöve, elegans angol mintákban, u. m. barna, szürke zomanczos, nehéz rojtlal; roppant hosszuságuk és szélességük folytán, *öttönydarab, uti takaró, ágyteritő, női shawl* gyanánt alkalmazhatók, s még 20 évi használat után is belölük 2 elegans öltözet készithető; általuk felső kabát, esőköpeny, női paletot teljesen nélkülözhetök; I. minőség előbb 15 frt, most csak 5 frt 85 kr. II. minőség előbb 12 frt most csak frt 4·85 dbja.

300 vég házi vászon, teljes 30 röf; legjobb, legnehezebb, legjelesebb gyártmány, házi használatra; 1 vég 5 frt 50. A pamut ára roppant emelkedik, a vászon nem sokára még egyszer annyiba fog kerül i; minél fogva mielőbbi megrendelés mindenkinek ajánlatik.

500 db. selyem ágytakaró, legnehezebb lyoni shappe-selyemből, kék fehér vörös és sárga csikos; dbja 4 frt bámulatos olcsó.

320 tuczat selyem sebkendő legnehezebb lyoni selyemből, minden szinben, minden db. más szinben; nyakkendőkre is használhatók; csak frt 3.50 tuczatja.

350 gobelin készlet, két legfinomabb ágyteritő és asztalteritő, bársonyboijtal, szinvegyülékben pompás kivitelben az egész készlet, azaz mind a 3 db. ára együtt csak frt 7.50

5000 drb. lepedő, jó sulyos bőrvászonból, tökéletes még a legnagyobb ágyra is, varrás nélkül, drbonként 1 frt 35 kr., tuczatonként 15 frt.

Mindenki a ki egyszerre legalább 15 frt értékü vásárol, ráadásul, tehát ingyen kap egy svájczi órát hosszú lánczczal, franczia aranybronz-plastikból, melynek pontos járásáért 2 évi jótállás nyujtatik. 1349

Készpénz mellett megrendelések (posta-utalvány vagy cs. kir. posta-utalvért mellett is) az alulirt ezég által teljesittetnek

Erbschaftsverwaltung RABINOWICZ,
Bécs, II., Schiffamtsgasse Nr. 20.

A **Franklin-Társulat** kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára **Szelinszki György** cs. kir. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

NEGYVEN ÉV VISZHANGJA

Irta

JÓKAI MÓR

Ára füzve 3 frt 60 kr. — Diszkötésben 5 frt.

Aphorismák és gondolatok Jókai összes müveiből.

Tartalom: Negyven év viszhangja. — Szerelem. — Költészet — A nők ereje és gyöngesége. — A férfiak ereje és gyöngesége. — Hazaszeretet, — Árulás. — Hit és vallás — Hitetlenség. — Szabadság. — Dicsőség. — Háboru. Béke. — A család. — Elválás. — A sziv kis világa. — A költő világa. — Szenvedélyek. — Kétségek. — Jellem. Becsület. — Forradalom. Reactio. Bukás — A magyar ember. — Szenvedések. Ongyilkosság. — Nagy emberek. — Politika. — Nemzeti hadsereg. — Bölcseség és bohóság. — Pénz. Nyomor. — Társadalom. — A pápa. — A pap lelki világa. — A külföldről. — Történelem. — A szent természet. — A tenger. — Szinészet. — Festészet. — Ügyvédek. — Két reskedés. Munka. — Gazdaság. — Kóbor eszmék. — Más népek. — Urak urfiak. — A játék. — Az ifjuság.

FÜZÉRTÁNCZ-JELVÉNYEK
és
COTILLON-FIGURÁK
POSNER KÁROLY LAJOS NÁL

BUDAPEST, Erzsébettér 7.

NONPAREIL

ANGOL UJDONSÁG RUHÁKBAN ÉS JELMEZEKBEN

Kiállja a versenyt a lyoni bársonynyal az árnak egy negyedével.

Kékesfekete, elpusztithatlan, ugysz. minden divatszin.

1366 *UTÁNZATA A GYÁRI JEGYNEK:*

NONPAREIL VELVETEEN

mely két-két méter tulsó oldalán van alkalmazva.

Könnyü! Simuló! Selyemszerü! Tartós! Kitünő! Sürünszövött! Esőcsepp nem piszkitja!

Bárminemü alkalmazásban pótolja a lyoni bársonyt!

Kapható minden nagyobb divatáru-üzletben.

VELVETEEN

Bécs! Páris! London!

Halljátok és csodáljátok.

A vagyonbukott **„Nagy Anglo-Britt ezüstgyár"** tömeggondnoksága az összes árukat még a becsáron is sokkal alább eladja. Az összegnek előleges bekűldése vagy 8 frt 70 kr. utánvétele mellett igen csinos ét- és dessert-service a legfinomabb **angol-britt** ezüstből (mely előbb 40 frtba került) kapható. Minden megrendelő az evőeszközök fehér szinének megmaradásáról szóló 10 évi kezességi iratot nyer.

6 táblakés, jeles acélpengével,
6 valódi angol-britt ezüstvilla,
6 massiv ang. britt ezüst evő-kanál,
6 f. ang. britt neh. ezüst kávés-kanál,
1 db. ang. britt neh. ezüst leves-szedő,
1 » mass. ang. britt ezüst tejszedő,
6 » jeles ang. britt kés-zsámoly,
6 » mass. ang. britt ezüst dessert-kanál,
6 » valódi ang. britt ezüst csemege-villa,
1 » jeles bors- vagy czukortartó,
6 » szép massiv tojás-tálca.
6 legfin. ang. britt ezüst tojás-kanál,
1 pompás ang. britt ezüst felszolgáló tálca 30 ctm. hosszu
1 legfinomabb teaszürő,
2 diszes salon gyertyatartó,
61 darab. — 8 frt 70 kr.

Annak bizonyitékául, hogy hirdetésem

nem szédelgésen

alapszik, ezennel a nyilvánosság előtt kötelezem magamat, ha az áruk nem tetszenek, azokat minden kifogás nélkül visszavállalni; s egy a megrendelés minden koczkáztatás nélkül jár.

A ki tehát jó és szolid árukat, nem pedig holmi silányságot akar pénzért kapni, míg a készlet tart, hizalommal forduljon a következő czimhez:

MORITZ STERN,
Wien, Wollzeile 22.

Tisztitó por a fönnebbi evőeszközökhöz nálam kapható. Egy doboz ára 15 kr. **Fiókok: Páris és Londonban.** 1044

MARTINY H.

Budapest, váczi utcza 19. sz.

1223 Ajánlja sajátkészitményü

TAJT ÁRUIT.

Valódi Höltzl-féle komáromi pipaszárak egyedüli raktára.

Arjegyzékek franco ingyen.

Gyors és biztos segély gyomorbajok és azok következményei ellen.

Az egészség fentartása

egyes egyedül csak a jó emésztés fentartása és előmozditásán alapszik, mert a jó egészség és a testi és lelki épségnek ez az alapfétele. Az emésztés szabályozása, a kellő vérvegyités elérésére, a megromlott és hibás véralkatrészek eltávolitására a legjobbnak bizonyult háziszer, a már évek óta ismeretes s közkedvelt

Dr. Rosa életbalzsama,

mely a leghasznosabb s a leggyógyhatásosabb gyógyfüvekből a legnagyobb gonddal készitve, teljesen megbizhatóan a legjobbnak bizonyult be minden emésztési hántalmaknál, nevezetesen az étvágyhiány, a savanyu felnőttöknél, a puffadás, emelvedés, hasi- és gyomorfájás, a gyomorgörcs, a gyomornak ételleli túlterhelése, az elnyákosodás, a vértor ódás, aranyeres hántalom, a női betegségek, bélbajok, a rásztkör- és lépkörmat (emésztési zavarok következtében) ez az emésztés összes működésére elenkülönéshat, tiszta és egészséges vért hoz létre, s a beteg testnek előbbeni erejét és egészsége ismét megadatik. Ezen kitünő hatásánál fogva tehát ez máris a legjobbnak bizonyult s a legbiztosabb nép- és házi gyógyszerré vált s általános elterjedésnek örvend.

1 palaczkkal 50 krajczár, dupla üveggel 1 forint.

Több ezer elismerő s dicsérő irat van kitéve szives betekintés végett. — **Bérmentes levélbeli megkeresésekre utánvétel mellett mindenkivá megküldetik.**

Óvás! Minden kellemetlen félreértés kikerülése végett felkérem a t. vevőket, mindenütt határozottan csak **Dr. Rosa életbalzsamát** kérni Fragner B. gyógyszertárából Prágában, mivel azt tapasztaltam, hogy némely helyen, ha csak egyszerüen életbalzsamot kérnek, s nem teszik hozzá, hogy **Dr. Rosa-féle életbalzsamot**, akármilyen hatásuaknál kevesebb lesz adva.

Dr. Rosa valódi életbalzsama kapható a főraktárban: **Fragner B.** gyógyszertárában »zum schwarzen Adler« **Prága,** Kleinseite Spornergasse sarkán 205. sz. — **Budapesten: Török József** gyógyszerészeti tovabbá a következő városok gyógyszertáraiban: Baán, Bonyhád, Bozovics, Debreczen, Eger, Kadarkut, Kaposvár, Karansebes, Kecskemét, Kis-Szeben, Lugos, Makó, Malaczka, H.-Mező-Vásárhely, Miskolcz, Sopron, Pozsony, Rétságh, Székesfehérvár, Szárcsa, Szeged, Temesvár, Szabadka, Nagy-Szombat, Nagy-Becskerek, S.-A.-Ujhely, Varannó, Vág-Sellye, Versecz, Tisza, Ujlak, Zala-Egerszeg.

☞ **Minden gyógyszertár, valamint a füszerk reskedések le n gyobb része raktáron tartja ezen életbalzsamot.** ☜

Ugyanitt kapható még:

Prágai egyetemes házi-kenöcs

biztos és kipróbált szer gyulladások, sebek és daganatok gyógyitására. Biztos sikerrel alkalmazható a női mell gyulladása, terjedése és keményedésénél, a gyermek elválasztásánál, genyedésnél, verdaganatoknál genyedésnél, fakadásoknál és pokolvarnál; körömdaganatnál s az ugynevezett körömmérgednél a kézen, vagy lábon; keményedéseknél, duzzadásoknál, mirigydaganatoknál, szalonnadagnál, holttetemnél, köszvényes és csüzos daganatoknál; időleges csukló-lobnál, a láb- térd, kéz és csipőkben; fiszamodásoknál; a fekvésfői kisebesedésnél; kipállott láb- és tyukszemre; feltört kezek és sömörforma cserepesedésnél; rovarcsipések által okozott daganatoknál; régi vagy genyedő sebeknél; rákos daganatoknál; feltört láhaknál a csonthártya gyulladásánál, stb. — Minden gyulladás, daganat, keményedés, duzzadás a legrövidebb idő alatt gyógyittatik, a hol azonban már a genyképződés beállott, a daganat a legrövidebb idő alatt fájdalom nélkül fölsziva és meggyógyitva lesz. **25 és 35 kros szelenczékben.**

Fül-bal sam. A legkipróbáltabb és számos kisérlet által mint legmegbizhatóbb szer ismeretes a nehéz halláa meggyógyitására, s a teljesen elvesztett hallás visszaszerzésére. — **Egy palaczkkal 1 forint.**

Tisztelt uram!

Hosszabb ideig gyomorhurutban szenvedve, melyhez még makacs hidegleles is járult, orvosi segély daczára annyira lefogyam, hogy már járni is alig birtam. Ekkor, daczára, hogy az ugynevezett egyetemes gyógyszerek iránt ellenszenvvel vagyok, elhatároztam az ön dr. Rosa-féle életbalzsamát meghoztatni, s azt az utasitás szerint használtam is. Nyolcz napi használat ut n megjött az étvágy, s 4 nagy palaczk elfogyasztása után egészségem helyreállt. A kik ismernek, bámulnak jelenlegi jó kinézésemen. Kellemes kötelességemnek tartom tehát kitünő orvosságáért legforróbb hálámat nyilvánitani, s törekedni fogok azt minden hasonló bajban szenvedőnek a legjobban ajánlani. Semmi ellenvetésem nincsen, ha ön e sorokat, névaláirás nélkül, nyilvánosságra akarja hozni. Mintán dr. Rosa életbalzsamát, mint házi szert mindig kézné akarom tartani, kérek abból 16 palaczkkal utánvét mellett. Maradtam teljes tisztelettel

W. J. cs. k. főhadnagy a 8. tüzér-ezr., Nagyszebenben

KOPASZSÁG,

a haj őszülése és korpaképződés ellen

a naponként érkező bizonyitványok és köszönő iratok tanusága szerint egyedüli jónak bizonyult szer a

TANNIN-OLAJ

Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék számomra Dr. Moras Tannin-olajából még egy nagy palaczkkal küldeni. E szer hatása oly kitünő, hogy a hajam hullása teljesen megszünt, s a sürü után-növés immár látható is.

Bécs, 1880. január 5-én. **Wagner Vilmos.**

Fürst J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerencsésnek érzem magamat önnel közölhetni, hogy dr. Moras Tannin-olaja hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Reménem, hogy e szer segitségével előbbi szép hajamat ismét visszanyerem.

Marienbad, 1879. aug. 18-án. **Zaremba Mária.**

Tekintetes uram! Harminczéves embernek kopasz fejjel hirni nem valami kellemetes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használtam volna, ma ifju aggastyán volnék. E szer nehány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek, bizonyitanak. Ennélfogva kérem stb., stb.

Bukova, 1880. jan. 3-án. **Drtikol Jaroslav** jószágkezelő.

Kapható 2 és 1 frtos palaczkokban. Főletét Magyarország számára Török J. gyógyszertára Budapest, király-utcza. Pozsonyban Pisztory Felix gyógyszert., Temesváron Tarczay József gyszert., Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyszert.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

7-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, FEBRUÁR 17. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF CZIRÁKY JÁNOS

(1818—1884.)

Alig mult féléve, hogy a főrendiház elnökeinek kinevezése alkalmából gróf Cziráky János tárnokmester vázlatos életrajzát bemutattuk olvasóinknak*. S ma már váratlanul és idő előtt történt elhunytáról kell megemlékeznünk a magas állásokat elfoglalt s közéletünkben kiváló szerepet játszott férfiunak, kinek politikai pártállásáról és társadalmi működéséről különböző nézeték lehetnek, de a ki a maga nézeteinek s pártállásának nyilt hangoztatásával meg ellenesei tiszteletét is kivivta magának. Ó-konzervativ és katholikus volt: ez a két szó fejezi ki legjellemzőbben egész pályafutását s összes szereplését. A régi előjogokhoz való ragaszkodás és a vallásos buzgóság egyaránt örökségkép s hagyományul szállt rá őseiről s legközelebb apjáról, és ő ezeket véglehelletéig meg is őrizte.

Legutolsó szereplése a főrendiház utóbbi nagy vitájában, az ugynevezett zsidó-keresztény házasság tárgyában beadott törvényjavaslat elleni tüzes harcz volt. Tudva van, hogy ő nemcsak ellenzői közé tartozott a javaslatnak, de ellenzésében talán még a főpapokon is túlhajtott — és fő eszközlője volt a százezerekre menő aláirások szerzésének azon kérvényekhez, melyek e törvényjavaslat ellen a főrendiházhoz beadattak. Ez ugyan nem volt konzervativ eljárás, mert a vox populira és a plebiscitumra hivatkozni: inkább forradalmi eszköz mint konzervativ szokás; de itt a buzgó katholikus győzött a nyakas konzervativen. Vallásos buzgósága idézte elő, mint hitelesen állitják, halálát is, közvetlenül legalább. Mert Gyertyaszentelő ünnepének előestéjén (febr. 1.) annak vigiliáit lovasberényi kertjében a Boldogságos szüz szobra előtt térdelve töltötte, imádságba s a litániák éneklésébe merülve s a hűs este és a nyirkos föld behatásától erős tüdőhurutot kapott, mely ágyba ejtette s nehány nap alatt, rohamos fejlődtével, koporsóba vitte. Mint hivő keresztény — félelem nélkül nézett szembe a halállal s csak a szent atya utolsó áldását kérte Rómából, melyet távirati uton meg is kapott. Igy, a halotti szentségek ájtatos fölvétele után, nyugodtan aludt el az Urban, febr. 9-én.

Előbb emlitett utolsó politikai szereplése a főrendiházban, ő felsége a király elebe hivatását vonta maga után. Kétségkivül nem a régebb szokásos «ad audiendum verbum» volt ez, mely a legfelsőbb helyről kimondott rosszalással vagy feddéssel szokott járni. Sőt bizonyos, hogy ő felsége ez alkalommal is állandó kegyelmével fogadta régi rendületlen hivét. Gróf Cziráky e legfelsőbb kihallgatás után vidáman, s a királyi kegyelem iránt teljesen megnyugtatva jött haza Bécsből; s még nehány napot töltött a fővárosban (az akadémia igazgatótanácsa ülésében is megjelent január 27-ikén) mielőtt falusi birtokára ment volna. A kik akkor látták, nem is sejthették, hogy utolszor látják; bár kétségtelen, hogy idősebbnek látszott, mint a milyen valóban volt. Galambősz haja és szakálla, s derékban erősen meghajlott termete, jó hetvenesnek mutatták, pedig még hatvanhat éves sem volt. De ha a parlamentben beszélt, vagy a Sz.-István-társulatban tevékenykedett, ifjui tüz és erő nyilatkozott szavaiban, mozdulataiban s egész föllépésében. Meggyőződései mellett mindig bátran sikra szállott, bármily népszerütlenek voltak is nézetei. A felvilágosodásnak és haladásnak nem volt ellensége, de csak bizonyos lényeges fentartásokkal. A tudományt általában nagyrabecsülte, sőt maga is nem közönséges klasszikai müveltséggel s jogi ismeretekkel birt; és csak tavaly is, a középiskolai törvényjavaslat tárgyalása alkalmával, ám-

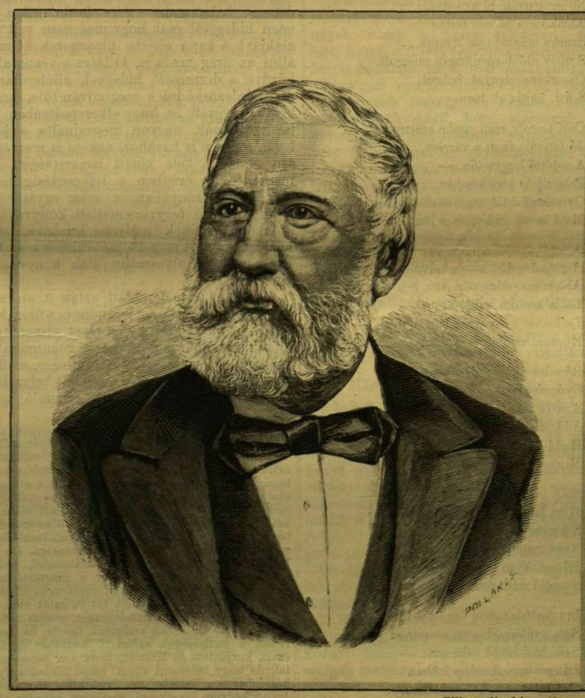

Ellinger fényképe után.

GRÓF CZIRÁKY JÁNOS.